

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİKAL ALGI VE ESTETİK BEĞENİ
GELİŞİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BURCU BUÇUK

Tez Danışmanı

PROF. DR. ALAATTİN CANBAY

ÇANAKKALE – 2023

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİKAL ALGI VE ESTETİK BEĞENİ
GELİŞİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BURCU BUÇUK

Tez Danışmanı
PROF. DR. ALAATTİN CANBAY

ÇANAKKALE – 2023

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Burcu BUÇUK tarafından Prof. Dr. Alaattin CANBAY yönetiminde hazırlanan ve **25/08/2023** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**İlköğretim Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimine İlişkin Öğretmen Görüşleri**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Prof. Dr. Alaattin CANBAY

.....

(Danışman)

Prof. Dr. Begüm ÖZ

.....

Prof. Dr. Zeki NACAĞCI

.....

Tez No :

Tez Savunma Tarihi : 25/08/2023

.....

Prof. Dr. Ahmet Evren ERGİNAL

Enstitü Müdürü

.../.../2023

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Burcu BUÇUK

.../.... 2023

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleŐtirilmesinde, çalıŐmam boyunca benden desteklerini esirgemeyen, saygı değer danışman hocam Prof. Dr. Alaattin CANBAY'a, verdiğim her kararda arkamda duran, çalışma sÜresince her daim en bÜyÜk moral kaynağım olan sevgili annem Sevgi BUÇUK'a, canım babam Ali Ayhan BUÇUK'a, biricik kardeŐim Cansu BUÇUK'a ve lisansÜstÜ eğitimimin en bÜyÜk kazancı olan sevgili arkadaŐlarım Burcu Siner AKAN'a ve Mustafa AKAN'a sonsuz teŐekkürlerimi sunuyorum.

Burcu BUÇUK

anakkale, Ağustos 2023

ÖZET

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİKAL ALGI VE ESTETİK BEĞENİ GELİŞİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Burcu BUÇUK

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Alaattin CANBAY

25/08/2023,89

Bu çalışmada, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla betimsel yönetime dayalı olan çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma, ülke genelinde 2021-2022 eğitim-öğretim yılında görev yapmakta olan 106 müzik öğretmeninden oluşturulan örneklem ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu Google Forms uygulaması üzerinden katılımcılar ile paylaşılmıştır. Verilerin analizinde fark testi olan t ve F testleri kullanılmış olup, analizler SPSS-21 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde frekans (f), yüzde (%), ortalama ve standart sapma değer dağılımları kullanıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; müzikal algı ve estetik beğeni gelişiminde okul imkanları ve sosyal çevrenin önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Müzik Dersi Öğretim Programının İçeriği ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafınca hazırlanan basılı materyaller, öğrencilerin algı ve beğeni gelişimi desteklemede yeterli düzeyde bulunmamış olup, yenilenmesi ve çeşitlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Müzik dersinin ve müzik öğretmenin algı ve beğeni gelişimindeki yönlendirici ve geliştirici rolünün öncelikli görülmesi de elde edilen sonuçlar arasındadır. Ders içinde çeşitli müzik etkinliklerine yer

verilmesinin ve dersin özel öğretim yöntemleri ile desteklenmesinin, müzikal algı ve estetik beğeni gelişimini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Yeni medya araçlarının kullanımının, öğrencilerin algı ve beğeni gelişimlerinde yönlendirici ve müzik tercihi seçimlerinde önemli bir etkiye sahip olduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır. Müzikal beğeni algısı gelişiminin öğrencilerin diğer derslerdeki başarısı, sosyal becerileri ve olumlu benlik algısı oluşumları üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları neticesinde müzik eğitime yönelik iyileştirilmesi gerekli görülen önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzikal Algı, Müzikal Beğeni, Sanat Eğitimi, Müzik Eğitimi, Estetik Eğitim

ABSTRACT

TEACHER VIEWS ON ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS' MUSICAL PERCEPTION AND AESTHETIC APPRECIATION DEVELOPMENT

Burcu BUÇUK

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Fine Arts Education Department, Master's Thesis

Advisor: Prof. Dr. Alaattin CANBAY

25/08/2023,89

In this study, it was aimed to research the factors which affect the musical perception and aesthetic appreciation of the students in the secondary level of primary schools. For this purpose, the general survey model was used in the study, which is based on the descriptive method. The research was carried out with a sample of 106 music teachers working throughout the country in the 2021-2022 academic year. The questionnaire form developed by the researcher as a data collection tool was shared with the participants via the Google Forms application. T and F tests, which are difference tests, were used in the analysis of the data, and the analyzes were carried out with the SPSS-21 package program. Frequency (f), percentage (%), mean and standard deviation value distributions were used in the analysis of the obtained data.

According to the research results; It has been concluded that school facilities and social environment have an important effect on the development of musical perception and aesthetic appreciation. The content of the Music Lesson Curriculum and the printed materials prepared by the Ministry of National Education were not found at a sufficient level to support the perception and appreciation of the students, and it was concluded that they should be renewed and diversified. Considering the leading and developing role of the music lesson

and the music teacher in the development of perception and appreciation is among the results obtained. It was concluded that the inclusion of various musical activities in the course and the support of the course with special teaching methods positively affected the development of musical perception and aesthetic appreciation. It is among the results that the use of new media tools has a significant effect on students' perception and taste development and has a significant effect on their choice of music. It has been determined that the development of musical taste perception has a positive effect on students' success in other courses, social skills and positive self-perception formation. As a result of the research results, suggestions that need improvement for music education are included.

Keywords: Musical Perception, Musical Taste, Art Education, Music Education, Aesthetic Education

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xii
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2. Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları	5
1.6. Tanımlar	5

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sanat Eğitimi	6
2.2. Estetik Eğitim	9
2.2.1. Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimi	11

2.3.	2018 Müzik Dersi Öğretim Programı	14
2.3.1.	2018 Müzik Dersi Öğretim Programındaki Öğrenme Alanı ve Kazanımların Karşılaştırılması	16
2.4.	Müzik Eğitimi ve Beğeni Gelişimine Etkisi	22
2.4.1	Müzik Eğitiminde Zevk Eğitimi	24
2.4.2.	Müzik Öğretmeninin Beğeni Gelişimine Etkisi	26
2.5.	Yeni Medya Kavramı ve Beğeni Gelişimine Etkisi	27
2.6.	İlgili Literatür	30
2.6.1.	Yurtiçi Araştırmaları	30
2.6.2.	Yurtdışı Araştırmaları	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1.	Araştırmanın Modeli	39
3.2.	Evren ve Örneklem	40
3.2.1.	Örneklem Grubuna İlişkin Betimsel Veriler	41
3.3.	Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi	42
3.4.	Verilerin Toplanması	43
3.5.	Geçerlik ve Güvenirlik	43
3.6.	Verilerin Analizi	44
3.7.	Bulguların Sunulması ve Yorumlanması	44

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1.	Bulgular	45
4.1.1.	İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Okul İmkanları ve Sosyal Çevrenin Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	45
4.1.2.	Müzik Dersi Öğretim Programı ve Basılı Materyalleri (Öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci Çalışma kitabı vb.) İçeriğinin İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimindeki Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	50

4.1.3. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Müzik Dersinin Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	52
4.1.4. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Müzik Öğretmeninin Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	54
4.1.5. İlköğretim II. Kademe Müzik Eğitiminde Ders İçindeki Uygulamaların Öğrencilerin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimindeki Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	56
4.1.6. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Beğenileri Üzerinde Yeni Medya Kullanımının Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	62
4.1.7. Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminin, İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Ders Başarısı ve Sosyal Becerileri Üzerindeki Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	64
4.1.8. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Beğeni Gelişimine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin; Kişisel Özelliklere Bağlı Değişkenlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	68

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar	73
5.1.1. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Okul İmkanları ve Sosyal Çevrenin Rolüne İlişkin Sonuçlar	75
5.1.2. Müzik Dersi Öğretim Programı ve Basılı Materyalleri (Öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci Çalışma kitabı vb.) İçeriğinin İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimindeki Rolüne İlişkin Sonuçlar.....	75
5.1.3. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Müzik Dersinin Rolüne İlişkin Sonuçlar	76
5.1.4. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Müzik Öğretmeninin Rolüne İlişkin Sonuçlar	76
5.1.5. İlköğretim II. Kademe Müzik Eğitiminde Ders İçindeki Uygulamaların Rolüne İlişkin Sonuçlar	77
5.1.6. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Beğenileri Üzerinde Yeni Medya Kullanımının Rolüne İlişkin Sonuçlar.....	79
5.1.7. Müzikal Algı ve Beğeni Gelişiminin İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Ders Başarısı ve Sosyal Becerilerdeki Rolüne İlişkin Sonuçlar	80
5.1.8. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin, Kişisel Özelliklere Bağlı Değişkenlere İlişkin Sonuçlar	80
5.2. Öneriler	81

KAYNAKÇA	82
EKLER	I
EK 1. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Beğeni Yargılarını Oluşturan Ana Etmenlerin Araştırılmasına İlişkin Anket Formu	II
EK 2. Etik Kurul İzni	VII

KISALTMALAR

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
AYSE	Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlikleri
AYÇ	Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	2018 Müzik Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Kazanımları	16
Tablo 2	Dinleme-Söyleme Alanına Yönelik Kazanımların Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimi Esasına ve Sınıflara Göre Karşılaştırılması	17
Tablo 3	Öğrenci Kitabında Yer Alan Eserlerin Türleri ve Sınıflara Göre Dağılımı	18
Tablo 4	Müzikal Algı ve Bilgilenme Alanına Yönelik Kazanımların Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimi Esasına ve Sınıflara Göre Karşılaştırılması	19
Tablo 5	Müziksel Yaratıcılık Alanına Yönelik Kazanımların Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimi Esasına ve Sınıflara Göre Karşılaştırılması	20
Tablo 6	Müzik Kültürü Alanına Yönelik Kazanımların Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimi Esasına ve Sınıflara Göre Karşılaştırılması	21
Tablo 7	Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri	41
Tablo 8	Ankette Kullanılan Seçenekler ve Düzeyleri	43
Tablo 9	Öğretmenlerin Okul İmkanlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	46
Tablo 10	Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Sosyal Çevrenin Rolüne İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	48
Tablo 11	Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Müzik Dersi Öğretim Programı ve Basılı Ders Materyallere (öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci ders kitabı vb.) İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	51
Tablo 12	Müzik Dersinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimindeki Rolüne İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	53
Tablo 13	Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Müzik Öğretmenin Rolüne İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	55
Tablo 14	Dinleme, Söyleme, Doğaçlama-Besteleme Etkinliklerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimindeki Rolüne İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	58

Tablo 15	Derslerde Yer Verilen Müzik Türlerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimindeki Rolüne İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	60
Tablo 16	Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Özel Öğretim Yöntemlerinin Kullanılma Durumlarının Rolüne İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	62
Tablo 17	Yeni Medya Kullanımının Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimindeki Rolüne İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	63
Tablo 18	Müzikal Beğeni Algısı Gelişiminin Ders Başarısı ve Sosyal Becerilerdeki Rolüne İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	66
Tablo 19	Öğretmen Görüşlerinin “Kişisel Özelliklere” Bağlı Değişkenlere İlişkin Dağılımı	68
Tablo 20	Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Enstrümanlarını Aktif Kullanma Durumlarına İlişkin Verilerin Dağılımı	71

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Tasarım Çalışması	39
Şekil 2	Anket Geliştirme Süreci	42

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Müzikal beğeni ya da müzik beğenisi ile ilgili kavramlar araştırıldığında ilk karşılaşılan başlığın müzik tercihleri olduğu görülmektedir. Tercih, en yalın anlamıyla iki seçenek arasından birinin diğerine göre üstün gelmesidir. Tercih etkileyen unsurlar incelendiğinde; eğitim, sosyal çevre, arkadaş çevresi, aile gibi faktörler, bireyin çocukluktan itibaren edindiği bilişsel ve duyuşsal birikimlerin sentezi olarak ifade edilebilmektedir. Tercih edilen müzik türleri arasında bireysel farklılıkların nelere göre şekillendiği? Neden bazı müzikleri severken, bazılarına karşı ise uzak kaldığı? Bireylerin müzik tercihlerindeki eğilimleri, beğeni kavramlarının şekillenmesiyle zaman içindeki değişim ve gelişim ile etkilenmektedir. Bu değişimi etkileyen en önemli unsurlardan biri ise eğitim kavramıdır. Küçük yaşlardan başlaması beklenen müzik eğitiminin amaçları arasında bireyde müziksel algı ve beğeni gelişimini sağlamak ve ilgi ve beklentileri doğrultusunda müzikal beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasıdır.

Çalışmada, sanat eğitimi ve estetik eğitimin alt başlığı olan müzik eğitiminin müzikal algı ve beğeni gelişimini desteklemedeki rolüne değinilmiştir. Sanatsal ve estetik eğitim, erken yaşlardan itibaren başlanması öngörülen, eğitim programları çerçevesinde planlanması ve bireyin gelişimi ile eş zamanlı olarak yaşam boyu sürmesi ile mümkündür. Estetik kazanıma erişen bireylerin, sanatsal etkinliklere karşı geliştirdikleri algı ve beğeni farkındalığına paralel olarak bu kazanım, sosyal yaşam alanlarına, kişisel ve mesleki gelişimlerine de yansımaktadır. Bu nedenle nitelikli bir müzik eğitimi ile gerçekleşecek eğitim süreci, bireylerin ifade becerilerini, yetenek ve yaratıcılıklarını amaçlı bir şekilde değişime ve gelişime yönlendirerek önemli ve zorunlu bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gelişen farkındalık düzeyi ile gelişen algı, estetik kaygıya olan yöneliminin beraberinde getirdiği beğeni kavramının şekillenmesine neden olmaktadır. Bu başlıklar çerçevesinde tercihlere etki eden müzikal ilgi, tutum ve beğeni oluşumlarının, müzikal kazanımların yanı sıra bireyin hayatındaki tezahürlerine olan katkılarına değinmek de çalışmanın amaçları arasındadır.

Bu çalışma, öğrencilerin müzikal algı ve estetik beğeni gelişiminde müzik eğitimi, ders içi etkinlikler, müzik öğretmeni, sosyal çevre ve okul imkanlarının rolünü anlamak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, öğretmen görüşlerine dayanarak bu faktörlerin etkisini incelemeyi hedeflemektedir.

1.1. Problem Durumu

Ülkemizde ve yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde; “müzikal algı”, “beğeni gelişimi”, “estetik beğeni” ve “estetik algı” üzerine yapılan çalışmaların daha çok gelişim sürecine yönelik değil de bireylerin müziksel beğeni ve dinleme tercihlerini araştırmaya yönelik olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma ile öğrencilerin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimindeki faktörlerin rolüne ilişkin sürece ışık tutulması amacı ile hazırlanmış, özgün nitelikte bir araştırmadır.

Araştırmacıyı ilgili konuya yönlendiren temel başlıklar ise şunlar olmuştur: İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin gelişim süreçleri itibari ile geçiş döneminde olmaları ve sosyal çevreleri, arkadaş seçimleri ve ebeveynlerin müzikal tercihleri gibi faktörlerden etkilenme durumlarının müzikal yönelimlerine etkisi var mıdır? Öğrencilerin algı ve beğenilerine yön veren bu değişkenler ne derece etkilidir? Yeni medya ile iç içe büyüyen belirlenen yaş aralığındaki öğrencilerin algı ve beğeni oluşumlarında medya kullanımının müzikal tercihlere olan etkisi ne derece önemlidir? Müzik dersinin ve müzik öğretmenin öğrencinin müzikal tercihlerine anlamlı bir etkisi var mıdır? Müzik dersi öğretim programı içeriği ve müzik ders kitapları, öğrencinin estetik kazanımları elde edebilmesi için yeterli görülmekte midir?

1.1.1. Problem Cümlesi

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimine ilişkin öğretmen görüşleri nasıldır?

1.1.2. Alt Problemler

1- İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzikal algı ve beğeni gelişiminde çevresel etkenler ve okul imkanlarına ilişkin öğretmen görüşleri nasıldır?

2- Müzik Dersi Öğretim Programı ve Basılı Materyallerin (Öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı vb.) müzikal algı ve beğeni gelişimini desteklemede anlamlı bir etkisi var mıdır?

3- İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzikal algı ve beğeni gelişiminde müzik dersinin rolüne ilişkin öğretmen görüşleri nasıldır?

4- İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzikal algı ve beğeni gelişiminde müzik öğretmenin anlamlı bir etkisi var mıdır?

5- Müzik eğitimindeki ders içi etkinlik ve yöntemlerin kullanılabilme durumlarının müzikal algı ve beğeni gelişimini desteklemede etkisi var mıdır?

6- Yeni medya kullanımının ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzikal beğenileri üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?

7- Müzikal algı ve beğeni gelişiminin öğrencilerin sosyal ve akademik becerilerinin desteklenmesinde anlamlı bir etkisi var mıdır?

8- Müzik öğretmenlerin; cinsiyet, çalışılan kurum, hizmet süresi, mezun olunan eğitim kurumu, müzik sınıfı olma durumu ve ders içinde kullandıkları enstrümanlara ilişkin dağılımları nasıldır? Bu değişkenlerin öğretmen cevaplarına anlamlı bir etkisi var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimlerdeki faktörlerin rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin saptanması amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda; 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı içeriği ve ders ile ilgili yazılı kaynakların, çevresel faktörlerin ve okul imkanlarının, müzik dersinin ve müzik öğretmenin, müzik eğitiminde ders içi etkinlik ve yöntemlerin kullanılabilme durumlarının, yeni medya kullanımının öğrencilerin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimleri üzerindeki rolünün araştırılması ve müzikal algı ve estetik beğeni gelişiminin

öğrencilerin sosyal ve akademik becerilerinin desteklenmesinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

İlkokuldan ortaöğretime geçişteki dört yıllık eğitim-öğretim sürecini kapsayan dönemde, öğrencilerde oluşturulması hedeflenen temel müzik eğitimi ve müzik etkinlikleri ile desteklenen müzik kültürü donanımının sağlanması öncelikli hedef olarak görülmektedir. Bu dönemde edinilmesi gereken müzikal donanımlar, öğrencinin ilerleyen dönemlerdeki müzikal seçimlerine daha bilinçli bir dinleyici ve icracı olabilmesini sağlaması açısından temel teşkil etmektedir.

Müzik eğitiminde çok fazla üstünde durulmayan estetik beğeni kavramının, sanat eğitimi ve müzik eğitimi içindeki önemine değinerek, estetik beğeni gelişimini müzik dersi içerik ve uygulamaları ile ilişkilendirilmesi ile alana yönelik farkındalığın oluşturulması amaçlanmıştır.

2021-2022 eğitim-öğretim sürecini kapsayan çalışma; öğrencilerin müzikal yönelimlerini etkileyen, müzikal algı ve estetik beğeni gelişimlerine ilişkin faktörlerin analiz edilmesine ilişkin gelişim süreçlerine ışık tutması yönü ile özgün bir çalışma olma özelliğini taşımaktadır. Öğretmen görüşleri ekseninde hem müzik dersi uygulama süreçlerine yönelik fikir sahibi olunması ve aynı zamanda eğitim kurumlarındaki imkanların tespitini değerlendirmek de çalışmanın diğer önemli görülen başlığıdır. İlgili çalışmanın güncel bir araştırma olması ile konu ile ilgili araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, 2021-2022 yılında Türkiye'nin 7 farklı bölgesinde, devlet okulu, özel okul ve özel kurs merkezlerinde görev yapan ilköğretim ikinci kademe öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Örneklem olarak belirlenen 106 müzik öğretmenin görüşleri ile araştırmacı tarafından geliştirilen "Müzikal Algı ve Beğeni Gelişimine Etki Eden Faktörleri" isimli ankete yönelik hazırlanan soruların verileri ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırma,

- Belirlenen nicel betimsel yöntemin problemin çözümü için uygun olduğu,
- Kullanılan veri toplama araçlarının, araştırma sorularına cevap aramak için uygun olduğu,
- Örneklem grubunun evreni temsil ettiği, temel sayıtlarına dayanmaktadır.

1.6. Tanımlar

Algı: Algı, duyu organlarımızdan aldığımız uyarıcılara anlam vermek ve onları yorumlamaktır (Acer ve Ömeroğlu, 2022: 36).

Müzikal Algı: Ses düzeyindeki işitsel uyarının; yükseklik, şiddet, tını, oylum, süre gibi özellikleri ayırt edip, onları tanımlama ve anlamlandırma görevini yerine getirebilme sürecidir (Apaydın, 2019: 24).

Beğeni: Güzel veya çirkin yargısını verdiren duygu, zevk” ya da “Herhangi bir konuda güzeli çirkinden ayırma yetisi” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023).

Estetik Beğeni: Sanata yönlendirilmiş bir yargı, sanatsal bir nesnenin kişide uyandırdığı duyumsamanın değerlendirmesidir. Sanatın estetik olarak algılanabilmesi ise, kişinin yetilerini geliştirerek duyularını daha etkin kullanımıyla mümkündür (akt., Hünler, 2011: 170 akt., Şen, 2016: 32).

İlköğretim İkinci Kademe: “Türkiye’de zorunlu eğitim 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren 12 yıla çıkartılarak üç kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe 4 yıl süreli ilkokul (1. 2. 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl süreli Lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir” (M.E.B, 2023).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sanat Eğitimi

Yüzyıllar boyunca ‘sanat nedir’ sorusuna verilmiş çeşitli yanıtlar çerçevesinde belirli sınıflamalar yapılmış ve sanat olayında rol oynayan dört temel öğeden yola çıkılmıştır. Bu öğeler; sanatçı, sanat ürünü, sanat tüketicisi ve tüm bunları içinde bulunduran dış dünya yani toplumsal çevre, kısaca toplumdur. Sanatın özü ise, tüketicide (dinleyici) uyanan estetik beğenide ya da coşkuda aranmalıdır (San, 2019: 37-38).

Fischer (2021) sanatı; “hayatın yerini tutması”, sanatın birey ile çevresi arasındaki dengeyi sağlaması, sanatın niteliğini ve gerekliliğini ortaya koyan bir düşünce olarak ifade eder. İnsan ile çevresi arasında sürekli bir dengenin varlığını ortaya koyması ile de sanatın geçmişte olduğu gibi gelecekte de gerekli olacağını belirtmektedir (Fischer, 2021: 21). San (2019), “...sanatın rolü yaşamımızı zenginleştirmektir.” diyerek bu düşünceyi desteklemektedir. Çünkü birey, yaşantıları ve duygularının çeşitliliği bakımından sınırlıdır. Sanat, bu sınırların aşılmasında ve bireyin yaşantı dünyasını zenginleştirmesine katkıda bulunmasına fayda sağlar (San, 2019: 83).

Sanat, yaşamdan gelir ve yaşama yansır, insan içindir. İnsanlar arasındaki bağları güçlendiren ve bağlayan, onlara ortak bir geçmiş ve geleceğin sorumluluklarını duyuran tek ortamdır (Timuçin, 2017: 9). Sanatı hayata katmak, onu anlamlandırmak ve sunacağı yarardan faydalanarak hem yaşantı hem de duygusal zenginliğe ulaşabilmek için onu anlamak ve hakkında belirli bir bilgi birikimine sahip olmak gerekmektedir.

Sanat, sosyal yaşamın ürünü olarak, toplumu ilgilendiren amaçları ile toplumsallığı işaret eder, estetik amacının dışında öğretici ve eğitici amacı gelir. Ünlü Çin Filozofu Konfüçyüs, müziğin insan ruhu üzerinde uyandırdığı olumlu etkisinden istifade etmek için eski ezgileri saptadı ve onları birleştirerek yenilerini besteledi. Çin uygarlığında müziğin toplumsal görevi, halkı eğitmek, onlara iyi ve manevi duygular edindirmektir ve bu şekilde ilerleyerek yaşamın bütün alanlarına, özellikle de eğitime dahil edilmişti (Selanik, 2010: 25).

Sanat, eğitimi gerekli kılan bir fenomendir. Sanat eğitimi ile bireyin çevresine karşı duyarlı olması, yaşam pratiklerini olumlu davranış yönelimleri ile dönüştürmesi, gelişen algı yetisi ve beğenisi ile sanatsal ve kültürel faaliyetlere duyduğu ilgi ile bu faaliyetlerde yer alması, kültürel bir birikime sahip olması beklenir. Müzik eğitimi, sanatı anlama ve onu nitelikli bir değerlendirmeye tabi tutmak açısından özel bir süreç ve gerekliliktir. Bu dilin öğrenilmesi, sanatın anlaşılmasına olanak sağlamakta, güzelin anlaşılması ve kavranabilmesine dayanak oluşturmaktadır. Tüm sanat dallarında olduğu gibi müzik sanatında da bireyin müzikal algı ve beğeni yetilerini geliştirmek üzere sistemli ve kurallı bir sürecin işlemesine bağlıdır. Sanat eğitimi ise bu sürecin temel noktasını oluşturmaktadır (Canbay, 2019: 61).

Sanatı anlayabilmek, sanat eğitimi ile estetik eğitimin bir bütün olarak düşünülmesini gerektirir. Todorov (2005) göre sanatta algılama kendi başıdır, tektir ve özgündür. (Todorov, 2005: 78, akt., Canbay, 2019: 54). Sanat için ön koşul olan estetik kavramı; Yunancadaki “aithesis” (duyum- duyusal algı) sözcüğünden türemiş olup “duygu” anlamına gelmektedir. Estetik kavramı, felsefenin ayrı bir inceleme alanı olarak görülmüş “Güzellik Bilimi” anlamına yönelik kullanılmıştır (Kagan,1993: 13 ve Altar, 2013: 14).

Güzel, her insanla ilgili olan bir kavramdır. Sanatın yaygın bir düşünsel etkinlik olması da buradan gelir. Herkes güzeli, kendi bilinç koşullarınca belirlediği bir takım görünür/görünmeyen kurallar çerçevesinde oluşan beğeni ölçülerine göre izler. Bu nedenle estetik, her bireyin yaşamında genel düzeyde de olsa yer tutar. Güzel, her insanın sorunu olduğuna göre güzeli konu alan, onu araştıran estetik de insanlığın ortak sorunudur. Sanatın en yaygın düşünsel etkinlik olması da buradan gelir. Her insan bilim ile ilgilenmez, her insan felsefeye doğrudan ilgili değildir fakat güzelle ilgilenmeyen dolayısıyla da sanata yatkın olmayan insan yoktur (Timuçin, 2017: 14-15).

Güzel ve güzellik algıları, beğeni ile etkileniş hallerinin ürünleridirler. Bu tür yorum ve yargılar kişiye özel olabileceği gibi herkes tarafından benimsenen yargılar da olabilir. Estetik yargılara duygusal algılamışa göre akılsal algılamışın da katkıda bulunabileceğini unutmamak gerekir. Platon’a göre “güzel ve güzellik” kavramları, sınırlandırılması mümkün olmayan, zamanın akışı içinde duyguların ve aklın evrim çabasından destek alan idealler olma özelliğini taşımaktadır (Altar, 2013: 93-94).

Sanat, estetik güzellikleri ile insan hayatında ihtiyaç duyulan ruhsal bir gereksinim olarak hayatı anlamlı kılar. Timuçin'e göre; "İnsan olmanın ince anlamlarını iletebilmek için sanata, sanatın simgelerine gereksinimimiz vardır. İnsan olmanın ince anlamlarını sanattan başka bir yerde saptayamayız" (2011: 87 akt., Şen, 2016: 54). Estetik beğenilerin duygularımızı inceltmesi, yüceltmesi ve bunların ahlaksal edimlerimize yansımaları, sanatın sunduğu estetik yaşantılar ile mümkündür (Soykan, 2020: 50).

Sanat insanlar arasında ortak bir bağ kurar. İnsan, bir sanat eseri aracılığıyla duygu ve düşüncelere anlam kazandırırken, diğer insanlar ile ortak bir dünya oluşturur. "Sanatın, insanları birbirine yakınlılaştıran en kuvvetli araçlardan biri olduğunu söyleyerek, aynı kitabı okuyup sevenler arasında kendiliğinden bir yakınlık başlayacağını, bir tiyatro eserinin temsilinde, birlikte gülenler veya gözleri yaşaranlar arasında bir kaynaşma olacağını belirtir. Ayrıca zevklerdeki birliği ruhlardaki birlik izler" diyen Yetkin, sanatın bir araya getiren gücünden bahseder (1962: 60, akt., Şen, 2016: 54).

İnsanın sanatla olan ilişkilerinin biçimlenmesine olanak sağlayan sanatsal eğitim ilkin, sanat sevginin gelişmesi ve sanata gereksinim duyulmasını, ikinci olarak da sanatın anlamını, özgül değerini, imgesel dili anlayışının gelişimini içine alır. Sanatı anlama ve onu değerlendirebilme yetisine erişebilmek de ancak estetik eğitimle mümkün olabilir. (Tunalı, 1998: 264). Sanat ile çok yönlü eğitilen ocuk, olay ve olgulara karşı çok boyutlu olarak görüş geliştirebilen, yorumlayabilen, her türlü yeni biçim ve gelişmeleri anlamaya yatkın olan dinamik bir sürece dahil olmaktadır.

Sağlam bir beğeni oluşumu ile ifade edilen estetik beğeni, sanatın anlamlanması ve hak ettiği değeri bulması sonucu gelişebilir. İnsana yaşadığı dünyanın dışında farklı bir yaşam vadetmesi, birleştirici yönüyle insanlar arasında ortak bir bağ kurması ile herkesin anlayabileceği bir dil sunar. Bu dil, zamanın ürünü olan sanatı, her dönemi kendi Őartları ve güzelliği içinde değerlendirmeyi n gören, nitelikli bir eğitim ile gelişmektedir. Bireylerin beğeni ve algı durumlarının sanat kavramı içinde gelişerek, ayırt edici bir nitelikte "estetik" bir karakter kazanması ancak bu Şekilde mümkündür.

2.2. Estetik Eğitim

Estetik, genel bir beğeni düzenidir, bir bakış biçimi bir öngörüdür, beğeniye somutlaştıran ya da somutlaştıracak olan kurallar bütünüdür. Estetiğimiz varsa birtakım kurallar çerçevesinde var olmuş demektir. Her güzel, düşünsel bir etkinliğin sonucunda ortaya çıkar, yoksa yaratmak gelişigüzel bir eylem anlamına gelecektir (Timuçin, 2017: 16).

Estetik eğitim sanatsal eğitim için temel koşuttur. Çünkü, sanatın estetik boyutu kavranmadan, sanatı anlamak, doğru değerlendirmek ve olumlu bir duygu beslemek oldukça zordur. İnsanın yaşam ve estetik ile olan bağı çocukluğundan itibaren; oyuncaklar, aile yaşamı, okul ve arkadaşları, büyüklerin koşullandırmaları, sokağın etkileri, çalışma hayatı gibi etkiler çerçevesinde oluşmaya başlar (Kagan, 1993: 204).

Sanat eğitiminde estetik eğitimin rolü, sanatın güzelliklerinin anlamlandırılmasında estetik alanın sınırlarının içine girilmesi demektir. Zihinsel süreç olarak insan duyarlılığının geliştirilmesi demektir. Bu bakımdan estetik eğitim, duyarlılığın geliştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Estetik eğitim kavramını ilk kez kullanan Schiller'e göre; "İnsanın insan, tam, yetkin bir insan olabilmesi için, estetik bir eğitimle eğitilmesi gerekir. Böyle bir eğitimden yoksun kalan insan, hiçbir zaman yetkin bir insan olamaz. Buna göre tüm eğitimlerim amacı, insanın estetik eğitiminde birleşmelidirler" (Tunalı, 2020: 185).

Sanat yapıtını oluşturan değerleri görmek, zihnin estetik boyuttaki etkinliğidir. Sanat yapıtını eleştirel bir gözle inceleyebilmek, ona ait simgeleri ve değerleri estetik anlamda okumak ancak eğitim ile geliştirilebilir (Kırıçoğlu, 2002: 130, akt, Şen: 57).

Estetik değerler, insanlar tarafından duyuşsal olarak algılanabilen dünyanın özümleñiş sürecinde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle estetik eğitim de bütünsel bir çerçevede düşünölmelidir. Estetik eğitim, kendine özgü nesnel bir alan oluşturmamakla birlikte, diğere eğitim biçimlerinin zorunlu ve çok önemli bir yanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin estetik bakış açılarını derinleştiren, estetik deneyimlerin amaçlı yoldan düzene koyulmasını sağlayan sanatsal eğitim ise, yetenek ve yaratıcılığın estetik bir boyut kazanmasına yönelik eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsamaktadır. Estetik değerler nasıl ki hayatın özümleñiş içinde bütüncöl bir duyuşsal algı sürecini oluşturuyorsa, estetik

eğitim de buna paralel olarak eğitim biçimlerinin zorunlu ve önemli bir yanı olarak değerlendirilmelidir (Kagan, 1993: 205).

Estetik değer yetisi anlamına gelen beğeni, kişilere göre sapmalar gösteren bir dinamiktir. Beğeni dinamiğinin oluşumu ya da sapmaları nasıl ve neye göre meydana gelir sorunun cevabı ise estetik eğitime karşılık gelmektedir. Estetik eğitim, beğeni sapmalarını meydana getirmektedir. Estetik değerler ile bağıntılı olan estetik eğitim güzel değerleri ile ilgilidir. Güzel değerleri de çağlar içinde değiştiiğine göre bu eğitim de sürekli değişecek demektir. Grek sanatının istediği estetik eğitim ile orta çağın istediği estetik eğitim farklıdır. Bu güzellik anlayışlarındaki farklılık, güzelliklerin değerlendirmeyi de koşullamaktadır. Bu değerlendirme koşulları ise estetik eğitimi oluşturur (Tunalı, 2020: 187).

Estetik eğitimin iki önemli amacı vardır. “Sanattan anlayan, 'gülümseyen' kuşakların yetiştirilmesi. Öbür yandan da sanatçıda toplumsal bir bilinç yaratmaktır”. Ancak bu iki görevin yerine getirilmesiyle sanat, toplumdaki değerini bulacaktır. Halkı sanattan tat almaya yönleltmek, halkın sanat anlayışını geliştirmek ve sanatçının toplumsal sorumluluğu üzerinde durmanın önemine değinilmektedir. Bu sorumluluk ile kastedilen ise; sanatçının egemen olan beğeniye uyma kaygısı gütmeyen, toplumun kendisinden istediği birtakım şeyleri gerçekleştirmek için çalışması anlamına gelmektedir (Tunalı, 1998: 272).

Estetik eğitim bireylerden yola çıkarak toplumun beğeni yargılarının gelişiminde öncelikli bir konumda görülmelidir. Estetik müzik eğitimi önce bireylerin daha sonra ise toplumun sosyal ve kültürel alandaki gelişimini sağlayarak, zengin bir birikim ile farkındalığın artmasına olanak sağlayarak yaşamsal katkıda bulunur. Sanatı anlayabilmek, onu hissedebilmek, içselleştirebilmek, değerlendirip, yorumlayabilmek için öncelikli unsur eğitimidir. Bu nedenle biz öğretmenlere düşen en önemli görev; ilk olarak öğrencinin müziği sevmesini sağlamak ile başlamaktır. Müzik dinlemekten keyif alan öğrenciler yetiştirdikçe müzikal pratikleri hayatına dahil etmesi kaçınılmaz olacaktır ve nitelikli eserlerin avcısı olarak seçici bir dinleyici veya icracı olarak yaşamına zenginlik katacaktır.

2.2.1. Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimi

Ses evreninin içine doğan insan, algıladığı seslerle sürekli bir etkileşim halindedir (Say, 2012: 17). Ses, anlamı duyulduğunda, algılandığı ve uyardığında anlamlı hale gelir. “Herhangi bir sesi duyan kişi bu sese bir anlam yükler; başka bir deyişle bu ses sesi duyanın zihnindeki herhangi bir kavramı boşandırır, kıskırtır, harekete geçirir. Dolayısıyla, bir araya gelmiş olan seslere, dinleyenin verdiği anlamın kökeni ne doğrudan dil alanıdır ne de dış dünyada var olanların oluşturduğu alandır. Bu alan yani anlam alanı, doğrudan zihinle ilgilidir” (Çotuksöken, 2000: 52, akt., Yıldırım ve Koç, 2019: 50). Kişiler, çevresindeki uyarıcılardan aldığı uyarıları (ses) anlamlı bir biçimde örgütleyerek, duyularına anlam verirler. Uyarıların yorumlanarak anlamlı hale gelme süreci de algı olarak tanımlanmaktadır (Sazak, 2008: 2).

Ses düzeyindeki işitsel uyarının yükseklik, şiddet, tını, oylum, süre gibi özellikleri vardır. Müziksel algı, sıralanan tüm bu ses özellikleri ayırt edip, onları tanımlama ve anlamlandırma görevini yerine getirebilme sürecidir. Bu durum bireylerdeki müzikal algı gelişim düzeylerine bağlı olarak değişiklik göstermektedir (Apaydın, 2019: 24). Bu bakımdan müzik eğitimi ile edilmesi planlanan müzikal beğeni gelişimine yönelik algı oluşumu, müziği ve sesleri doğru algılayabilme olarak ifade edilmektedir (Günay ve Özdemir, 2012: 74). Bu sürecin icrası (tamamlanması), duyularımızın eğitimine bağlıdır. Özellikle de çocukların çevrelerindeki uyarıcılardan duyuları aracılığıyla kazandıkları bilgi ve beceriler gelecek yaşamlarında belirleyici bir rol oynamaktadır (Acer ve Ömeroğlu, 2022: 37).

Algıya etki eden birçok faktör vardır. Algısal farklılıklar, belli bir yer ve zamana bağlı olarak sosyal yapıdaki kültürel, ekonomik ve sosyal süreçlere bağlı olarak değişkenlik gösterir (Sazak, 2008: 2). Bireyin içinde doğup, büyüdüğü, sosyal süreçlere dahil olduğu ve genel eğitiminin yanı sıra kültürel/sanatsal eğitimini de kazandığı sosyal çevre, müzikal beğeniyi doğrudan etkileyen temel unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Canbay, 2019: 61).

Diğer bir unsur ise kültürel özelliklerin müzikal algı ve beğeni kavramları üzerine etkisidir. Her toplum kendine özgü yaşamsal pratikler çerçevesinde, belirli estetik birikimler

ile ortaya çıkmış belli bir müzik kültürüne sahiptir. Kişi, ilk kez duyduğu bir müziği anlamlandırmaya yönelirken kültürel birikimin şifrelerini kullanır, zihinde kaydedilen müzikal motifler ile benzeştirmeye girerek özümlemeyi gerçekleştirir. Beğeni ve anlamlandırma arasındaki ilişki incelendiğinde toplumsal sağduyu karşımıza çıkar. Bu nedenle anlamlandırmaların kaynağında kültürel farklılıklar da yatmaktadır. İçinde bulunduğu çevrenin etik ve estetik değerleriyle donanmış bireyin beğeni yargılarının en önemli unsuru kültürel arka plandır (Yıldırım ve Koç, 2019: 49-50). Mensup olduğu kültüre ait gelenek-görenek ve etik kurallar ile donanmış bireyin güzeli tanımlaması da beklenildiği üzere içinde bulunduğu kültüre karşılık verecektir. Bundan dolayıdır ki çoğu insan, doğup büyüdüğü topraklardaki müzikal kimliğe olan aidiyetini uzun bir süre sağlama alır. Müziksel algının sosyal ve kültürel temeller eksenindeki ayırt edici özelliği düşünüldüğünde, bireyin müziği kendince, -kendine has- değerlendirmesi kaçınılmazdır.

Frith'e (2000) göre; estetik beğeni yargılarımıza etki eden önemli bir unsurun da kültürel arka planın bireye kattığı etik yargılar olduğunu ifade etmektedir. "Kulağa "hoş" gelen müzik, aynı zamanda "doğru" müziktir. Kimliğin aynı zamanda "anlatılarla" ilişkili olması ya da anlatılar tarafından biçimlenmesi anlamında müziksel beğenilerin arkasında da bu anlatılar yatar (2000: 123, akt., Gedik, 2007: 10).

Beğeni; sistematik, durağan bir şey değil aksine, gelişebilen, oluşan ve eğitime ihtiyaç duyan bir yetidir. Bu nedenle estetik eğitim olarak incelenmiş bir beğeniye ulaşmış bir kimsenin vereceği estetik yargı, böyle bir eğitimden yoksun kalmış birinin bulunacağı estetik yargı doğal olarak farklı olacaktır (Tunalı, 1998: 264).

Dinlediğimiz müziği beğeni algılarımıza göre, güzel ya da çirkin olarak yorumlamamızdaki etken, algı düzeyimiz ile özümseme aşamasındaki şemalara bağlı olarak gerçekleşir. Bu nedenle işitilen müzik algılama ile başlayıp yorumlanmasıyla duyumsama kategorisine yerleşir ve var olan şemalara dahil edilerek özümseme durumu gerçekleşir. Biri alaturkayı beğenirken diğeri ise klasik batı müziğini beğenir. Bir kimse için güzel görünen bir şey bir başkası için güzel olmayabilir. Gündelik hayatta sıklıkla kullanılan, skolastikten gelen "De gustibus non est disputandum. (Zevkler, beğeniler üzerinde tartışılmaz)" sözü, estetik beğeni ve güzellik algısında öznellik ve bireyselliğin ön planda olduğunu ifade etmektedir. (Orman, 2010: 44; Tunalı, 2020: 34).

Thomas Aquinas'a göre; güzel diye tanımladığımız şeyin, duyumsanmalar sonucu bizde zevk uyandırmasıdır. Aquinas'a göre duyumsama sonucunda oluşan algılama ve ayırt etme, bir bilme biçimidir. Bu nedenle denebilir ki; algılama bir tür bilgiyse, güzel bize zevk ve haz veren şeydir (Orman, 2010: 109).

Algılama-duyumsama ve özümseme sürecinde önemli kıstas hazırbulunuşluk düzeyi ve buna bağlı olarak bireyin perspektifini geliştiren müzik eğitimi ve kültürlenme sürecidir. Karşılaşılan müzik eserine yönelik herhangi bir ön bilgiye sahip olmak dinlenecek eser için önemli bir kültürel hazırlıktır. Belirli bir müzikal ve sanatsal eğitimden geçilerek kişinin müzik kültürüne dair donanımlı olduğu durumda, dinlediği farklı türdeki müzikleri benzer bir metodolojiye başvurarak yorumlayabileceği beklenmektedir (Canbay, 2013: 240).

Dinleyicinin müzikten haz alabilmesi için ön koşul, müziksel beğenisinin gelişimidir. Bir eğitim süreci olarak ele aldığımızda; bütün türleri ile müziği tanımaya, anlamlandırmaya yönelmek, diğer toplumlardaki müziğin nasıl algılandığını fark etmek, takip etmek, yetenekleri ölçüsünde müzik yapmayı öğrenmek, müzikal etkinliklerde yer almayı istemesi gibi uzun çabalar sonucunda yoz müzik ile sanatsal müzik ayrımını yapabilecek bilince ulaşması şeklinde değerlendirebiliriz (Şen, 2016: 83).

Soykan (2020) müziği, aşağı ve yüksek müzik olarak iki şekilde ele almış, aşağı müziği yalnızca ritme dayalı olarak kabul ederken yüksek müziği; ritme, melodiye ve armoniye sahip olarak tanımlamıştır. Ritmi, her müzik türüne ait bir özellik olarak düşünürsek önemli olan kıstasın ise melodik ve armonik bir yapıya sahip olmasıdır. Bu nedenle” aşağı müzik bedeni etkilerken, yüksek müzik ruhu etkiler. Yüksek müzik için algılama ve hoşlanma duygusu yeterli değildir. Onun için başka bir şeye daha gerek vardır. Bu da estetik beğenidir” (Soykan, 2020: 204). Bu nedenle söylenebilir ki; hoşla giden ve haz veren müzik sadece subjektif bir yorum olarak kişisel eğilim yargısıdır. Beğenin estetik yargı kategorisine yerleşmesi için mantıksal açıdan belirli kavram ve genellemelere dayanması gerekmektedir.

Herhangi bir sanatsal yapıt ile etkileşime giren birey, yaşam deneyimlerini kendine alırken, içinde bulunduğu konumu da gözden geçirir. Bu nedenle her bir algılama eylemi, kendince bir çağrışım ve yorumlama sürecidir. Kişinin hayalinde canlanan imgeler, onun

sanat ve yaşam deneyimleriyle, karakteri ve dünya görüşüyle, çıkarları ve hedefleriyle o yapıt arasındaki etkileşimin bir sonucudur. Sanat eseri ile karşılaşılan her an, deneyimlerin birikimidir, bireyin potansiyeli ile hayat boyu devam eder, bu bakımdan sanatsal algı sürekli bir gelişim içindedir (Canbay, 2013: 238).

Dış dünyaya yönelik algılarımız, iç dünyamızın oluşumunu etkilediği gibi, iç dünyamıza ait gerçekler de dış dünyanın algılanışına etki oluşturur. Yeni yaşam alanları, genişleyen olanaklar, çeşitli sanatsal etkinliklere dahil olma gibi yaşam pratiklerinin çoğalması, algı yetimizi geliştireceği gibi, algı alanımızı da aynı oranda değiştirecektir (Erinç, 2011: 60-67, akt., Şen, 2016: 34). Algı alanının değişmesi ile farkındalığı artan birey bilinçli bir dinleyici olmakta, karşılaştığı bir müzik eserini farklı açılardan değerlendirilmeyi deneyimleyebilmektedir. Bu nedenle bireyin, karşılaştığı müzik eserinden bilincinin donanımı ölçüsünde anlam çıkarması ya da aynı eserin farklı zamanlarda dinlenmesiyle çıkarılan anlamların ve beğeni yargılarının değişmesi gibi örnekler, müzikal algı ile doğru orantıda gelişen müzikal beğenin süreci içindeki sürekli değişimini göstermektedir.

Sonuç olarak müziksel algılama kavramını sanatsal algılama ve özümsemenin kuralları içinde değerlendirmeliyiz. Sanat ile iç içe olmak yaşamsal deneyimlerin algı alanını genişletmesi müzikal algının gelişimini, müzikal algının gelişimi ise müziksel beğenin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Sanatın estetik olarak algılanabilmesi de kişinin algısal yetilerini geliştirerek duyularını etkin kullanımıyla mümkündür.

2.3. 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı

2018 Müzik Dersi Öğretim Programının genel amaçları; bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak; bilişsel alanda temel müzik bilgilerini, geleneksel ve çağdaş müzik türleri ile çalgı topluluklarını ve Atatürk'ün müzik ile ilgili görüşlerini kavrayabilme ve anlayabilmeye; duyuşsal alanda; müzik yapmaktan hoşlanma, müziksel kişilik geliştirme, müzik yoluyla sevgi, paylaşma ve sorumluluk duygusu geliştirebilme, zamanını müzikle değerlendirmeye ve devinişsel alanda; bireysel ve çevresi ile çalabilme, söyleyebilme, dinleme gibi becerilerini kazanmaya yönelik maddeler ile sıralanmıştır (M.E.B, 1994: 11-12; Küçüköncü, 2021: 130).

2018 Müzik Dersi Öğretim Programının özel amaçları; öğrencilerin müzik yoluyla estetik yönünün, yaratıcılığın ve yeteneğin geliştirerek; duygu, düşünce ve deneyimlerin ifade imkanının sağlanması, kendi kültürüne ve farklı kültürlerle ait müzik türlerini tanıyarak müzik kültürünün zenginleştirilmesini olanaklı kılmak, zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak, bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek, bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde şarkı dinleme ve söyleme etkinliklerine katılımların sağlanmasını olanaklı kılmak, müzik ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamak, müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek, İstiklâl Marşı başta olmak üzere marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak, Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak, müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek ve Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak amaçlarına ulaşmalarının sağlanması olarak belirlenmiştir (MEB, 2018: 7).

2018 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı bilim ve teknolojide yaşanan değişimler, öğrenme ve öğretme yaklaşımlarındaki gelişimler ve birey ve toplumun yenilenen ihtiyaçları doğrultusunda yenilenmiş son programdır. Programda yapılan düzenlemeler ile müzik alanına ilişkin yeni beceri ve yetkinlikler eklenmiş, 21.yüzyıl becerileri olarak ifade edilen beceriler eğitim-öğretim sürecine dâhil edilmeye çalışılmıştır. Yeterlilik alanı belirlemek amacıyla oluşturulan “alana özgü beceriler” Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye'nin de içinde yer aldığı aday ülke olarak Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) kapsamında oluşturulmuştur (Özgül, 2011: 6809).

Buna göre programda alana özgü beceriler; “Müziği tanıyabilme, müzik-beden uyumunu sağlayabilme, müziği bireysel veya toplu yapabilme, müzikle toplum arasındaki bağı görebilme, müzikle kültür, tarih ve estetik arasında bağ kurabilme, müziği millî ve manevi değerlerle ilişkilendirebilme, müziğin bir bilim dalı olarak da farklı bilimlerle ilişkisini kurabilme, müziğin her insan için öğrenilebilir olduğunu anlayabilme, dinleme, söyleme ve ritimsel etkinliklerle müzik yapabilme, kendini müzik yoluyla ifade edebilme, kültürel miras ve çeşitliliği geliştirebilme, müzik teknolojilerini kullanabilme, etkin müzik üreticisi olabilme” şeklinde ifade edilmiştir (MEB, 2018: 8). Bu bağlamda Müzik Dersi Öğretim Programı, öğrenme alanı temelli yaklaşımı esas alarak hazırlanmış olup, programda

her sınıf düzeyi için; “Dinleme-Söyleme, Müziksel Algı ve Bilgilenme, Müziksel Yaratıcılık, Müzik Kültürü” olmak üzere dört öğrenme alanı yer almaktadır (MEB, 2018).

2.3.1 2018 Müzik Dersi Öğretim Programındaki Öğrenme Alanları ve Kazanımlara İlişkin Bulgular

Tablo 1

2018 Müzik Dersi Öğretim Programı öğrenme alanları ve kazanımları

Sınıf :5	Dinleme- Söyleme	Müziksel Algı ve Bilgilenme	Müziksel Yaratıcılık	Müzik Kültürü	Toplam
Kazanım Sayısı	6	7	6	4	23
Önerilen Süre	17	7	7	5	36
Sınıf :6	Dinleme- Söyleme	Müziksel Algı ve Bilgilenme	Müziksel Yaratıcılık	Müzik Kültürü	Toplam
Kazanım Sayısı	7	4	6	6	24
Önerilen Süre	17	6	8	5	36
Sınıf :7	Dinleme- Söyleme	Müziksel Algı ve Bilgilenme	Müziksel Yaratıcılık	Müzik Kültürü	Toplam
Kazanım Sayısı	7	4	5	6	22
Önerilen Süre	17	6	7	6	36
Sınıf :8	Dinleme- Söyleme	Müziksel Algı ve Bilgilenme	Müziksel Yaratıcılık	Müzik Kültürü	Toplam
Kazanım Sayısı	10	2	4	9	25
Önerilen Süre	17	5	7	7	36

Tablo 1’i genelden özele değerlendirdiğimizde öğrenme alanlarına yönelik kazanım sayılarının sınıf bazında değişkenlik gösterdiğini, ilgili kazanımlar için önerilen sürelerde ise anlamlı bir farklılık görülmediği söylenebilir. Alana yönelik kazanım sayısı değişse dahi, ilgili alana ait önerilen sürelerde pek bir değişikliğe gidilmemiştir. Buna göre 5. sınıflarda en fazla kazanım sayısı müziksel algı ve bilgilenme alanında iken 6. 7. ve 8. sınıflarda ise dinleme-söyleme alanına ait olduğu görülmektedir. İlgili kazanımlar için belirlenen süreler ise her kademedede birbirine yakın tutulmuştur. Genel olarak ise; dinleme-söyleme ve müzik kültürü öğrenme alanlarına yönelik kazanım sayılarının 5. sınıftan 8. sınıfa doğru arttığı,

müziksel algı ve bilgilenme ile müziksel yaratıcılık alanlarına yönelik kazanımların ise azaldığı görülmektedir.

Tablo 2

“Dinleme-Söyleme” alanına yönelik kazanımların müzikal algı ve estetik beğeni gelişimi esasına ve sınıflara göre karşılaştırılması

Öğrenme Alanı: Dinleme-Söyleme	5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf
İstiklal Marşı'nı doğru söyler.	x	x	x	x
Farklı ritmik yapıdaki ezgileri seslendirir.	x	x		
Öğrendiği notaları seslendirir.		x		
Seslendirdiği müziklerde gürlük ve hız değişikliklerini uygular.	x	x	x	
Müzik eserlerini hız belirteci (metronom) kullanarak uygun hızlarda seslendirir.				x
Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.	x	x	x	x
Müzik çalışmalarını sergiler.	x	x	x	x
Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir.			x	x
Ses grupları oluşturur.			x	x
Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren marşlarımızı doğru söyler.		x	x	x
Türk toplum ve topluluklarının müzik kültürlerinden uygun örnekleri dinler.				x
Türk kültürüne ait müzikleri dinler.				x
Mahallî sanatçıları araştırır.				x

Tablo 2'ye bakıldığında; öğrencilerin bu aşamada algı gelişimini destekleyici çalışmalar; müziksel algılama ve bilgilenme öğrenme alanında edinilen bilişsel kazanımların uygulama aşaması olarak değerlendirilebilir. Buna göre; öğrencilerin farklı ritmik yapıları seslendirmeleri, hız ve gürlük terimlerini uygulama aşamaları ve Türk müziğine yönelik dinleme-söyleme çalışmaları müzikal algı gelişimini pekiştirici kazanımlar olarak değerlendirilebilir. Ezgilerin seslendirilmesinde ses yükseklik, gürlük ve hız basamaklarına

yönelik kazanımlar müzikal duyarlılığın gelişimine katkıda bulunurken, yerel müzik türlerini tanımaya yönelik kazanımlar ile de kültürel çeşitliliğin sağlanması amaçlanmıştır.

Tablo 3

Öğrenci Ders Kitabında Yer Alan Eserlerin Türlerine ve Sınıflara Göre Dağılımı

	5. sınıf	6. sınıf	7. sınıf	8. sınıf
Çocuk şarkısı	9	22	6	8
Marş	2	3	7	7
Popüler müzik	1	-	2	1
Türkü	10	9	20	24
Tsm	1	-	7	14
Tasavvuf	-	1	3	3
Film Müziği	-	-	-	2

Tablo 3'e göre müzik dersi ders kitabında; 5. sınıflarda en çok türkü ve çocuk şarkılarının, 6. sınıflarda çocuk şarkılarının, 7. ve 8. sınıflarda ise en fazla dinleti içeriği olarak türkülere yer verildiği görülmektedir. 5. ve 6. sınıflarda müzikal deneyim ve beğeni gelişimi çocuk şarkıları aracılığı ile sağlanırken 7. ve 8. sınıflarda türkülerin yoğun bir şekilde tercih edilmesi, Türk halk müziğine olan ilgi ve beğeni gelişimine yönelik bir yol izlendiğini göstermektedir. Öğrencilerin milli değerlere olan ilgi ve müzikal algılarını geliştirmeye yönelik marşların 7. ve 8. sınıflarda daha çok tercih edildiğini görmekteyiz. Geleneksel Türk müziği ve tasavvuf müziklerine yönelik dinleti çalışmalarının da 7. ve 8. Sınıflarda yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 4

“Müziksel Algı ve Bilgilenme” Alanına Yönelik Kazanımların Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimi Esasına ve Sınıflara Göre Karşılaştırılması

Öğrenme Alanı: Müziksel Algı ve Bilgilenme	5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf
Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.	x	x	x	x
Öğrendiği seslerin incelik ve kalınlık özelliklerini ayırt eder.	x			
Öğrendiği seslerin uzunluk ve kısalık özelliklerini ayırt eder.	x			
Müzikteki ses yüksekliklerini dizek üzerinde gösterir.	x			
Müziklerde farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder.	x	x		
Müziklerde temel hız ve gürlük basamaklarını ayırt eder.	x			
Sesin oluşumunu açıklar.	x	x		
Müzikte dizileri tanıır.			x	x
Çalgı türleri ve çalgı topluluklarını ayırt eder.			x	
İnsan sesi ve ses topluluklarını ayırt eder.			x	

Tablo 4’e göre; ilgili öğrenme alanına yönelik kazanımlar öğrencilerin, müzikteki ses özelliklerini ayırt etmeye, seslerin düzenlenmesini anlamaya ve müziği daha derinlemesine anlamlandırmaya yönelik hazırlanmıştır. Öğrencilerin bu kazanımlar sayesinde müziği daha iyi algılaması, müzikteki farklı öğeleri ayırt etmesi ve müzikal beğenilerini geliştirmelerine olanak sağlamaktadır.

Buna göre; “müziksel algı ve bilgilenme” öğrenme alanı kazanımlarını bilişsel alan kazanımlarına göre değerlendirdiğimizde, bunların daha çok bilgi ve kavrama basamaklarında yoğunlaştığını görmekteyiz ve bu alanı daha çok öğrenmenin teorik kısmı olarak nitelendirebilir. Dinleme-söyleme öğrenme alanına da hitap etmesi nedeniyle müziksel algının zenginleştirilmesine yönelik olarak; seslerin uzunluk-kısalık, incelik-kalınlık gibi özelliklerinin ayırt edilmesine yönelik kazanımlar algısal gelişimi destekleyen kazanımlar olarak değerlendirilebilir.

Tablo 5

“Müziksel Yaratıcılık” Alanına Yönelik Kazanımların Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimi Esasına ve Sınıflara Göre Karşılaştırılması

Öğrenme Alanı: Müziksel Yaratıcılık	5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf
Dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.	x	x		
Kendi oluşturduğu ritim kalıbını seslendirir.	x			
Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.			x	x
Ezgilere/ezgilere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder.	x	x		
Farklı ritmik yapıdaki müziklere uygun hareket eder.	x	x		
Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırır.			x	
Müziklerde aynı ve farklı bölümleri dansa dönüştürür.	x	x		
Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.	x	x	x	x
Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.			x	

Tablo 5’e göre; “müziksel yaratıcılık” öğrenme alanı kazanımlar, öğrencinin derse aktif katılım sağlamasına yönelik, devinişsel (çalma-söyleme amaçlı) etkinlerin gerçekleştirilmesine yönelik kazanımların yer aldığı görülmektedir. Bunların; seslendirme, eşlik etme, hareket etme, canlandırma gibi etkinlikleri kapsadığı görülmektedir. Bu durum ilgili öğrenme alanının diğer öğrenme alan kazanımlarını temel alarak, birkaç öğrenme alanının eşgüdümlü bir süreci ortaklaşa yönettiğini göstermektedir.

İlgili öğrenme alanına yönelik oluşturulan kazanımlar yoluyla öğrencilerin müzik ile duygu ve düşüncelerini ifade etmelerini, ritim ve ezgiler oluşturmalarını, farklı müzik türlerini deneyimlemelerini ve müzikal araştırmalar yapmalarını sağlayarak müzikal algı ve beğeni gelişimlerine katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Tablo 6

“Müzik Kültürü” Alanına Yönelik Kazanımların Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimi Esasına ve Sınıflara Göre Karşılaştırılması

Öğrenme Alanı: Müzik Kültürü	5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf
Farklı türdeki müzikleri dinleyerek beğeni ve müzik kültürünü geliştirir.	x			
Yurdumuza ait başlıca müzik türlerini ayırt eder		x		
Yurdumuza ait müzik türlerinin kültürümüzün bir değeri ve zenginliği olduğunu fark eder.		x		
Türk müziği kültürünü tanır.		x	x	
Dinlediği çeşitli türdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.		x	x	x
Dünya müziklerini tanır.			x	
Dinlediği çeşitli türlerdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.		x	x	x
Dinlediği uluslararası müzikleri türlerine göre ayırt eder.			x	
Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırır.			x	x
Türk müziği kültürünü tanır.		x	x	x
Türk müziği biçimlerini tanır.				x
Dinlediği farklı türlerdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.				x
Müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar.				x
Sanat, sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklar.				x
Atatürk’ün müziğe verdiği önemi araştırır.	x		x	x
Atatürk’ün sevdiği türkü ve şarkıları tanır.		x		

Tablo 6’ya göre öğrencilerin farklı müzik türlerini tanıyarak müzikal zevklerini geliştirmelerini, çeşitli müzikleri dinleyerek müzikal birikimlerini artırabilmeyi ve müziğin diğer sanatlarla ilişkisini anlayarak geniş kapsamlı bir müzikal anlayışa sahip olabilmelerini desteklemektedir. Müzik kültürü öğrenme alanı kazanımlarının farklı sınıflarda ilerleyen aşamalarda öğrencilerin müzikal yeteneklerini, türleri tanıma becerilerini, müzikle ilgili

bilgi ve anlayışlarını geliştirmeyi hedeflemesi müzikal algı ve estetik beğeniye desteklediği söylenebilir.

2.4. Müzik Eğitimi ve Beğeni Gelişimine Etkisi

Bireyi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirmeyi amaçlayan sanat eğitimi, kendi içinde dallara ayrılır, bu dallardan biri de müzik eğitimidir. Müziksel davranış değişikliği kazandırmayı hedefleyen müzik eğitimi, müziksel davranış dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir. Eğitim gören bireyin, müziksel yaşantısını temel alıp, bu temelden yola çıkarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı ve düzenli izlenen yol ile belirli hedeflere erişilme sürecini kapsamaktadır. Bu nedenle müzik eğitiminde benimsenen düşünce ve yaklaşım, izlenen yöntem ne olursa olsun *müziksel öğrenme bireyseldir*. Bu bakımdan birey yalnızca kendi yaşantısıyla müziksel davranış kazanabilir ve müziksel davranışını *kendi yaşantısı yoluyla değiştirebilir, dönüştürebilir, geliştirebilir ve yetkinleştirebilir* (Uçan, 2018: 3-11).

Müzik eğitiminin en önemli amacı müziği sevdirmek ile başlar. Müzik dinleyen, enstrüman çalan, şarkı söyleyen ve müzik etkinliklerine severek katılan bireyler yetiştirmek için bu ön koşuldur. Duygu ve düşüncelerin ifade edilmesine imkân tanıyan, sosyal beceri ve estetik duyarlılığı kazanmış bireyler yetiştirmek ise müzik eğitiminin diğer önemli amaçlarındandır. Bu bağlamda bireyin, müzik eserini estetik özelliklerini dikkate alarak dinlemek ya da seslendirmesi ile bireyin sahip olacağı edimleri “sanatsal/estetik bir müzik beğenisine sahip olabilme; ulusal ve uluslararası müzik eserlerini tanıyabilme; insani yeti ve yeteneklerini geliştirerek estetik ve sanatsal özellikte eserler üretebilme; sanatsal üretime katkı sağlayabilme; müzik eserlerinden estetik haz alınması ile manevi zenginliklerin farkına varabilme ve tüm bu davranışlar yoluyla geniş bir bakış açısına sahip olabilme” şeklinde sıralamak mümkündür (Şen, 2016: 3).

Müzik beğenisi eğitimi için belirlenen amaçlardan ilki öğrencinin “tüm müzik türlerine ve çeşitlerine” açık olabilmesini sağlamaktır. Burada kastedilen, yurdumuz ve dünyadan her tür ve çeşitte yaratılar dinletilmesidir. Diğer ilkeler ise öğrencinin müzik seçmesini ve dinlemeyi öğrenebilmesi, müzik dinleme alışkanlığının sistematik bir hale gelmesinin sağlanması, daha seçkin müzik örneklerine doğru yönelme, müzikal beğenisini

kuramsal bilgiler ile zenginleştirme ve müzik aracılığı ile insani değerleri geliştirebilme olarak sıralanabilir (Günay ve Özdemir, 2012: 77).

Müzik eğitimi, sanat eğitiminin bir alt kolu olarak, öğrencilerin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimlerini şekillendirmeyi hedefler. Müzikal algı ve duyarlılık gelişimini desteklemesi, müziksel beceri ve yeteneklerin teşvik edilmesi, öğrencilerin farklı müzik türlerini tanıyarak kültür-toplum-müzik arasındaki bağlamı anlamalarını sağlaması bakımından önemlidir. Öğrencilere müzikal deneyimler ve beceriler kazandırarak onları müzikle daha derin bir bağlantı kurmaya teşvik etmesinin yanı sıra estetik anlayışlarına ve eleştirel becerilerinin gelişimine katkıda bulunarak, kişisel ifade yeteneklerinin gelişimine, duygu ve görüşlerinin yaratıcı bir şekilde biçimlenmesine olanak tanır.

Müzik eğitiminin temelini oluşturan müzik öğretimi, müziksel etkinlik ve etkileşimler yolu ile önce bireyin ve giderek toplumun estetik beklentilerini karşılamayı, sanatsal yaratıcılık güdüsünü doyurmayı, müzikal beğenisini (zevkini) geliştirmeyi, bireyin müziksel yaşamını daha sağlıklı, etkili ve verimli kılmasını sağlayarak bireysel ve toplumsal yaşama katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (Uçan, 2011: 116). Müzik öğretim programında yer alan; dinleme ve söyleme, müziksel algı ve bilgilenme, müziksel yaratıcılık ve müzik kültürü öğrenme alanları ve bu alanlara hizmet eden kazanımlarla hedeflenen özel amaçlardan biri de öğrencilerin müzik yoluyla estetik yönlerini geliştirmektir.

Müzik eğitim ve öğretiminin amacı öğrencinin sesini, kulağını ve zevkini eğitmektir. Müziği sevdirmenin sorumluluğunu üstlenen okullardaki müzik derslerinde ses ve kulak eğitime ek olarak zevk eğitime de yeteri kadar önem verilmelidir. Diğer bir amacının da öğrencide müzik beğenisi geliştirmek olan müzik dersinde; müziğin tanıtılması ve sevdirmesi ön koşulu ile öğrencinin müzik dinleme ve müzik yapma alışkanlığının yaratılması ve bu gereksinimin yapılandırılması sağlanmalıdır. Okulda yapılan çok seslilik, toplu şarkı söyleme ya da okul dışı koro etkinliklerinin yapılması ileriki dönemlerde öğrencilerin okul dışındaki icralara katılma gereksinimi ve zevki duymasını sağlar (Yönetken, 2011: 53).

Çocuktaki estetik zevki yaratmaya ve güzelliğin ne olduğunu duyurmaya çalışmak için: “Müzik dersinde müzik yapmak gerekir. Müzik kendi dersinde yapılmazsa başka hangi derste yapılır? Koro müziği yapmayan, müzik dinletmeyen, müziğin güzelliğini, çekiciliğini

duyurmayan müzik dersi, asıl işlevini yapmıyor demektir” (Yönetken, 2011: 71). Müzik dersinde teori amaç değil araç olarak görülmeli, temel müzik eğitiminde hedeflenen öğrencilere müzik zevki kazandırmak, öğrencilerin sanat ve estetik algılarını geliştirmek olmalıdır (MEB, 2018: 8).

Müziğin güzelliğini ve çekiciliğini duyurmak adına tüm dünyada okul müziğinin temeli sayılan halk türkülerini ve müzik başyapıtlarını dinletmek, koro müziği çalışmaları ile bunları desteklemek, öğrencinin müzik sanatını sevmesine ve anlamasına olanak sağlayacaktır (Yönetken, 2011: 60-71). Bu bağlamda öğretmenin, uygulama esnasında okul şarkılarından, türkü, şarkı vb. söyleme etkinliklerinden dengeli olarak yararlanması ve eser seslendirmelerine yer vermesi beklenmektedir. Öğrencilere, öz müziğinden hareketle yakından uzağa doğru müzik bilgisi kazandırılmaya odaklanılmalı, öğrencilerin estetik bir bakış açısı geliştirebilmelerine yönelik derslerde nitelikli eser ve örnekler yer verilmedi (MEB, 2018: 8).

Öğrencilerin, geleceğin toplum yaşamına ve sanata dair gösterecekleri ilginin müzik eğitimi ile mümkün olacağını ifade eden Fenmen (2011), okullardaki müzik eğitiminin sağlam bir müzik kültürü ile donatılması yoluyla sanata yönelik gelişimin destekleneceğini belirtmiş olup; müziği arkadaşlığın ve birliğin ifadesi olarak tanımlamasıyla da toplumsal yaşamın geleceğini inşa edeceğini dile getirmiştir. Okullarda yönlendirici etkiye sahip olan eğitsel müzik öğretimiyle edinilen değerler, müziğin kültürel ve toplumsal yöndeki etkileme özelliği ile birleşerek, aileden başlamak üzere toplumda sarmal bir etkiye dönüşmektedir. Eğitsel müzik eğitimiyle öğrencinin müzik eğitimi, öğrenciye kazandırılan müzik anlayışı ve beğenisi toplumun müzik yaşamının oluşmasında da önemli bir etkiye sahiptir (Fenmen, 2011: 88). Müziğin, erken yaşlardan başlayarak kültürel kimliğin oluşmasında ve hayatın her aşamasında etkin bir olgu olduğu gerçeği ile yakından uzağa ilkesinden hareketle, Müzik Dersi Öğretim Programı bu eksende ele alınmalıdır (MEB, 2018: 7).

2.4.1. Müzik Eğitiminde Zevk Eğitimi

Müzik eğitimi ile öğretmenin sınıfta yapması gereken etkinlikler üç başlık altında toplandığında; ses eğitimi, kulak eğitimi ve zevk eğitimi olarak gruplandırılmıştır. Müzik beğenisi eğitiminde öğrencinin müzik evrenini genişletmek, dinleme alışkanlıklarına yön

vermek ve müzikle yücelmeyi öğrenebilmesine yardımcı olmak için zevk eğitimi, müzik eğitiminin temel yapı taşlarından görülmelidir (Günay ve Özdemir, 2012: 71-78).

Zevk eğitimi, öğrencilerin müzik zevkini geliştirmek amacıyla, tanınmış müzik eserlerinin dinletilmesi üzerine planlanan ders içi ve ders dışı çeşitli müzik etkinlikleridir. Çocuklarda, kaliteli ve iyi bir müzik zevkinin gelişmesi ancak müzik dinleme etkinlikleri ve müzik yapma alışkanlıklarının kazandırılması ile sağlanabilir. Aile ile başlaması öngörülen bu gelişimin, müzik eğitimi ile de okullarda sürdürülmesi öngörülmektedir. Aile içindeki kazanımların yanlış ya da yetersiz olduğu göz önüne alındığında, okullarda ders içi ve ders dışı etkinlikler çerçevesinde planlanacak iyi bir zevk eğitimi ile öğrenciler kaliteli bir müzik zevkine sahip olurlar. Müzikal algı ve beğeni gelişimini destekleyici olması ile bilinçli bir dinleyen olmak için Küçüköncü'ye (2021) göre müzik dersi daima bir zevk eğitimi olarak düşünülmelidir ve bu süreci yönetmeye yönelik bireysel ve toplu çalışmalar yapılabileceği gibi ders içi etkinliklerin yanı sıra ders dışı etkinliklerin de planlanması ile de süreç daha da zenginleştirilmelidir. Bu etkinliklerden bazıları şu şekilde örneklendirilmiştir:

1- “Çocuğun toplu ve kişisel çalışmaları:

- a) Sınıf içinde müzik yapma
- b) Sınıf dışında müzik çalışmalarına katılma
- c) Müzikli oyunlar
- d) Müzik yarışmaları
- e) Okul koro ve çalgı topluluklarının konserleri

2- Çocuğun kendi çalışmaları dışındakiler:

- a- Müzik dinleme saati
- b- Konserler
- c- Öğretmenin çalıp söylemesi
- d- Medya araçları yayınları”

Müzik dersi öğretim programında da yer alan kazanımlara yönelik olarak müzik derslerinde, müzik etkinlikleri ile öğrencilerin estetik duyarlılıkların geliştirilmesi (dinleme, konuşma vb. etkinlikler) müzik felsefesi ile de edimsel müzik eğitiminin (söyleme, doğaçlama, besteleme vb. etkinlikler) dengeli bir şekilde eğitim öğretim sürecine dahil edilmesi gerektiği belirtilmektedir (Küçüköncü, 2021: 155). Bu kazanımı destekleyici olarak

öğretim programında yer verilen diğer bir hedef ise; müzik dersleri ile öğrencilere müzik zevki kazandırılması ve öğrencilerin sanat ve estetik algılarının geliştirilmesi yönündedir (MEB, 2018).

2.4.2. Müzik Öğretmenin Beğeni Gelişimine Etkisi

Müzik, gelişim alanında farklılıklar gösteren çocuklar için bütünleştirici bir öneme sahiptir. Bu nedenle ders içi/ders dışı müzik etkinlikleri her bir öğrenci için bilişsel, duyuşsal gelişimin sağlandığı, öğrencinin kendini keşfedeceği ve yaratıcılığını geliştiren sınırsız bir alandır. Fakat tüm bu gelişimin desteklenmesi, ders öğretmeni bu etkinliklere yer verirse gözlemlenebilecektir. Sanat eğitiminin esnekliği ve gücü ile çocukların içselleştirebilecekleri ortamların yaratılması öğretmenin elindedir (Çetin, 2019: 137-138).

Müzik öğretmeni sınıfta ne yapar? sorusunu öncelik sırası olmaksızın; ses eğitimi, çalgı eğitimi, müziksel işitme- okuma- yazma ve yaratma yeteneği eğitimi, müzikal beğeni gelişimi eğitimi, kuramsal bilgi öğretimi, yetenekli öğrencileri yönlendirme, sınıf yönetimini gerçekleştirme ve öğrenci kişiliğinin geliştirilmesine yönelik eğitim yapması olarak sıralanmaktadır (Günay ve Özdemir, 2012: 71).

Müzik eğitiminin temel bir ögesi olarak müzik öğretmeni, müzik eğitiminin hedefleri doğrultusunda belirli davranış değişikliklerini oluşturmakla görevlidir ve bu görevi yerine getirebilmesi için de belirli niteliklere sahip olması gerekmektedir (Uçan, 2018: 215).

Müzik eğitimcisinde bulunması gereken nitelikleri, müziğe ve müzik eğitimine yönelik gerekli donanıma sahip olması yanında kişisel ve mesleki yeterlilikler olarak gruplandırmak mümkündür. Bu bağlamda değinilmesi gereken ilk başlık müzik öğretmenin mesleki nitelikleri bakımından yeterliliğidir. Bunlar; genel kültür, mesleki alan bilgisi, pedagojik formasyon ve iletişim becerileri başlığı altında toplanabilir. Etkili bir müzik öğretmenin mesleki niteliklerini oluşturan bu boyutlara yeterli bir düzeyde sahip olması beklenmektedir. Kişisel nitelik olarak öğretmenin sabırlı ve anlayışlı olması, yönlendirici ve destekleyici olması gibi olumlu teşviki sağlayan özellikleri öğrencinin müzik dersine, okula ve müzik öğretmene yönelik geliştireceği tutumu da olumlu etkileyecektir (Akbulut, 2006: 2-6). Bu durum ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzik dinlemeyi,

şarkı söylemeyi, herhangi bir enstrüman çalmayı merak edip ona yönelim göstermelerini, müziği hayatlarının bir parçası haline getirmelerini sağlamada oldukça önemlidir.

Müzik öğretmeni aynı zamanda içinde yaşadığı toplumsal ve kültürel çevredeki olay ve olgular arasında bağ kurabilmeli, müziğin kültürel yapı eksenindeki gelişim ve değişimini öğrencilere aktarabilmelidir (Apaydın, 2019: 41). Öğrencilerin müzik kültürünü arttırmaya yönelik yaklaşımlarda bulunmalı; yerel, ulusal ve evrensel müziği tanımlarını sağlamalı, onlara dünya müziğinin kapılarını aralamadır.

Eğitimci, öğrencinin müzik beğenisini geliştirmeye çalışırken kendi içinde dağar düşünerek, müzik evrenini genişletmelidir. Kendi müzik beğeni ve bilgisini yükseltmek, canlı tutmak yenilikleri takip etmek ve bulmak, tanımak doğru bir yaklaşım olacaktır. Öğrencilerine doğru ve seçkin olanı tanıtarak, onlara kendi özgür seçimlerinde değerli, güzel ve doğru olanı bulabilme fırsatı sunmalıdır (Günay ve Özdemir, 2012: 71-77).

Çocuklardaki müzikal beğeni gelişiminde en az aile kadar önemli bir unsur olan öğretmenin, sanata ve sanatsal etkinliklere olan yatkınlığı oldukça önemlidir. Sanatı kendi yaşamına gerekli ölçüde dahil etmiş bir öğretmen, öğrencilerde de aynı ölçüde ilgi uyandıracaktır. İyi bir dinleyici olmak ile başlayan süreçte, iyi bir icracı, bilinçli bir değerlendirici, eleştirel ve yaratıcı olabilen bir eğitimci, çocuklardaki estetik beğenin geliştirilmesi adına önemlidir (Canbay, 2019: 68-69).

Dersler öğretmenleri ile sevilir. Öncelikle müzik öğretmenin, kendisini öğrencisine sevdirmesi için kendisinin müziği ve müzik öğretmenliğini sevmiş olması gerekir. Müzik eğitimciliğini seven, alanına hâkim olarak neyi nasıl yapacağını bilen, sonuç ve verim alan, değerli bir kültür ve uygarlık ögesi olarak var olan müzik öğretmeni, işinden zevk alır, yaşamından hoşnuttur, öğrencisini sever, öğrencisi de onu sever ona ve dolayısıyla da müziğe bağlanır (Yönetken, 2011: 41).

2.5. Yeni Medya Kavramı ve Beğeni Gelişimine Etkisi

Yeni bir iletişim çağını ortaya çıkaran yeni medya, geleneksel haberleşme düzeninde köklü bir değişim yaratmıştır. Yeni medya; sınırsız, merkezileşmiş, etkileşimli ve ağ tabanlı

bir yapıya sahiptir. Çeşitli ortamları bir araya getirme özelliğine sahip olan bu kavram kimi zaman çoklu ortam (multimedya) olarak da ifade edilmektedir. (Dilmen, 2007: 115). “Ses, görüntü ve veri içeriklerini etkileşim ögesini de içerecek şekilde bir arada toplayan yeni medya, bu yönüyle geleneksel medyadan ayrılmaktadır. Daha kapsamlı bir ifadeyle yeni medya, “bilgisayarların işlem gücü olmadan oluşturulmayacak ortamlar” şeklinde tanımlanabilmektedir” (Aydoğan ve Kırık, 2012: 59).

Kitle iletişim araçları aracılığı ile kullanıcılarına sosyal yaşam normlarından, moda, sinema filmlerinden müzik türlerine kadar uzanan geniş içerikli bir yelpaze sunan yeni medya ile dünyanın her köşesinde internet erişiminin olduğunu, en ücra noktalardaki insanların dahi aynı filmleri izlediğini ya da aynı tarz kıyafetlere ilgi duyduğunu gözlemlemekteyiz. Her coğrafyadan insanın hayatında büyük bir etkiye sahip olan “müzik” olgusu da küresel egemenliğin baskısına yenik düşerek beğeni kalıplarının evrensel etkenler tarafından belirlenen sanatsal bir fenomen konumuna gelmiştir (Canbay, 2019: 61).

Müziğin küreselleşme yönündeki ilerlemesinin başlangıcı olarak ise müzik endüstrisinin dijitalleşmesi başlangıç gösterilebilir. Bu dönüşümden önce geleneksel yollarla yapılan müziğin yayın ve dağıtım, dijitalleşme süreci ile tüm ekosistemi değiştirmiştir. Müzik tüketicisinin bir bedel ödeyerek satın aldığı müzik ürünleri ya da evde, iş yerinde sabit bir müzik çalardan dinleme durumu bu yönelim ile kökünden değişmiştir. Müzik ürünlerine ulaşmak için cd, kaset, müzik marketlerin aracılığı ortadan kalkmış ve müzik dijital ortamlara taşınmıştır (Kuyucu, 2021: 186). Böylelikle müzik dinleme süreçlerinde sabit ortama bağlı kalma zorunluluğunun ortan kalkmasıyla, müzik adete taşınabilir bir sürece geçiş yapmış olup hayatımızın her anının eşlikçisi haline gelmiştir. Dijitalleşen müzik bireyi özgürleştirmiştir.

Bireyin, geleneksel medya kullanımını sürecinde seçme şansı yoktu. Televizyon ya da radyolardaki müzik yayınlarını kitle huzuruna sunan programlar dinliyordu. Fakat bu durum yeni medya kitle iletişim araçlarının bireye aktif olma fırsatı sunması ile değişti. Bireylere interaktif bir ortam fırsatının sunulması ile bilgi akışı da çift taraflı bir boyut kazanmış oldu (Aydoğan ve Kırık, 2012).

Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, her yaş grubunun her tür müzikle her an, her dijital platformda karşılaşmasını da beraberinde getirmiştir. Bu durumda çocuklar küçük yaşlardan itibaren her tür müziği dinlemekte ve etkilenmektedirler (Küçüköncü, 2021: 134). Yapılan araştırmalar medya kullanım yaşının ikiye kadar düştüğünü saptamıştır. Kendi şarkılarını, görsel/işitsel seçimlerini erken yaşlardan itibaren yapabilen bir nesil ile karşı karşıya olduğumuzu gösteren bu durum, çocukların bu tercihlerini hangi beğeni ölçütlerine göre yaptıklarını ve beğeni kavramlarının hangi yaşlarda, ne tür davranışlar ile şekillendiği sorularını karşımıza çıkarmaktadır (Canbay, 2019: 68).

Birçok araştırmacı, müzikal tercihlerin önemli bir bağlamı olarak sosyal çevreyi göstermektedir. Dinleyicinin duyuşal durumunun sosyal çevreden etkilendiğini ve kişinin estetik tercihlerinde güçlü bir belirleyiciliğe sahip olduğunu ifade etmektedir. Sosyal etkenlerin başında ise aile, akran, medya ve prestij etkisi ve sosyal sınıf sayılabilir (Rasch, vd., 1982: 498). Aile ile başlayan beğeni yargısı ölçütleri, çocuğun eğitim hayatının başlaması ile sosyal çevre, okul ve öğretmen faktörleri tarafından şekillenmeye başlar. Okul öncesi dönemden itibaren başlaması önce görülen müzik etkinlikleri ile çocuğun gelişim alanları desteklenmelidir.

Dünya çapındaki kayıt endüstrisini temsil eden IFPI (Uluslararası Fonografik Endüstrisi Federasyonu), dünya genelindeki insanların müzikten aldıkları keyfi ve müzikle olan etkileşimlerini anlatan küresel bir rapor olan “Engaging with Music 2022” raporunu yayınladı. Bu rapora göre, 44 ülkede 22.000’den fazla kişinin cevaplarına göre öne çıkan özellikler arasında dinleme süresi dikkat çekmektedir. Rapora göre müzik dinleme süresi her zamankinden daha fazla artarak, haftalık ortalama 20,1 saat olarak belirlenmiştir (IFPI, 2022).

Müzik dinleme süresinin gün geçtikçe artmasını, her alanda ve günün her saatinde elimizden düşmeyen cep telefonlarının bizlere sunduğu sınırsız müzik dinleme olanaklarına bağlayabiliriz. Yapılan bir diğer araştırma ise TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)’in, 2021 yılında “Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması” konulu çalışmadır. Bu araştırmaya göre 6-15 yaş arası çocukların %55,6’sının bilgisayar, %82,7’sinin internet, %64,4’ünün ise cep telefonu kullandığı görülmektedir. İnternet kullanım amaçlarına bakıldığında ise çocukların interneti %51,1 oranında müzik dinleme ve müzik indirme olarak

kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı araştırmada, ilgili yaş grubunun %64,4'ünün akıllı telefon kullandığı, sosyal medyada vakit geçirme süreleri de yaklaşık 3 saat olarak belirlenmiştir (TÜİK, 2021).

Dijital dönem koşullarında müzik tüketicisinin beğenisini ve bu konudaki bilinçlilik durumunu anlamak; müzik tüketimindeki ideolojik işleyişi ve özelliğini açıklamak da zorlaşmıştır (Oskay, 1982: 46). Yeni medya kitle iletişimine yakından tanıklık eden Z kuşağının, Instagram, Twitter, Tiktok gibi sosyal platformları yaygın olarak kullanması, müzik dinleme alışkanlıklarını da bu mecraların paylaşım kanalları ile büyük oranda etkilenmektedir. Bu durum popüler olana yönelimi arttırmakta olup, beğeni yargılarındaki değişimi de beraberinde getirmektedir. Popüler olanın tercih edilmesi, sürekli tekrar eden, estetik değerden yoksun, “Mcdonaldlaşan” müzik örneklerinin artmasını sağlarken nitelikli örneklerin seçimini ise zorlaştırmaktadır.

2.6. İlgili Literatür

Müzikal algı ve estetik beğeni gelişimini desteklemeye yönelik yapılan alanyazın taramasında her iki kazanımı da birlikte ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bölümde ilgili kavramlar çerçevesinde çalışmaya ışık tutacak ve zenginleştirecek geçmişten günümüze yapılan kuramsal çalışmalara yer verilmiştir.

2.6.1. Yurtiçi Araştırmalar

Biricik (2007) “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müzikal Bilgi Düzeyleri ile Müzikal Beğenileri Arasındaki İlişki” isimli yüksek lisans tez çalışmasında öğrencilere “müzikal bilgi testi” ve “müzikal beğeni anketi” uygulanmış olup, öğrencilerin müzikal bilgi düzeylerinin enstrüman eğitimine, cinsiyete ve okul türüne göre farklılaştığını; yaş, sınıf ve sosyo-ekonomik düzeye göre ise herhangi bir değişikliğin söz konusu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca müzikal bilgi düzeyinin, öğrencilerin müzikal beğenilerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir.

Soycan (2013) “Konya İli Ortaöğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müziksel Beğenileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; lise

öğrencilerin OÖBP (ortaöğretim başarı puanı) ile müzikal beğenileri arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır. Betimsel olan bu çalışmada, dinlenen müzik türlerini ve öğrencilerin meslek dalı olarak müziğe olan yönelimlerine yönelik saptamalarda bulunulmuştur.

Doğan (2019) “Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Beğeni ve Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Yönünden İncelenmesi (Sivas/Zara Örneği)” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; “Müzik Tercihleri Anket Formu” uygulanarak öğrencilerin müziksel beğenileri ve tercihlerinde; okul türü, cinsiyet, gelir düzeyi, sınıf düzeyi, aile faktörü, kitle iletişim araçları, arkadaş grupları ve sosyal çevreden etkilenme durumları değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin müzik tercih ve beğenilerinde sosyal çevre, arkadaş çevresi ve kitle iletişim araçlarının herhangi bir etkisinin olmadığını, öğrencilerin müziği rahatlamak amaçlı tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. İlgili çalışmada cinsiyet faktörüne göre yapılan analizde ise erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin müzik tercih ve beğenilerinin farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Noyan (2012) “Müzik Dersinin Müzik Beğenisine Göre İlköğretim Öğrencileri Üzerindeki Olumlu Olumsuz Etkilerinin Araştırılması” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; İlköğretim ikinci kademedeki öğrencilerin günlük hayatlarındaki müzik ile müzik dersi arasında kurdukları bağ incelenmiş olup, bunun yanı sıra ise müzik dersinin verimliliğini artırıcı yöntem ve teknikler ile müzik öğretmenin müzik eğitimindeki rolünün önemine değinilmesi de araştırma kapsamında tutulmuştur.

Ertenli (2014) “Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Müzik Türlerini Dinleme Durumlarına ve Programın Müzik Tercihleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşleri (Çankaya İlçesi Örneği)” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; 8. sınıf kazanımlarında yer alan müzik türleri analiz edilerek ve uygulanan anket ile öğrencilerin bu müzik türlerini dinleme durumlarının saptanması amaçlanmıştır. Öğrencilerin büyük bir kısmının pop müziği tercih ederken; kazanımlarda yer alan diğer müzik türlerini (caz müzik, Türk halk müziği, Türk sanat müziği ve klasik Batı müziği) hiç dinlemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. İlgili çalışmada öğrencilerin müzik tercihlerinin belirlenmesinde müzik dersinden çok medya araçlarının etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıkgöz (2019) “Adana İlinde Yaşayan “Z” Kuşağının Müzikal Beğenileri” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; öğrencilerin müzikal beğenilerinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Anket metodunun kullanıldığı çalışmada Adana’nın 4 farklı ilçesinde toplamda 880 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda ise z kuşağı öğrencilerinin dinlediği müzik türlerindeki tercihlerin çeşitliliği dikkat çekici olarak bulunmuştur. Öğrencilerin beğenilerinin şekillenmesinde ise sosyo-ekonomik durumlarının etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin müziği sosyalleşmek için dinledikleri, müzik dinlemek için kullandıkları cihazın ise cep telefonu olduğu ve müziği daha çok evde dinledikleri de ulaşılan diğer sonuçlar arasındadır.

Acay (2013) “Devinim Merkezli İşlenen Müzik Dersinin İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ders Başarısı ve Benlik Saygısı Düzeylerindeki Etkisi” isimli doktora tez çalışmasında; gelenekselleşmiş olan müzik öğretim yöntemleriyle devinim merkezli öğretimin başarı ve benlik saygısı düzeylerine etkisi karşılaştırılmıştır. Deneysel bir araştırma olan bu çalışmada; devinim merkezli işlenen müzik derslerinin, ilgili testte yer alan müziksel bilgileri anlama, algılama ve teşhis etme ile müziksel bilgileri uygulama bölümlerinin her üçünde de kontrol grubuna uygulanan yöntem nazaran istatistiksel olarak anlamlı bir fark yarattığı saptanmıştır.

Albayrak (2016) “Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Beğeni ve Dinleme Tercihlerinin İncelenmesi: Diyarbakır/Hani Örneği” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; en çok dinlenen müzik türlerinin sırasıyla pop, arabesk ve rap müzik tarzı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrenciler pop müziği ilk tercihlerine alırken erkek öğrenciler bu tercihlerini arabesk müzikten yana kullandıkları görülmüştür. Sonuçlar çerçevesinde araştırmacı, kolay tüketilen müziklerin tercih edilmesindeki yorumu ile popüler kültürün ülkemizde ve dünyadaki yayılmacılığına dikkat çekmiştir.

Kamalı (2017) “Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Tercihlerinin ve Bu Tercihleri Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında; betimsel yöntem izlenerek tarama modeli uygulanmıştır. Öğrencilerin müzik beğenilerinde sosyal çevrenin, kitle iletişim araçlarının etkileri incelenmiş ve her iki değişkenin önemli etkisi olduğu yönünde görüş birliğine varılmıştır. Bireylerin içinde buldukları sosyal çevrenin genel

müzik eğilimine yatkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin beğeni faktörlerine eşlik eden, tercihlerine etkileyen unsur olarak; öğrencilerin sesini beğendiği sanatçıları ve duygu durumlarını yansıtan müzikleri tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Güven (2017) “12-14 Yaş Grubu Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği, Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılarak toplamda 803 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda pozitif yönde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çocukların müziğe ilişkin tutumları arttıkça sosyal beceri düzeylerinde de artma görülmüştür. Enstrüman çalan ve okul dışı müzik kursuna katılan öğrencilerin müziğe ilişkin tutum ve sosyal beceri düzeyleri herhangi bir enstrüman çalmayan ve okul dışında bir müzik kursuna katılmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin, başarısı düşük olan öğrencilere göre müzikal ilgi ve sosyal beceri oranları daha yüksek bulunmuştur.

Özen (2019) “Ankara’nın Sincan İlçesinde Bulunan Ortaokul Öğrencilerinin Müzikal Beğenileri, Müzik Dersine Olan İlgi ve Tutumlarına İlişkin Görüşleri” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; üç farklı okuldan toplamda 217 öğrenciye anket metodu uygulanmıştır. Öğrencilerin müzik beğenileri ile derse karşı olan ilgi ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Şanlı (2019) “Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Medyadaki Müzik Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; kaynak tarama yöntemi ve anket tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin günlük hayatta en sık kullandıkları elektronik cihazın cep telefonu olduğu, sosyal medya ve internet kullanımının öğrenciler arasında yaygın olduğu, müzik dinlemek için daha çok cep telefonlarına indirdikleri müzik uygulamalarından (fizzy, foursquare ve Spotify) yararlandıkları sonucuna ulaşılmış olup, sosyal medyada ise daha çok popüler olan müzik türlerini tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Göksel (2013) “İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Farklı Müzik Türlerine İlişkin Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Tarafından İncelenmesi (Kars İli Örneği)” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; 744 öğrenciye “Müzik Tercihleri Anketi” uygulanarak öğrencilerin

müzik tercihlerinin; okul türü, cinsiyet, sınıf seviyesi, gelir düzeyi, yerleşim yeri, kitle iletişim araçları, sosyal çevreden etkilenme durumları ve müzikle ilgilenme değişkenlerine göre belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin araştırmada ele alınan değişkenlere göre farklı müzik türlerini tercih etmeleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Ercan (2014) “Klasik Batı Müzik Eğitimi Veren Devlet Konservatuvarı Müzik Lisans Öğrencilerinin Müzikal Beğeni ve Müzik Dinleme Alışkanlıklarının İncelenmesi” adlı çalışmada; öğrencilerin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla eğitimini almış oldukları türleri, şarkıcı tercihlerinde ise müzik eğitimi almış kişileri seçmekte oldukları tespit edilmiş. Okulda aldıkları müzik eğitiminin müzik tercihlerini etkilemede ve tercih ettikleri müziklerin de eğitim ile doğru orantıda olarak değişime uğradığı sonucuna varılmıştır. Bu araştırma, müzik eğitiminin oluşturması beklenen müzik kültürü ile bireyin yaptığı seçimler arasında anlamlı bir farklılık göstermesi eğitimin önemini bir kez daha karşımıza çıkarmaktadır.

Dilber ve Sazak (2017) “Sakarya İlindeki İlkokul 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin ve Çevresinin Dinlediği Müzik Türlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi” isimli makale çalışmasında; ilkokul öğrencileri üzerinde popüler kültürün etkileri, çevresel etkenler ve müzik eğitiminin, müzik dinleme alışkanlıkları üzerindeki etkileri incelenmiş olup, 100 öğrenciye anket uygulanmıştır. En çok dinlenen müzik türünün pop müzik, en az dinlenen türün ise rock müzik olduğu; Türk halk müziği ve Türk sanat müziklerinin ise diğer türlere oranla daha az tercih edilen türler arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar neticesinde araştırma yorumu olarak; öğrencilerin ve çevrelerinin dinlediği müzik türlerinin, kendi kültürel değerleri dışında gelişme gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ören (2019) “Estetik Dinleme Etkinliklerinin 4. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; deney ve kontrol grubu olmak üzere toplam 28 öğrenci ile çalışılmıştır. Deney grubundaki öğrencilere estetik dinleme eğitimi uygulanırken, kontrol grubundaki öğrencilere ise geleneksel yöntem (mevcut programa) uygun olarak dinleme eğitimi yaptırılmıştır. Dinleme becerilerinin araştırıldığı deneysel çalışmada; 8 haftalık estetik teori ve dinleme eğitiminin verildiği grubun kontrol

grubuna göre dinleme becerisi kazanmaları üzerinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tekin (2001) “8-10 Yaş Grubundaki Çocukların Müziksel Beğenilerini Geliştirmede Masal ve Öykülerden Yararlanma Yöntemleri” isimli yüksek lisans çalışmasında; deneysel yöntem kullanılmış olup, çocukların müziksel beğenilerini geliştirmeye yönelik bir program geliştirmek ve geliştirilen programın etkinliğinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Beş farklı türdeki okuldan seçilen öğrenciler deney ve kontrol gruplarına ayrılarak, müziksel beğenilerin resimli öyküler yoluyla geliştirilip geliştirilemeyeceğini görmek amacıyla önce müzikler yalın haliyle dinletilmiş daha sonra resim ve öykülü halli ile dinletilmiş ve arasındaki fark karşılaştırılmıştır. Çocukların müziksel beğenilerini geliştirmeye yönelik olarak masal ve öykülerden yararlanılarak verilen müzik eğitimi ile öğrencilerin gelişiminde olumlu derecede anlamlı bir farklılık elde edilmiştir.

Uslu (2010) “Niğde İlinde Görev Yapmakta Olan Müzik Öğretmenleri ile Niğde Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda Öğrenim Görmekte Olan Üniversite Öğrencilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Müzikal Beğenilerinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; öğrencilerin müziksel beğenilerinin oluşmasında hiç kimseden etkilenmedikleri sonucuna ulaşırlarken, müzik öğretmenlerinin beğeni gelişimlerinde ailelerinden etkilendikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre günlük hayatta müzik dinlemeye ayırdıkları zaman ile öğretmenlerin eğitim durumlarına yönelik müziksel etkinliklerde yer almaları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Özdemir (2019) “Analitik Müzik Dinleme Etkinliklerinin Müzikal Algı, Bilgi ve Performans Başarısına Etkisi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; uygulama süreci 10 hafta olarak belirlenen araştırmada, öntest-sontest deneysel desen modeline göre tasarlanmıştır. Analitik müzik dinleme etkinliklerinin müzikal algı ve bilgiye olumlu yönde etki ettiği, performans başarısı üzerinde ise anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Deney grubu öğrencilerinin mesleki bakış açılarının gelişimine, çalgı çalma yaklaşımlarına ve alan derslerine yönelik bilgilere olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin müzik dinleme yaklaşımlarında, iyi bir öğretmen ve dinleyici olma ile iyi bir müzisyen olma çabalarına olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Demirel (2018) “9-12 Yaş Çocukların Estetik Değer Algılarının İncelenmesi” isimli makale çalışması; karma yöntem araştırma desenlerinden yakınsayan paralel desen yaklaşımıyla yürütülmüştür. Çalışma grubunu toplam 1021 çocuk oluşturmuştur. Estetik algılarının metaforlarla incelenmesi amaçlandığı çalışmada, sanat ve estetik değerlere yönelik kavramlara yönelik tutumun yaş ile doğru orantıda olduğunu, güzeli algılama kavramlarının olumlu yönde farklılaştığını, kız çocukların erkek çocuklarına oranla estetik kavramına yönelik daha yüksek bir tutumda oldukları sonucuna varılmıştır.

2.6.2. Yurtdışı Araştırmaları

Hui (2001) “Müzik tercihleri, Müzik ve Müzik Dışı Medya Kullanımı ve Hong Konglu Ergenlerin Boş Zaman Katılımı” isimli doktora tez çalışmasında; öğrencilerin müzik tercihlerine yönelik verdiği yanıtlar cinsiyet, aşinalık, müzik eğitimi, akran ve ebeveynlerin dinleme alışkanlıkları, müzik medyası kullanımı ve müziği dinleme durumları arasındaki ilişkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrenci seçimlerinin müzik türü seçimlerinde aşinalık ile güçlü bir ilişki olduğu ve okul müziği eğitimi ise öğrencilerin müzik tercihleriyle herhangi bir ilişki göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Hargreaves, Comber, ve Colley (1995) “Yaş, Cinsiyet ve Eğitimin İngiliz Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Tercihleri Üzerine Etkileri” isimli makale çalışmasında; İngiliz ortaokul öğrencilerinin müzik beğeni ve tercihlerinin; yaş, cinsiyet ve müzik eğitimi değişkenlerine göre, 12 farklı müzik türü üzerinden etkisi tespit edilmesi amaçlanmıştır. Cinsiyetin anlamlı bir değişken olmadığı, beğeni gelişiminde yaş ile doğru orantıda bir gelişim olduğu fakat popüler tarzdaki türlerin her iki yaş grubu (11-12 ve 15-16) da yüksek beğeni seviyelerinde olduğu, kızların erkeklere oranla daha geniş yelpazede müzik türlerinden hoşlandığı -özellikle de klasik müzik-, bu durumunun da kızların eğitim seviyelerinin yüksekliğine bağlandığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bir bütün olarak ise; eğitim seviyesinin, "ciddi" müzik stillerini beğenme ile arasında pozitif ilişkili bir değişken olduğu vurgulanmıştır.

Acer ve Ömeroğlu (2008) “Altı Yaşındaki Çocuklarda Estetik Eğitimin Estetik Yargı Gelişimine Etkisi” isimli makale çalışmasında; estetik eğitimin 6 yaşındaki çocukların estetik yargılarına etkisinin araştırıldığı deneysel çalışmada; deney grubuna estetik eğitim

programı, plasebo grubuna plasebo eğitim ve kontrol grubuna da hiçbir eğitim uygulanmamıştır. Sonuç olarak estetik eğitimin uygulandığı deney grubundaki erkek öğrencilerin estetik yargı becerilerinde anlamlı derecede farklılık olduğu, ebeveynlerin eğitim ve sosyokültürel düzeylerinin çocukların estetik yargıları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kalanjoš ve Ružić (2021) "İlkokul Öğrencilerinin Müziğe İlgisi" isimli makale çalışmasında; ilköğretim öğrencilerinin (1.ve 4. Sınıf aralığı) müziğe olan ilgi ve yönelimlerinin araştırılmıştır. Öğrencilerin müzikal beğenileri ile kültürel ve müzikal yaşamları arasında bağlantı kurulmaya çalışılmışlardır. Ve çalışma doğrulamıştır ki; çocukların müziğe olan ilgi ve beğenilerinin gelişiminde en önemli faktörün aile, ardında da kültürel çevrenin geldiği, kitle iletişimin sağladığı ulaşılabilirliğin de önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Schuessler (1948) "Müzikal Zevk ve Sosyo-Ekonomik Arka Plan" isimli makale çalışmasında; sosyo-ekonomik alanda farklı deneyimlere sahip olan bireylerin müzikal beğenileri analiz edilmiştir. Üst sosyal sınıf ile alt sosyal sınıf arasında müzik tercihlerin değişkenlik gösterdiği, bunun da sosyal imkanlar çerçevesinde müzik eğitimi alma olasılığının daha yüksek olması ve bunun da müzik beğenisinin gelişmesinde anlamlı bir farklılık yarattığı görüşünü savunmaktadır.

Sakai (2011) "Müzik Tercihleri ve Aile Dil Arka Planı: Göç Bağlamında Çocukların Dinleme Davranışlarının Bilgisayar Destekli Bir Çalışması" adlı makale çalışmasında; Türk göçmen çocuklarının müzikal ilgi ve beğenilerinde aile faktörünün kültürel alt yapısının etkisinin araştırılmış olup, göçmen çocukların müzik yönelimleri ve beğenilerinin, aile içindeki kültürel değerler arasında anlamlı bir benzerlik olduğu tespit edilmiştir.

North (2010) "Müzik Zevkinde Bireysel Farklılıklar" isimli makale çalışmasında; bireylerin, kişilik özellikleri ile müzik tarzlarından hoşlanma durumları arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır. Kişilik faktörlerinin katılımcıların hem müzik tercihlerini hem de dinleme nedenleri ile ilişkili olduğu bu nedenle kişiliğin müzik zevki ile bağlantılı olduğu fakat müzik zevkindeki bireysel farklılıkların da önemli bir ayırt edici olduğu sonucuna varılmıştır.

Roberts (1982) “İlkokul Genel Müzik Öğretmenlerinin Uygulamaları ve Müzikal Zevki Genişletme Yönünde Estetik Eğitime Müzikal Çeşitliliğin Dahil Edilmesinin Gereçeklerinin Karşılaştırılması” isimli doktora tezi çalışmasında; ilköğretim genel müzik öğretmenlerinin müzikal duyarlılığını ve müzik zevkini geliştirmek için ne ölçüde çeşitli müzik türlerini kullandıklarını araştırmıştır. Aynı zamanda ilköğretim genel müzik eğitiminin öğretmenler tarafından seçilen müfredatta çeşitli müziklerin kullanılmasıyla müzikal duyarlılığı ve zevki şekillendirebileceği ve genişletebileceğini göstermeyi de amaçlamaktadır. Araştırma ile ilköğretim genel müzik öğretmenlerinin çeşitli müzik türlerini kullanarak müzikal duyarlılığı ve zevki geliştirdikleri ve estetik eğitim olarak müzik eğitiminin önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Lonsdale (2009) “Müziğin Sosyal Psikolojisi ve Müzik zevki” isimli doktora tez çalışmasında; sosyal psikoloji ile müzik zevki arasındaki bağlantının araştırılması amaçlanmış olup, müzik zevkinin sosyal biliş, algı ve gruplar arası davranışı etkileyebileceğini vurgulamakla birlikte müzik zevkinin önemli bir sosyo-kültürel yapı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

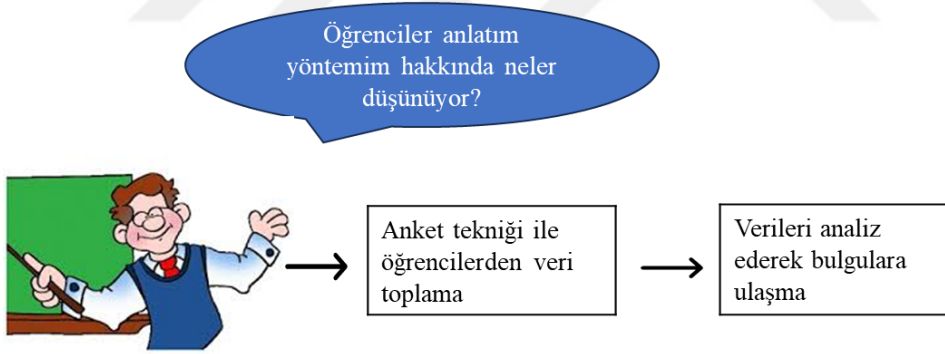
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırma modeli, evren, örneklem ve örnekleme ilişkin veriler, veri toplama araçları ve araçların geliştirilmesi, verilerin toplanması, verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilk olarak yurt içi ve yurt dışı literatür taraması ile başlamıştır. Tarama modelinde betimsel yöntemin kullanıldığı çalışmada anket tekniği uygulanmıştır. Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu tam ve derinlemesine tanımlaması yönüyle, eğitim alanındaki araştırmalarda en yaygın kullanılan betimsel yöntem tarama çalışmadır. Araştırmacılar birey ya da grupların fiziksel ortam (okul gibi) özelliklerini (yetenek, tercih, davranış vb.) özetler (Büyüköztürk, vd., 2020: 25).

Şekil 1. Tarama Araştırması (Büyüköztürk, vd., 2020: 15)

Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan evrende, evren ile ilgili genel bir yargıya ulaşmak amacıyla evrenin tümü ya da evrenden alınacak bir grup örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemelerini içermektedir (Karasar, 2020: 111).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini; 2022-2023 Eğitim- Öğretim Yılında Türkiye'deki devlet okulu, özel okul ve özel kurs merkezlerinde çalışan ilköğretim ikinci kademedeki görev yapan müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. İlgili evreni temsil eden örneklem grubu ise 106 müzik öğretmeni olarak belirlenmiştir. Çalışma evreni; ulaşılabilen evrendir, bu yönü ile somuttur. Araştırmacının seçilmiş bir örnek küme üzerinden yapılan, hakkında görüş bildirebileceği gerçekçi seçimidir. Bu nedenle araştırmalar, çalışma evreni üzerinde yapılır ve sonuçlar da yalnızca bu sınırlı evrene genellenebilir (Smith, 1975: 107, akt., Karasar, 2020: 147).

Anketin toplanması için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi etik kurulundan rapor alınmış, ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin de oluruyla 17/06/2022 ile 17/07/2022 tarihleri arasında veriler çevrimiçi anket toplama programı vasıtasıyla toplanmıştır.

Belirtilen tarih sonunda 112 öğretmenin anketi tamamladığı görülmüştür ancak yapılan inceleme sonucunda 6 anketin hatalı ve eksik olduğu görülmüş ve anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak değerlendirmeler 106 öğretmenin anketlere verdiği yanıtlar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

3.2.1. Örneklem Grubuna İlişkin Betimsel Veriler

Müzik öğretmenlerine uygulanan anket 106 öğretmenin verdiği yanıtlar değerlendirilmiştir. Buna göre müzik öğretmenlerinin cinsiyetleri, çalışmakta oldukları kurumları, eğitim durumları, hizmet süreleri, mezun oldukları eğitim kurumları ve çalıştıkları kurumlarda müzik sınıfının bulunma durumlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 7

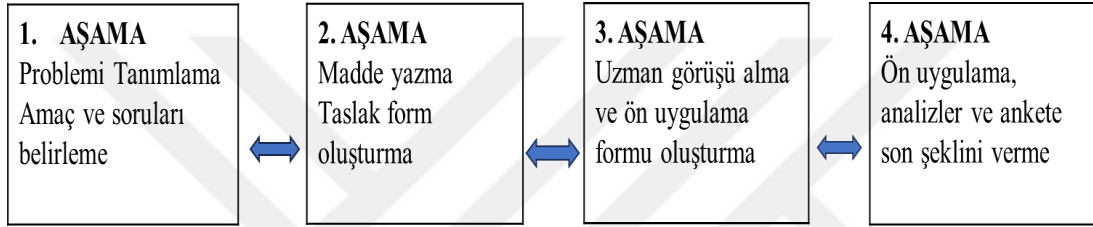
Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

	Frekans	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	67	63,2
Erkek	39	36,8
Çalışılan Kurum		
Devlet okulu	84	79,2
Özel okul	13	12,3
Özel kurs	9	8,5
Eğitim Durumu		
Lisans	78	73,6
Yüksek Lisans - Doktora	28	26,4
Öğretmenlik mesleğindeki hizmet süresi		
1-5 yıl	35	33,0
6-10 yıl	41	38,7
11-15 yıl	17	16,0
16+ yıl	13	12,3
Mezun olunan eğitim kurumu		
Eğitim fakültesi	85	80,2
Konservatuvar	16	15,1
Güzel Sanatlar Fakültesi	5	4,7
Çalışılan okulda müzik sınıfı olma durumu		
Evet	56	52,8
Hayır	50	47,2
Toplam	106	100

Tablo 7, araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerini göstermektedir. Buna göre araştırmaya 67 kadın (%63,2) ve 39 erkek (%36,8) öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerin çalıştıkları eğitim kurumları incelendiğinde 84 kişinin (%79,2) devlet okulunda, 13 kişinin (%12,3) özel okulda ve 9 kişinin de (%8,5) özel kursta çalıştığı görülmüştür. Öğretmenlerin hizmet sürelerine bakıldığında ise 35 kişinin (%33,0) 1-5 yıl, 41 kişinin (%38,7) 6-10 yıl, 17 kişinin (%16,0) 11-15 yıl, 13 kişinin ise 16 yıl üzerinde görev yaptığı görülmektedir. Mezun olunan eğitim kurumlarına göre öğretmenlerden 85 kişinin (%80,2) eğitim fakültesi, 16 kişinin (14,1) konservatuvar, 5 kişinin (%4,7) ise güzel sanatlar eğitim fakültesinden mezun olduğu görülmektedir. Çalışılan okullarda müzik sınıfının olma durumuna bakıldığında, 56 öğretmenin (%52,8) müzik sınıfının olduğunu, 50 öğretmenin (%47,2) ise müzik sınıfının olmadığını görülmektedir.

3.3 Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Bu çalışmanın ana taslağının belirlenmesi için ilköğretim ikinci kademedeki görev yapan okul rehber öğretmeni ve çocuk gelişim uzmanıyla görüşme yapıp kayda alınmıştır. Bu kayıtlar deşifre edilerek analizler yapılmıştır. Bu çalışmaların sonucunda elde edilen bulgulara göre tezin ana taslağı ve sorular, ölçme araçları geliştirilmiş ve bu ölçme araçları öğretmenlere uygulanmaya başlanmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan anket soruları uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır.

Şekil 2. Anket Geliştirme Süreci (Büyüköztürk, vd., 2020: 130)

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeyi hedeflemektedir ve ilgili bölümde 7 soru bulunmaktadır (cinsiyet, çalışılan kurum, eğitim durumu, hizmet süresi, mezun olunan kurum, müzik sınıfı bulunma durumu ve öğretmenlerin derslere eşlik ettiği enstrümanlar).

İkinci bölümde ise yazar tarafından literatür incelenerek hazırlanmış 40 soruluk anket formu yer almaktadır. Kendi içinde 5 ayrı alt bölümden oluşan bu bölümde; okul ve çevre imkanlarına, müzik dersi öğretim programı ve müzik dersinin etkinliğine, ders işlenişi ve beğeni gelişimine yönelik sınıf içi uygulamalarına, aile ve sosyal çevre etkileri ile yeni medya kullanımına yönelik sorular bulunmaktadır. Örnek maddeler; “Müzik derslerini yürütmek için gerekli olan araç-gereçlere sahibim.”, “Öğrencilerin müzik beğenisini geliştirmek için “Müzikli oyunlar” ya da “Müzik Yarışmaları” gibi ders içi etkinlikler düzenlerim” ve “Müzikal beğeni algısının gelişmesi, öğrencilerde iletişim kurma becerisini olumlu yönde etkiler”). İlgili bölümdeki yanıtlar 5’li likert tipi değerlendirme ile ölçülmüştür (1= Hiç, 2= Az, 3= Kısmen, 4= Büyük ölçüde, 5= Tamamen) ve öğretmenlerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar neticesinde aldıkları puanlar, ilgili alana yönelik müzikal algı

ve beğeni gelişimine yönelik görüşlerini ifade etmektedir. Ankette kullanılan seçenekler ve düzeyleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur;

Tablo 8

Ankette kullanılan seçenekler ve düzeyleri

	SEÇENEKLER	DÜZEY
1	Hiç	1.00-1.79
2	Az	1.80-2.59
3	Kısmen	2.60-3.39
4	Büyük Ölçüde	3.40-4.19
5	Tamamen	4.20-5.00

3.4. Verilerin Toplanması

Belirtilen anket formu oluşturulduktan sonra ilgili araştırmaya yönelik hazırlanan araştırma önerisi ile Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik (AYSE) bölümüne başvurularak, araştırmaya yönelik verilerin toplanabilmesi adına gerekli izin alınmıştır.

Türkiye genelinde ilköğretim ikinci kademedeki görev yapan tüm müzik öğretmenlerine ulaşabilmesi için veriler internet ortamında Google Forms uygulaması üzerinden oluşturulmuştur. Verilerin toplanması için öngörülen tarih aralığı 01.07.2022-31.08.2022 şeklinde planlanmıştır.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Pozitivist bilim felsefesi gerçeğin insandan bağımsız olarak, bizim dışımızda bir olduğunu varsaydığından, bilimsel araştırmalarda araştırmacıya yüklenen rol, gerçeği yansız ve nesnel bir şekilde tarif etmektir. Bunu yapmanın yollarından en önemlisi ise standart veri toplama ve ölçme araçlarıyla süreci yönetmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 62).

Bu bağlamda ilgili araştırmada anket yöntemi uygulanmıştır. 40 maddelik ankete ilişkin, içsel tutarlık analizi (Cronbach's Alpha) sonucunda değerin 0,908 olduğu tespit

edilmiştir. Bu değer beklenen 0,700 değerinin üzerindedir. Buna göre anket formu güvenilir bir formdur.

3.6. Verilerin Analizi

Müzik öğretmenlerine uygulanan anket sonuçlarından elde edilen veriler bilgisayara aktarılmış olup, verilerin analizinde fark testi olan t ve F testlerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Analizler SPSS 21 paket programı vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma ile elde edilen bulguların yorumlanmasında frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerlerinin dağılımları kullanılmıştır.

3.7. Bulguların Sunulması ve Yorumlanması

Anket yöntemi ile elde edilen bulgular ve yorumlar çalışmanın alt problemleri dikkate alınarak sıraları bir şekilde verilmiştir. Her alt problemin altında o alt problemle ilgili maddeleri kapsayan anket soruları tablolaştırılarak ele alınmıştır. Tabloların sözel açıklamaları yapıldıktan sonra yorumlara yer verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde araştırma bulgularına ve bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir. Araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgular ve yorumlar tablolar halinde sırasıyla sunulmuştur.

4.1. Bulgular

Bu bölümde; İlköğretim ikinci kademedeki görev yapan müzik öğretmenlerine yönelik Google Forms uygulaması üzerinden hazırlanıp ulaştırılmış 40 soruluk beşli likert tipi anketten elde edilen bulgulara yer verilecektir.

4.1.1. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Okul İmkanları ve Sosyal Çevrenin Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın birinci alt probleminde yer alan; “İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin okul imkanları ve sosyal çevrenin müzikal algı ve beğeni gelişimindeki rolüne” ilişkin öğretmen görüşlerinin alınması amacıyla uygulanan “anket” sonucu ile elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 9

Öğretmenlerin okul imkanlarına ilişkin görüşlerinin dağılımı

		Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam
	f	5	12	33	31	25	106
1- Müzik derslerini yürütmek için gerekli olan araç-gereçlere sahibim.	%	4,7	11,3	31,1	29,2	23,6	100
	\bar{x}			3,557			
	S			1,1134			
	f	7	4	24	29	42	106
2- Görev yaptığım okulda/sınıflarda internet erişiminin yeterli olduğunu düşünüyorum.	%	6,6	3,8	22,6	27,4	39,6	100
	\bar{x}			3,896			
	S			1,1705			
	f	19	12	36	15	24	106
3-Görev yaptığım okulun imkanları konser, dinleti, müzikal ve sanatsal etkinlikleri planlamak ve gerçekleştirmek için yeterlidir.	%	17,9	11,3	34,0	14,2	22,6	100
	\bar{x}			3,123			
	S			1,3712			
	f	7	9	34	28	28	106
4- Öğrenci velileri okul dışındaki müzikal etkinlikleri (konser, müzikal vb.) destekler.	%	6,6	8,5	32,1	26,4	26,4	100
	\bar{x}			3,575			
	S			1,1625			

Tablo 9’da görüldüğü üzere öğretmenlerin, müzik derslerini yürütmek için gerekli olan araç-gereçlere sahip olma durumlarına yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}=3,557$ değerinde bulunmuştur. Öğretmenlerin %23,6’sı ders işlenişinde gerekli olan araç-gereçlere “Tamamen” sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen cevaplarının %31,1’i “Kısmen” ve %29,2’sinin “Büyük Ölçüde” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin %4,7’si gerekli araç-gerece “Hiç” sahip olmadığını belirtirken, %11,3’ü “Az” da olsa gerekli araç-gereçlere sahip olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle, müzik öğretmenlerinin derslerini yürütmek için gerekli araç-gereçlere “Büyük Ölçüde” sahip olduğu söylenebilir. Görev yapılan okulda/sınıflarda internet erişiminin yeterli olma durumlarına ilişkin öğretmen cevaplarının ortalaması $\bar{x}=3,896$ değerinde bulunmuştur. Öğretmenlerin %6,6’sı internet bağlantısına sahip olmadığını belirtirken, %3,8’inin “Az”

seçeneğini işaretlemesi ile internet bağlantısından yararlanmakta epey güçlük yaşadığı sonucuna varılabilir. Öğretmenlerin %22,6'sı internet erişiminden "Kısmen" faydalandığını belirtirken, %27,4'ü "Büyük Ölçüde", %39,6'sı ise internet bağlantısından "Tamamen" faydalandığını ifade etmiştir. İnternet kullanımının bu denli yaygın olduğu günümüz koşullarında sınıf ortamında internet erişimi sıkıntılarının olması hem üzücü hem de eğitimde fırsat eşitliği ilkesine uygun düşmediği şeklinde yorumlanabilir. Bu durum müzik dersinin işlevselliğini köreltebilir. Dersliklerin ortalama 30 kişilik sınıflardan oluştuğu ve öğrencilerin 1 ders saatinde faydalanması gereken müzikal kazanımlar düşünüldüğünde, internet erişiminin önemi göz ardı edilemeyecek bir gereklilik olduğu söylenebilir. İşitsel, görsel ve interaktif ders içi uygulamaları içeren müzik dersinde, elektronik kaynaklardan yararlanma durumlarının halen yetersiz olduğu okullarda öğrencilerin derse olan aktif katılımı, derse karşı ilgi ve istekleri olumsuz yönde etkilenebilir.

Görev yapılan okul imkanlarının konser, dinleti, müzikal ve sanatsal etkinlikleri planlamak ve gerçekleştirme durumuna göre öğretmen cevaplarının ortalaması $\bar{x}=3,123$ değerinde bulunmuştur. Öğretmenlerin %17,9'u "Hiç", %11,3'ü "Az", %34,0'u "Kısmen", %14,2'si "Büyük Ölçüde", %22,6'sı "Tamamen" şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerimizin cevapları müzikal ve sanatsal etkinlerin "Kısmen" planlandığı ve gerçekleştirildiği yönünde yoğunlaşmıştır. Okul imkanlarının yetersiz olduğunu belirten öğretmenlerin %29,2'sinin ise etkinlik planlama konusunda "Hiç" ve "Az" şeklinde görüş belirtmeleri, sanatsal etkinlikler kapsamındaki eksikliği düşündürmektedir. Müzikal algı ve beğeni gelişimini destekleyen bireysel ya da grup çalışması ile söyleme ve çalmaya yönelik müzik yapma etkinlikleri, öğrencilerin müzikal gelişimlerini desteklemede önemli bir paylaşım süreci olarak değerlendirilmektedir. Müzikal gelişimin yanı sıra öğrencilerin topluluk karşısında performans göstermeleri, özgüven ve özsaygı gelişimini destekleyerek olumlu benlik oluşumuna hizmet etmektedir.

Öğrenci velilerinin okul dışındaki müzikal etkinleri (konser, müzikal vb.) destekleme durumlarına yönelik öğretmen görüşlerinin ortalaması ise $\bar{x}=3,575$ değerinde bulunmuş olup, öğretmenlerin %6,6'sı "Hiç" destek göremediklerini ifade ederken, %8,5'i "Az" bir destek gördüğünü ifade etmiştir. Öğretmen görüşlerinin %32,1'i veli desteğinin "Kısmen" olduğu yönünde yoğunlaşırken, öğretmenlerden %26,4'ü "Büyük Ölçüde", %26,4'ü ise "Tamamen" desteklendiğini ifade etmişlerdir.

Bu bulgular neticesinde, müzik öğretmenlerinin müzik dersini yürütmek için gerekli araç-gereçlere “Büyük Ölçüde” sahip olduğu yorumuna varılabilir. Okulda/sınıflarda internet erişiminin yeterliliğine yönelik görüş bildirilerine bakıldığında da çoğu öğretmenin “Büyük Ölçüde” yeterli erişime sahip olduğu verisine ulaşılmıştır. Konser, dinleti, müzikal ve sanatsal etkinlikleri planlamak ve gerçekleştirmeye yönelik okul imkanlarının ve veli desteğinin ise ne yazık ki yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Kurumlar arasında eşit olanaklara sahip olunmağı gözlenen tabloda öğretmenlerin 1/3'lük dilime denk gelen %16'lık kesimi okul imkanlarının yetersiz olduğunu belirtirken, %52,8'lik kesimi ise büyük oranda yeterli imkanlara sahip okullarda çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 10

Müzikal algı ve estetik beğeni gelişiminde sosyal çevrenin rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

		Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam
32- Arkadaş çevresinin müzik tercihlerinin, öğrencilerin müzikal algı ve beğenileri üzerinde etkisi olduğunu düşünüyorum.	f	-	1	7	38	60	106
	%	-	0,9	6,6	35,8	56,6	100
	\bar{X}				4,481		
	S				,6652		
34- Öğrencilerin müzik tercihlerinin sınıf düzeyleri arasında farklılık gösterdiğini düşünüyorum.	f	-	1	15	41	49	106
	%	-	0,9	6,6	38,7	46,2	100
	\bar{x}				4,302		
	S				,7454		
33- Ebeveynlerin müzik tercihlerinin, öğrencilerin müzikal algı ve beğeni gelişimlerinde etkili olduğunu düşünüyorum.	f	2	3	10	39	52	106
	%	1,9	2,8	9,4	36,8	49,1	100
	\bar{x}				4,283		
	S				,8918		

Tablo 10'da görüldüğü üzere arkadaş çevresinin müzik tercihlerinin, öğrencilerin müzikal algı ve beğenileri üzerindeki rolüne yönelik öğretmen cevaplarının ortalaması $\bar{x}=4,481$ değerinde bulunmuştur. Görüşlerin %56,6'sının “Tamamen” seçeneğinde yoğunlaştığı soruda öğretmenlerin %0,9'u “Az” bir etkisinin olduğunu, %6,6'sının “Kısmen” etkilediğini, %35,8'i ise arkadaş çevresindeki müzik tercihlerinin “Büyük Ölçüde” etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir. Hiçbir öğretmenin “Hiç” seçeneğini

işaretlememiştir. Buradan hareketle, belirlenen yaş aralığındaki öğrencilerin arkadaşlık bağlarının bu dönemde güçlü bir etken olduğu göz önüne alındığında birbirlerinden etkilenme durumlarının ön planda olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin müzik tercihlerinin sınıf düzeyleri arasında farklılık göstermesine yönelik öğretmen cevaplarının ortalaması $\bar{x}=4,302$ değerinde bulunmuştur. Öğretmenlerin %0,9'u "Az", %6,6'sı "Kısmen", %38,7'si "Büyük Ölçüde", %46,2'si ise "Tamamen" seçeneklerini işaretlemiş olup, soru ile ilgili "Hiç" seçeneği öğretmenler tarafından işaretlenmemiştir.

Öğrencilerin müzikal algı ve beğeni gelişimlerinde ebeveynlerin müzik tercihlerinin etkisine yönelik öğretmen cevaplarının ortalaması $\bar{x}=4,283$ değerinde bulunmuştur. Bu neticede, öğretmenlerin %49,1'i ebeveynlerin müzik tercihlerinin, öğrencilerin algı ve beğeni gelişimine "Tamamen" etki ettiğini ifade ederken, %36,8'i "Büyük Ölçüde" katkı sağladığını, %9,4'ü ise ebeveyn tercihlerinin "Kısmen" etkili olduğu görüşünde olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %1,9'u müzikal algı ve beğeni gelişimde ebeveynlerin müzik tercihlerinin "Hiç" etkisi olmadığını ifade ederken, %2,8'i "Az" bir etkisi olduğu yönünde görüş belirtmiştir.

Buradan hareketle, ankete katılan öğretmenlerin, müzikal algı ve beğeni gelişiminde sosyal çevrenin etkisine ilişkin görüşlerine bakıldığında öğrencilerin müzikal algı ve beğeni gelişimlerine en yüksek oranda etki eden faktörün arkadaş çevresi olduğu görülmektedir. Öğrencilerin müzik tercihlerinin sınıf seviyelerine göre değişiminde, farklı eğitim seviyelerinde yaş ve gelişim dönemleri ile doğru orantılı olarak tercih ve beğenilerinin dönemsel olarak farklılaştığını söyleyebiliriz ki öğretmenlerin yarısından çoğunun görüş birliği içinde olduğunu görmekteyiz. Ebeveynlerin müzikal tercihlerinin, öğrencilerin beğeni gelişimlerine etkisine bakıldığında az da olsa bir kesim öğretmen bu görüşe katılmadıklarını belirtse de ortalamaya bakıldığında, öğretmenlerin görüş birliği içinde bu maddeye "Tamamen" katıldıklarını görmekteyiz. Eğitimin önce ailede daha sonra ise okul ve sosyal çevrede şekillendiğini göz önüne aldığımızda ebeveynler, sadece müzik alanında değil her alanda bireylerin örnek aldıkları tutum, davranış ve tercihlerin yol göstericisi olmaktadır. Sonuç olarak; öğrencilerin müzikal algı ve beğeni gelişimlerinin şekillenmesi ve gelişiminde, sosyal çevrenin çok büyük bir etkisinin olduğu yorumuna varılabilir.

4.1.2. Müzik Dersi Öğretim Programı ve Basılı Materyalleri (Öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı vb.) İçeriğinin İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimindeki Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde; araştırmanın ikinci alt problemini araştırmaya yönelik olarak “Müzik Dersi Öğretim programı ve basılı materyallerin (öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı vb.) içerik bakımından değerlendirilmesine ve beğeni gelişimini desteklemesine ilişkin öğretmen görüşlerinin alınması amacıyla İlköğretim II. Kademe Öğretmenlerine uygulanan “anket” sonucu ile elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 11

Müzikal algı ve estetik beğeni gelişiminde müzik dersi öğretim programı ve basılı materyallerin (öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı vb.) içeriğine ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

		Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam	
8- Müzik dersi öğretim programı içeriğini , öğrencide müzikal beğeni oluşturma ve geliştirme için yeterli görüyorum.	f	7	12	38	33	16	106	
	%	6,6	11,3	35,8	31,1	15,1	100	
	\bar{X}	3,368						
	S	1,0808						
9- Millî Eğitim Bakanlığının müzik dersi için yayınladığı basılı materyaller (Öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı vb.) yer alan şarkıların melodik yapısının öğrencilerin zevkine/müzikal beğenisine uygun olduğunu düşünüyorum.	f	17	25	45	15	4	106	
	%	16,0	3,6	42,5	14,2	3,8	100	
	\bar{X}	2,660						
	S	1,0318						
10- Müzik kitabında yer alan şarkı-türkü sözlerinin öğrencilerin zevkine/müzikal beğenisine uygun olduğunu düşünüyorum.	f	17	24	43	16	6	106	
	%	16,0	22,6	40,6	15,1	5,7	100	
	\bar{X}	2,717						
	S	1,0846						
11- Müzik kitabında yer alan şarkıların-türkü melodik yapısının öğrencilerin müzikal beğenilerine uygun olduğunu düşünüyorum.	f	13	27	39	23	4	106	
	%	12,3	25,5	36,8	21,7	3,8	100	
	\bar{X}	2,792						
	S	1,0394						
12- Müzik kitabında yer alan şarkıların-türkü melodik yapısının müzikal beğeni gelişimi için yenilenmesi ve çeşitlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	f	2	5	20	30	49	106	
	%	1,9	4,7	18,9	28,3	46,2	100	
	\bar{X}	4,123						
	S	1,0019						

Tablo 11’de görüldüğü üzere, müzik dersi öğretim programın içeriğinin, öğrencilerde müzikal beğeni oluşumu ve gelişimi için yeterli görülme oranı $\bar{x}=3,368$ olarak belirlenmiştir. Buna göre öğretmen cevaplarının %35,8’inin “Kısmen” ve %31,1’inin “Büyük Ölçüde” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin %6,6’sı öğretim programı içeriğini “Hiç” yeterli bulmadığını belirtirken, %11,3’ü “Az” bir oranda yeterli gördüklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin sadece %15,1’i program içeriğini beğeni gelişimi için

“Tamamen” yeterli gördüğünü belirtmiştir. Millî Eğitim Bakanlığının müzik dersi için yayınladığı basılı materyallerde (Öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı vb.) yer alan şarkıların melodik yapısının öğrencilerin zevkine/müzikal beğenisine uygunluğuna yönelik genel ortalama ise $\bar{x}=2,660$ aralığındadır. Öğretmen görüşlerinin %42,5’i kitapların öğrencinin müzikal beğenisine “Kısmen” uygun olduğu yönünde yoğunlaşmıştır. Öğretmenlerin %16,0’sı “Hiç” uygun olmadığı görüşünderken, %3,6’sı “Az” seçeneğini işaretlemiştir. Yazılı materyallerin öğrenci beğenisine uygun olduğu yönünde görüş bildiren öğretmenlerden %14,2’si “Büyük Ölçüde”, %3,8’i ise “Tamamen” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Bu bulgulara göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu müzik öğretim programı içeriğinin, müzikal algı ve beğeni gelişimi için “Kısmen” yeterli olduğu görüşündedir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın müzik dersi için hazırlanmış olduğu basılı materyallerdeki şarkıların melodik yapılarının öğrencilerin müzikal beğenisine uygunluğu konusunda ise öğretmenler, öğrencilerin müzik zevklerine “Kısmen” uygun olduğu görüşünde birleşmiştir. Müzik kitabındaki şarkı-türkü sözleri ve melodik yapıların öğrencilerin müzik zevkine olan uygunluğuna yönelik görüşler bir önceki soruyu destekleyici nitelikte olup verilen cevapların tutarlılık gösterdiğini söylemek mümkündür. Müzik kitabında yer alan şarkı-türkülere yönelik içeriğin yenilenmesi ve çeşitlendirilmesi hususunda ise öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu görüşü “Büyük Ölçüde” desteklediği yorumuna varılabilir.

Tüm bu görüşlerden hareketle; müzik dersi öğretim programı öğrencide müzikal algı ve beğeni gelişimine yönelik yeterli kazanımları “Kısmen” içerirken, ders içinde kullanılan basılı materyallerdeki şarkı-türkü sözleri ve bu eserlerin melodik yapıları da öğrencilerin beğenilerini tam olarak desteklememektedir. Bu doğrultuda müzik dersi öğretim programında müzikal algı ve beğeni gelişimini destekleyen kazanımların artırılmasını, basılı kaynakların ise öğrencilerin müzikal beklentilerine yönelik olarak çeşitlendirilmesi ve yenilenmesi gerektiğini söylemek yerinde olacaktır.

4.1.3. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Müzik Dersinin Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde; araştırmanın üçüncü alt problemini araştırmaya yönelik olarak, “Müzikal algı ve beğeni gelişiminde müzik dersinin etkililiğine” ilişkin öğretmen görüşlerine başvurulması amacıyla İlköğretim II. Kademe Öğretmenlerine uygulanan “anket” sonucu ile elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 12

Müzik dersinin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimindeki rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

		Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam
5- Müzik dersinin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzikal algı ve beğeni gelişimine olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum.	f	1	2	11	18	74	106
	%	0,9	1,9	10,4	17,0	69,8	100
	\bar{X}			4,528			
	S			,8305			
6- Öğrencilerin müzik dersi ile farklı türdeki müziklerin, müzikal özelliklerinin ayrımını yapabilecek kazanımlara ulaştığını düşünüyorum.	f	1	4	21	46	34	106
	%	0,9	3,8	19,8	43,4	32,1	100
	\bar{x}			4,019			
	S			,8727			
7- Müzik dersinin, öğrencilerin müzik tercihlerini belirlemede etkili olduğunu düşünüyorum.	f	2	2	25	36	41	106
	%	1,9	1,9	23,6	34,0	38,7	100
	\bar{x}			4,057			
	S			,9343			
13- Müzik ders saatlerinin beğeni gelişimine yönelik çeşitli etkinliklere olanak sağlaması bakımından yeterli olduğunu düşünüyorum.	f	27	13	46	11	9	106
	%	25,5	12,3	43,4	10,4	8,5	100
	\bar{x}			2,642			
	S			1,2125			

Tablo 12’de görüldüğü üzere, müzik dersinin müzikal algı ve beğeni gelişimindeki rolüne ilişkin bulguların ortalaması $\bar{x}=4,528$ belirlenmiştir. Buna göre öğretmenlerin %0,9’u “Hiç”, %1,9’u “Az”, %10,4’ü “Kısmen”, %17,0’ı “Büyük Ölçüde” %69,8’i “Tamamen” şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Müzik dersinin farklı türdeki müzik ve müzikal

özelliklerin ayırımına varabilmeye yönelik kazanımının yeterli görülme oranı $\bar{x}=4,019$ olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin %0,9'u "Hiç", %3,8'i "Az", %19,8'i "Kısmen", %43,4'ü "Büyük Ölçüde", %32,1'i "Tamamen" yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir. Müzik dersinin müzik tercihlerine etkisine ilişkin bulguların ortalaması $\bar{x}=4,057$ 'dir. Öğretmenlerin %1,9'u "Hiç", %1,9'u "Az", %23,6'sı "Kısmen", %34,0'ı "Büyük Ölçüde", %38,7'si "Tamamen" yönünde görüşlerini bildirmiştir. Müzik ders saatlerinin beğeni gelişimine yönelik çeşitli etkinliklere olanak sağlaması bakımından yeterli görülmesine ilişkin bulguların ortalaması $\bar{x}=2,642$ olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin %25,5'i "Hiç", %12,3'ü "Az", %43,4'ü "Kısmen", %10,4'ü "Büyük Ölçüde", %8,5'i "Tamamen" yönünde görüşlerini bildirmiştir.

Bu bulgulara göre ankete katılan öğretmenlerin ilk üç maddeye verdikleri cevapların ortalaması $\bar{x}=4.019- 4,528$ aralığında olduğu ve verilen cevapların "Büyük Ölçüde" ve "Tamamen" seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Müzik dersinin müzikal algı ve beğeni gelişimine, müzikal özelliklerin ayırımına varma ve müzik tercihlerini belirlemedeki etkisine yönelik cevapların benzer seçeneklerde yoğunlaşması, öğretmenlerin dersin olumlu etkisine yönelik görüş birliği içinde olduklarını desteklemektedir. Ders saat saatleri, çeşitli etkinliklere olanak sağlaması bakımından yeterli görülmemekle birlikte, öğretmen cevaplarının "Kısmen" seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenler müzik dersinin öğrencinin müzik türlerini tanınmasının, müzik tercihlerinin oluşmasına etki eden müzikal algı ve beğeni gelişimine olumlu yönde etki ettiğini belirtirken, beğeni gelişimine yönelik etkinlik planlamaları için ders süresinin yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.

4.1.4. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Müzik Öğretmeninin Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde; araştırmanın dördüncü alt problemini araştırmaya yönelik olarak, "Müzikal algı ve beğeni gelişiminde müzik öğretmenin rolüne" ilişkin öğretmen görüşlerinin alınması amacıyla, İlköğretim II. Kademe Öğretmenlerine uygulanan "anket" sonucu ile elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 13

Müzikal algı ve estetik beğeni gelişiminde müzik öğretmenin rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

		Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam
31- Müzik öğretmenin, öğrencilerin müzikal algı ve beğeni gelişimi üzerinde etkili olduğunu düşünüyorum.	f	-	-	9	34	63	106
	%	-	-	8,5	32,1	59,4	100
	\bar{X}				4,509		
	S				,6509		
14- Öğrencilerin müzikal beğeni gelişimleri benim için önemlidir.	f	-	-	5	17	84	106
	%	-	-	4,7	16,0	79,2	100
	\bar{X}				4,745		
	S				,5356		
26- Öğrencilerin müzikal beğenilerini geliştirmek için dersin bir bölümünde daha önceden seçtiğim farklı müzik türlerine ait örnek eserler dinletirim.	f	-	1	5	43	57	106
	%	-	0,9	4,7	40,6	53,8	100
	\bar{X}				4,472		
	S				,6356		
27- Öğrencilerin müzik beğenisini geliştirmek için “Müzikli oyunlar” ya da “Müzik Yarışmaları” gibi ders içi etkinlikler düzenlerim.	f	-	5	18	36	47	106
	%	-	4,7	17,0	34,0	44,3	100
	\bar{X}				4,179		
	S				,8815		
28- Müzik dersinde yaptığım uygulama ve çalışmaların, öğrencilerin müzikal beğeni gelişimleri için yeterli olduğunu düşünüyorum.	f	-	-	25	42	39	106
	%	-	-	23,6	39,6	36,8	100
	\bar{X}				4,132		
	S				,7694		

Tablo 13’te görüldüğü üzere; müzik öğretmenin, öğrencilerin müzikal algı ve beğeni gelişimleri üzerindeki rolüne ilişkin bulguların ortalaması $\bar{x}=4,509$ olarak bulunmuştur. Buna göre öğretmenlerin %8,5’i “Kısmen”, %32,1’i “Büyük Ölçüde”, %59,4’ü “Tamamen” seçeneklerinde yoğunlaşırken, “Hiç” ve “Az” seçeneklerinin hiçbir öğretmen tarafından tercih edilmediği görülmektedir. Öğrencilerin müzikal beğeni gelişimlerini önemseme durumuna ilişkin bulguların ortalaması $\bar{x}=4,745$ olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin %4,7’si “Kısmen”, %16,0’ı “Büyük Ölçüde”, %79,2’si “Tamamen” şeklinde görüş belirterek, öğrencilerin müzikal beğeni gelişimlerini önemsediklerini belirtmişlerdir. “Hiç” ve “Az” seçenekleri hiçbir öğretmen tarafından tercih

edilmemiştir. Müzikal beğeni gelişimi için farklı müzik türlerine ait örnek eser dinletilerinin yapılmasına yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}= 4,472$ olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin %0,9'u "Az", %4,7'si "Kısmen", %40,6'sı "Büyük Ölçüde", %53,8'i ise "Tamamen" şeklinde görüş belirtirken, "hiç" seçeneği öğretmenler tarafından tercih edilmemiştir. "Müzikli oyunlar" ya da "Müzik Yarışmaları" gibi ders içi etkinliklerin düzenlenmesine yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}= 4,179$ oranında bulunmuştur. Öğretmenlerin %4,7'si "Az", %17,0'si "Kısmen", %34,0'ı "Büyük Ölçüde", %44,3'ü ise "Tamamen" seçeneklerini işaretlemiş, "Hiç" seçeneği hiçbir öğretmen tarafından işaretlenmemiştir. Müzik dersinde yapılan uygulama ve çalışmaların öğrencilerin müzikal beğeni gelişimindeki yeterliliğine yönelik öğretmen görüşlerinin ortalaması $\bar{x}=4,132$ aralığında bulunmuştur. Bu soruya verilen cevaplar %39,6 ile "Büyük Ölçüde" ve %36,8 ile de "Tamamen" seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bu bulgulardan hareketle; ilgili alana yönelik verilen cevapların ortalamasının $\bar{x}=4,132-4,745$ aralığında olduğu görülmektedir. Öğretmenler arasındaki görüş birliğine bakıldığında; müzik öğretmenin ve ders içi müzikal etkinliklerin müzikal algı ve beğeni gelişimine olumlu yönde etki ettiği görüşü büyük ölçüde desteklenmektedir. Algı ve beğeni gelişiminde müzik öğretmenin yol gösterici olduğu önemsenmektedir. Öğrencilerin müzikal beğeni gelişimlerini "Tamamen" önemsediklerini belirten öğretmenlerin, derslerde örnek eser dinletilerinden "Büyük Ölçüde" yararlandıklarını belirtmeleri de iki soruya verilen cevapların birbirini destekleyen sonuçları olması bakımından önemlidir. Müzik dersinde yapılan uygulama ve çalışmaların, öğrencilerin müzikal beğeni gelişimleri için "Büyük Ölçüde" yeterli olduğu görüşünde olan öğretmenler, beğeni gelişimini destekleyici etkinliklere de derslerde "Büyük Ölçüde" yer verdiklerini ifade etmişlerdir.

İlgili sonuçlardan yola çıkarak müzik öğretmeni, öğrencinin müzikal duyarlılığının gelişimi için önemli bir etkidir. Yönlendirilmeye açık olan gelişim çağındaki öğrencilerin iyi bir beğeniye sahip olmaları; öğrencilerin çeşitli müzik türleri ile tanışıp kültürel bir birikim elde etmelerine, dinleme olanakları ile zenginleştirilmiş etkinliklere dahil olmalarına ve oyun eşliğinde edinilecek bireysel ya da grup etkinlikleri ile müzikal duyarlılığın gelişimi ile sağlanabilir. Müzik öğretmenin yönlendiriciliği ve rol model olması bu açıdan önemli bir faktör olduğu sonucuna varılabilir.

4.1.5. İlköğretim II. Kademe Müzik Eğitiminde Ders İçindeki Uygulamaların Öğrencilerin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimindeki Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde; araştırmanın beşinci alt probleminde yer alan, ders içi uygulamalarına yönelik olarak “Dinleme, Söyleme, Doğaçlama Etkinliklerinin, ders işlenişinde yer verilen müzik türlerinin ve Özel Öğretim Yöntemlerinin kullanılma durumlarının, müzikal algı ve estetik beğeni gelişimindeki rolüne” ilişkin öğretmen görüşlerinin alınması amacıyla, İlköğretim II. Kademe Öğretmenlerine uygulanan “anket” sonucu ile elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 14

Dinleme, söyleme, doğaçlama-besteleme etkinliklerinin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimindeki rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

		Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam
15- Derslerde dinleme etkinliklerine yer veririm.	f	-	-	4	32	70	106
	%	-	-	3,8	30,2	66,0	100
	\bar{X}				4,623		
	S				,5598		
16- Derslerde söyleme etkinlerine yer veririm.	f	-	-	5	32	69	106
	%	-	-	4,7	30,2	65,1	100
	\bar{X}				4,604		
	S				,5803		
17- Derslerde dinleme ve söyleme etkinliklerine yer verilmesinin beğeni gelişimine etkisi olduğunu düşünürüm.	f	-	-	4	20	82	106
	%	-	-	3,8	18,7	77,4	100
	\bar{X}				4,736		
	S				,5219		
18- Ders işlenişinde doğaçlama-besteleme etkinliklerine yer veririm.	f	2	8	31	33	32	106
	%	1,9	7,5	29,2	31,1	30,2	100
	\bar{X}				3,802		
	S				1,0181		
19- Doğaçlama ve besteleme etkinliklerinin beğeni gelişimine etkisi olduğunu düşünürüm.	f	1	3	17	37	48	106
	%	0,9	2,8	16,0	34,9	45,3	100
	\bar{X}				4,208		
	S				,8807		

Tablo 14'te görüldüğü üzere, derslerde dinleme etkinliklerine yer verilmesine yönelik görüşlere bakıldığında öğretmenlerin %66,0'ı "Tamamen" seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Aynı şekilde derslerde söyleme etkinliklerine yer verilmesine yönelik görüşlerin %65,1'inin "Tamamen" şeklinde olduğu görülmektedir. Müzik derslerinde dinleme ve söyleme etkinliklerine yer verilmesine yönelik bulguların ortalaması \bar{x} = 4,623-4.604 arasında olduğundan; öğretmenlerin görüş birliği içerisinde olduklarını ifade edebilir, "Hiç" ve "Az" seçeneklerinin hiçbir öğretmen tarafından işaretlenmemesinden dolayı da derslerde dinleme ve söyleme etkinliklerinden "Tamamen" yararlandığını söylemek yerinde olacaktır.

Derslerde dinleme ve söyleme etkinliklerine yer verilmesinin beğeni gelişimindeki etkisine yönelik öğretmen görüşleri %77,4 oranında “Tamamen” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Bu soruya verilen cevapların ilk iki maddeyi destekleyici nitelikte olması, dinleme ve söyleme etkinliklerinin beğeni gelişimine etkisi olduğunu, bu nedenle de öğretmenlerin derslerde bu etkinliklere yer verdiğini söylemek mümkün olacaktır. Ders işlenişinde doğaçlama-besteleme etkinliklerine yer verilmesine yönelik görüşlere bakıldığında ortalama değer $\bar{x}= 3,802$ olduğu görülmektedir. Bu değerden hareketle öğretmenlerin, %1,9’u “Hiç”, %7,5’i “Az”, %29,2’si “Kısmen”, %31,1’i “Büyük Ölçüde”, %30,2’si “Tamamen” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Doğaçlama ve besteleme etkinliklerinin beğeni gelişimine etkisine yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}=4,208$ hesaplanmıştır. Buna göre öğretmenlerin % 0,9’u “Hiç”, %2,8’i “Az”, %16,0’ı “Kısmen”, %34,9’u “Büyük Ölçüde”, %45,3’ü “Tamamen” şeklinde görüş belirtmiştir. Bulgular neticesinde söylenebilir ki; öğretmenlerin çoğu doğaçlama ve besteleme etkinliklerinin beğeni gelişimine “Tamamen” etkisi olduğunu düşünürken, derslerde bu etkinliklere “Kısmen” yer verdiklerini ifade etmektedirler.

Bu bulgulardan hareketle öğretmenlerin, müzik derslerinde dinleme ve söyleme etkinliklerinin öğrencilerin beğeni gelişimindeki olumlu rolüne ilişkin ortak fikirde olmaları, dinleme ve söylemeye yönelik müzik etkinliklerine çoğunlukla yer verdikleri sonucunu desteklemektedir. Doğaçlama ve besteleme etkinliklerinin de beğeni gelişimindeki olumlu etkisi olduğu yönünde ortak paydada buluşan öğretmenlerin bu etkinliklere, dinleme ve söyleme etkinlikleri kadar derslerinde yer vermedikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 15

Derslerde yer verilen müzik türlerinin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimindeki rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

		Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam
20- Ders işlenişinde “geleneksel müziklere” (Türk halk müziği, sanat müziği) yer veririm.	f	2	3	12	36	53	106
	%	1,9	2,8	11,3	34,50	50,0	100
	\bar{X}				4,274		
	S				,9106		
21- Geleneksel müziklerin (Türk sanat müziği, Türk halk müziği) beğeni gelişimine etkisi olduğunu düşünürüm.	f	1	3	13	32	57	106
	%	0,9	2,8	12,3	30,2	53,8	100
	\bar{X}				4,330		
	S				,8698		
22- Derslerde popüler müziklere yer veririm.	f	1	2	13	36	54	106
	%	0,9	1,9	12,3	34,0	50,9	100
	\bar{X}				4,321		
	S				,8343		
23- Popüler müziklerin beğeni gelişimine etkisi olduğunu düşünürüm.	f	1	3	15	33	54	106
	%	0,9	2,8	14,2	31,1	50,9	100
	\bar{X}				4,283		
	S				,8811		

Tablo 15’e göre; ders işlenişinde geleneksel müziklere yer verilmesine yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}= 4,274$ bulunmuştur. Bulgular neticesinde öğretmen cevaplarının %34,50’sinin “Büyük Ölçüde” ve %50,0’ının “Tamamen” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin %11,3 ‘lük kısmı derslerde “Kısmen” geleneksel müziklere yer verdiklerini ifade ederken %1,9’u “Hiç” bir şekilde yer vermediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %2,8’inin de “Az” da olsa derslerde geleneksel müzik türlerinden faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Geleneksel müziklerin beğeni gelişimine olumlu etkisine yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}=4,330$ bulunmuştur. Bu bulgulara göre öğretmenlerin %30,2’sinin “Büyük Ölçüde” ve %53,8’inin “Tamamen” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin %12,3’ü, geleneksel müzik türlerinin beğeni gelişime “Kısmen” katkısı olduğu görüşüyle, %2,8’i “Az”, %0,9’u ise “Hiç” katkı sağlamadığı yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin, geleneksel müzik

türlerinin beğeni gelişimine etkisi ile, ders işlenişinde geleneksel müziklerden faydalanma oranlarına yönelik cevapları karşılaştırıldığında, verilen cevapların birliktelik sağladığı görülmektedir. Buradan hareketle söyleyebiliriz ki öğretmenlerimizin büyük bir çoğunluğu; geleneksel müziklerin öğrencilerin müzikal algı ve beğeni gelişimlerine “Tamamen” olumlu yönde etkisinin olduğunu düşündüğü için, derslerinde ilgili müzik türlerine ait dinletiler yaptığı söylenebilir.

Derslerde popüler müziklere yer verilmesine yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}=4,321$ olarak bulunmuştur. Bulgular neticesinde öğretmen cevaplarının %34,0’ünün “Büyük Ölçüde” ve %50,9’unun “Tamamen” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin %12,3’ü derslerde popüler müziklere “Kısmen” yer verirken, %1,9’u “Az” da olsa popüler müziklerden faydalandıklarını ifade etmiş, %0,9’u ise popüler tarzdaki müziklere “Hiç” yer vermediğini belirtmiştir. Popüler müziklerin beğeni gelişimine olumlu etkisine yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}=4,283$ bulunmuştur. Bu bulgulara göre öğretmen cevaplarının büyük bir çoğunluğunun %31,1 ile “Büyük Ölçüde” ve %50,9 ile “Tamamen” seçeneklerinde yoğunluk kazandığı görülmektedir. Öğretmenlerin %14,2’si, popüler müziklerin beğeni gelişime “Kısmen” katkısı olduğu görüşüyle, %2,8’i “Az”, %0,9’unun ise “Hiç” katkı sağlamadığı görüşünde olduğunu belirtmiştir. Birbirini destekleyen iki sorunun ortak değerlendirmesi alındığında verilen cevaplarının tutarlılık gösterdiğini söylenebilir. Öğretmenlerimiz popüler müzik türlerinin öğrencilerdeki müzikal beğeni gelişimi için “Tamamen” önemli olduğunu düşünmektedir ve bu düşüncenin destekleyicisi olarak da derslerinde popüler müziklere çoğunlukla yer verdikleri görülmektedir.

Tablo 16

Müzikal algı ve estetik beğeni gelişiminde özel öğretim yöntemlerinin kullanılma durumlarının rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

		Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam
	f	4	3	25	28	46	106
24- Ders işlenişinde “özel öğretim yöntemlerinden” (Orf, Kodaly, Dalcroze vb..) faydalanırım.	%	3,8	2,8	23,6	26,4	43,4	100
	\bar{X}			4,028			
	S			1,0642			
	f	-	-	11	31	64	106
25- Özel öğretim yöntemlerinin etkin kullanımının algı ve beğeni gelişimini arttırdığımı düşünüyorum.	%	-	-	10,4	29,2	60,4	100
	\bar{x}			4,500			
	S			,6796			

Tablo 16’ya göre; öğretmenlerin derslerde özel öğretim yöntemlerinden faydalanma durumlarına yönelik ortalama $\bar{x}=4,028$ olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin %3,8’i derslerde özel öğretim yöntemlerine “Hiç” yer vermediğini belirtirken, %2,8’i “Az” da olsa faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %23,6’sı “Kısmen”, %26,4’ü “Büyük Ölçüde”, %43,4’ü ise “Tamamen” uyguladıklarını belirtmiştir. Özel öğretim yöntemlerinin etkin kullanımının algı ve beğeni gelişimini arttırdığına yönelik görüşlerin ortalaması ise $\bar{x}=4,500$ ’dür. Bu ortalama öğretmenlerin, derslerde özel öğretim yöntemlerinin etkin kullanımının algı ve beğeni gelişimini arttırdığına “Tamamen” katıldıklarını ifade ettikleri anlamına gelmektedir. Veriler incelendiğinde ise “Hiç” ve “Az” seçeneklerinin hiçbir öğretmen tarafından işaretlenmemesi, öğretmen cevaplarının %60,4 ile “Tamamen” seçeneğinde yoğunlaşması bu değerlendirmeyi desteklemektedir. Öğretmenlerin %10,4’ü “Kısmen”, %29,2’si “Büyük Ölçüde” etkili olduğu görüşünde olduklarını belirtmişlerdir.

Bu tablodaki sorular ile amaçlanan; öğretmenlerin müzik derslerini özel öğretim yöntemleri ile ne oranda destekledikleri ve bu yöntemlerin etkin kullanımının öğrencilerdeki algı ve beğeni gelişimindeki iyileştirici yöndeki etkisine yönelik görüşlerini tespit etmektir.

Buradan hareketle özel öğretim yöntemlerinin etkin kullanımının algı ve beğeni gelişimini “Tamamen” desteklediğini ifade eden öğretmenlerimizin, derslerde özel öğretim

yöntemlerinden “Büyük Ölçüde” yararlandıkları söylenebilir. İlgili tablo verilerinin, MEB (2018) “Müzik Dersi Öğretim Programı’nın Uygulanmasında Gereken Hususlar” kısmında; öğrenme-öğretme sürecine ilişkin müzik eğitiminde müziksel anlama ve müziksel becerilerin aktif öğrenme yoluyla kazandırılmasına yönelik olarak aktif öğrenme yaklaşımları (Dalcroze, Orff, Kodaly, Suzuki vb.) ile geleneksel öğretim yöntemlerinin dikkate alınması gerektiği ifade edilerek desteklendiği görülmektedir.

4.1.6. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Beğenileri Üzerinde Yeni Medya Kullanımının Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde; araştırmanın altıncı alt probleminde yer alan, “yeni medya kullanımının İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin müzikal algı ve beğeni gelişimindeki rolüne” ilişkin öğretmen görüşlerinin alınması amacıyla, İlköğretim II. Kademe Öğretmenlerine uygulanan “anket” sonucu ile elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 17

Yeni medya kullanımının müzikal algı ve estetik beğeni gelişimindeki rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

		Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam
29- Yeni medya araçlarının (youtube, fizy, spotify vb.) algı ve beğeni gelişimine olumlu etkisi olduğunu düşünürüm.	f	3	1	17	34	51	106
	%	2,8	0,9	16,0	32,1	48,1	100
	\bar{X}				4,217		
	S				,9462		
30- Öğrencilerin yeni medya araçlarını (sosyal medya, youtube, vb.) geleneksel medya araçlarına (televizyon, radyo vb.) oranla daha etkili kullandığını düşünüyorum.	f	1	2	12	27	64	106
	%	0,9	1,9	11,3	25,5	60,4	100
	\bar{x}				4,425		
	S				,8389		
35- Öğrencilerin müzik tercihlerinde ritmik unsurların etkili olduğunu düşünüyorum.	f	1	1	17	36	51	106
	%	0,9	0,9	16,0	34,0	48,1	100
	\bar{x}				4,274		
	S				,8342		

Tablo 17'ye göre; yeni medya araçlarının öğrencilerin algı ve beğeni gelişimindeki rolüne ilişkin bulgular değerlendirildiğinde ortalama $\bar{x}=4,217$ olarak bulunmuştur. Buna göre öğretmen görüşlerinin; %32,1'inin "Büyük Ölçüde" ve %48,1'inin "Tamamen" seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin % 16,0'sı yeni medya araçlarının algı ve beğeni gelişimine "Kısmen" etkisi olduğunu ifade ederken, %0,9'u yeni medyanın "Az" bir etkiye sahip olduğu görüşünde olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerden %2,8'i se yeni medyanın algı ve beğeni gelişimde "Hiç" bir etkisinin olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin yeni medya araçlarını, geleneksel medya araçlarına oranla daha etkili kullandıklarına yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}=4,425$ bulunmuştur. Öğretmen cevaplarının %60,4'ünün "Tamamen" seçeneğinde yoğunlaşması, içinde bulunduğumuz "Dijital Çağ"ın getirilerini desteklediği yönde olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin %25,5'i yeni medya kullanımının, "Büyük Ölçüde" daha etkili olduğunu belirtirken, %11,3'ü yeni medya araçlarının kullanımı ile geleneksel medya araçlarının kullanımı arasında "Kısmen" bir fark olduğunu ifade ederek iki medya türünün de eşit oranda kullanım olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin, %1,9'u medya türlerinin kullanımı arasında "Az" bir fark olduğunu belirtirken %0,9'u ise medya türlerinin kullanımında "Hiç" bir fark olmadığını ifade etmiştir. O halde iki madde arasında şöyle bir sonuca varmak yerinde olacaktır; yeni medya araçları geleneksel medya araçlarına göre daha çok tercih edilmektedir. Çünkü belirtilen yaş aralığındaki öğrenciler yeni medya kullanımı ile interaktif katılım sağlamaktalar ve çeşitli içerikler içinden ilgi ve beğenilerine göre ilerleme konusunda özgür olmaları en büyük olanak olarak değerlendirilmektedir.

Öğrencilerin müzik tercihlerindeki ritmik unsurların etkisine yönelik bulgular değerlendirildiğinde öğretmenlerin %34,0'ü "Büyük Ölçüde" etkili olduğunu düşünürken, %48,1'i ise ritmik unsurların müzik tercihlerinde "Tamamen" etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Ritmik unsurların öğrencilerin müzik tercihlerindeki etkisine yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}=4,274$ bulunmuştur. Bu bulgulara göre; öğretmen görüşlerinin %34,0'ü "Büyük Ölçüde" ile %48,1'inin "Tamamen" seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin %16,0'ı ritmik unsurların ön planda olduğu ifadesine "Kısmen" katıldığını belirtirken, %0,9'u "Az", % 0,9'u "Hiç" katılmadığını ifade etmiştir.

İsveç merkezli müzik veri akışı ve podcast servisi Spotify'nın yayınladığı raporda; 2022 yılında Türkiye ve dünyada en fazla dinlenen şarkı ve şarkıcı listelerinde, ritmik

özellikleri ön planda olan rap müzik parçaları ve sanatçıları ile elektronik pop şarkılarının ilk sıralarda olduğu görülmektedir. Bu listeye göre Türkiye’de en çok dinlenen ilk 3 şarkıcının ise “UZİ, Çakal ve Ezhel, dünya genelinde ise Bud Bunny olduğu belirtilmiştir (Spotify.com, 2022).

4.1.7. Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminin, İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Ders Başarısı ve Sosyal Becerileri Üzerindeki Rolüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde; araştırmanın yedinci alt problemini araştırmaya yönelik olarak, “Müzikal beğeni algısının gelişiminin, öğrencilerin sosyal becerilerindeki rolüne” ilişkin öğretmen görüşlerinin alınması amacıyla, İlköğretim II. Kademe Öğretmenlerine uygulanan “anket” sonucu ile elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 18

Müzikal Beğeni Algısı Gelişiminin, Ders Başarısı ve Sosyal Becerilerdeki Rolüne İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

		Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam
	f	1	-	9	39	57	106
36- Müzikal beğeni algısının gelişmesi, öğrencilerin diğer derslerdeki başarısını da olumlu yönde etkiler.	%	0,9	-	8,5	36,8	53,8	100
	\bar{X}				4,425		
	S				,7296		
	f	-	-	3	32	75	106
37- Müzikal beğeni algısının gelişmesi, öğrencilerde iletişim kurma becerisini olumlu yönde etkiler.	%	-	-	2,8	30,2	67,0	100
	\bar{X}				4,642		
	S				,5379		
	f	-	-	2	35	69	106
38- Müzikal beğeni algısının gelişmesi, öğrencilerde kendini ifade etme becerisini olumlu yönde etkiler.	%	-	-	1,9	33,0	65,1	100
	\bar{X}				4,632		
	S				,5224		
	f	-	-	5	30	71	106
39- Müzikal beğeni algısı gelişmiş öğrencilerin "olumlu benlik algısına" sahip olduğunu düşünüyorum.	%	-	-	4,7	28,3	67,0	100
	\bar{X}				4,623		
	S				,5766		
	f	-	-	-	25	81	106
40- Müzikal beğeni algısının gelişmesi, öğrencilerin sanatsal etkinliklere olan ilgisini olumlu yönde etkiler.	%	-	-	-	23,6	76,4	100
	\bar{X}				4,764		
	S				,4265		

Tablo 18'e göre, müzikal beğeni algısı gelişiminin öğrencilerin diğer derslerdeki başarısına, iletişim kurma becerilerine, ifade becerilerinin gelişimine, olumlu benlik algısına sahip olma durumuna ve öğrencilerin sanatsal etkinliklere olan ilgilerinin olumlu yöndeki etkisine ilişkin bulguların ortalaması $\bar{x}=4.425$ - $\bar{x}= 4,764$ arasında belirlenmiştir. Öğretmen görüşlerinden hareketle, anketin ilgili kısmında tüm maddelerde cevapların "Tamamen" seçeneğinde yoğunlaşmış olması, müzikal beğeni algı gelişiminin bireyin hem sosyal hem de eğitim hayatında olumlu yönde tezahür ettiğine yönelik fikir birliğinde olduğu söylenebilir. "Hiç" ve "Az" seçeneklerini ilk soru haricinde diğer sorularda hiç tercih

edilmemiş olması da bu görüşün öğretmenler tarafından büyük oranda desteklendiğini kanıtlamaktadır.

Maddeler ayrı ayrı değerlendirildiğinde ise; müzikal beğeni algısının gelişmesinin, öğrencilerin diğer derslerdeki başarısına olumlu yöndeki etkisine yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}=4.425$ bulunmuştur. Öğretmenlerden %0,9'u iki değişken arasında "Hiç" bir bağlantı yoktur şeklinde görüş bildirirken, %8,5'i müzikal algı gelişimin derslerdeki başarıya olumlu etkisinin "Kısmen" etkisi olacağını, %36,8'i ise ders başarısına "Büyük Ölçüde" olumlu katkısı olduğunu ifade etmişlerdir. Hiçbir öğretmen "Az" seçeneğini işaretlememiştir.

Öğrencilerdeki müzikal beğeni algısının gelişimine bağlı olarak iletişim kurma becerisindeki olumlu etkisine yönelik bulguların ortalaması $\bar{x}=4,642$ bulunmuştur. Buna göre öğretmenlerin %2,8'i "Kısmen", %30,2'si "Büyük Ölçüde" ve %67,0'ı ise "Tamamen" seçeneklerinde görüş bildirmişlerdir. Müzikal beğeni algısı gelişiminin öğrencilerin kendini ifade etmesindeki olumlu etkisine yönelik bulguların ortalaması ise $\bar{x}=4,632$ bulunmuştur. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin içinde bulunmuş olduğu gelişim özellikleri incelendiğinde sağlıklı iletişim kurabilme ve kendini ifade edebilme becerileri bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Her iki soruda verilen cevapların yüzdeleri birbirine çok yakın değerler olarak görüldüğünden, müzikal beğeni gelişimi bireylerdeki iletişim becerilerinin gelişimine olumlu katkı sağlamakla birlikte kendini ifade etme becerilerini de olumlu yönde desteklemektedir yorumuna varılabilir. Bireyin aile ve sosyal çevrede doğru ve sağlıklı iletişim kurabilmesi, kendini ifade etmedeki yeterliliği kazanması özsaygı için gerekli önkoşullardır ve bireyin "olumlu benlik algısına" sahip olmasını sağlamaktadır. Müzikal beğeni algısı gelişmiş öğrencilerin olumlu benlik algısına sahip olma durumuna ilişkin bulguların ortalaması $\bar{x}=4,623$ bulunmuştur. Öğretmen görüşleri %67,0 ile "Tamamen" seçeneğinde yoğunlaşmış olup, %28,3'ü "Büyük Ölçüde", %4,7'si ise "Kısmen" görüşünde olduklarını belirtmişler, "Az" ve "Hiç" seçenekleri hiçbir öğretmen tarafından işaretlenmemiştir. Müzikal beğeni algısının gelişmesine bağlı olarak öğrencilerin sanatsal etkinliklere olan ilgisinin olumlu yöndeki etkisine yönelik bulguların ortalaması anketin ilgili maddeleri arasında en yüksek ortalama ile $\bar{x}= 4,764$ bulunmuştur. Bu soruda hiçbir öğretmen "Hiç", "Az", "Kısmen" seçeneklerini işaretlememişlerdir. Öğretmenlerin %76,4'ü müzikal algısı gelişmiş öğrencilerin, sanatsal etkinliklere olan ilgilerinin olumlu yöndeki etkisine

“Tamamen” katıldıklarını, %23,6’sı da “Büyük “Ölçüde” etkisi olduğu yönünde görüş bildirmiştir.

4.1.8. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Beğeni Gelişimine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin; Kişisel Özelliklere Bağlı Değişkenlere (cinsiyet, çalışılan kurum, eğitim durumu, öğretmenlik mesleğindeki hizmet süresi, mezun olunan eğitim kurumu, enstrüman kullanma durumları) İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın sekizinci alt problemine yönelik olarak öğretmenlerin; cinsiyet, çalıştıkları kurum, hizmet süreleri ve mezun oldukları eğitim kurumları değişkenlerine ilişkin görüşlerine yönelik bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 19

Öğretmen görüşlerinin “kişisel özelliklere” bağlı değişkenlere ilişkin dağılımı

	Ortalama	Standart Sapma	Test	Test Değeri	p değeri
Cinsiyet					
Kadın	4,09	0,41			
Erkek	4,10	0,40	t testi	-0,161	0,87
Çalışılan Kurum					
Devlet okulu	4,06	0,40			
Özel okul	4,28	0,48	F testi	1,589	0,20
Özel kurs	4,11	0,25			
Eğitim Durumu					
Lisans	4,04	0,39			
Yüksek Lisans - Doktora	4,24	0,41	t testi	-2,290	0,02*
Öğretmenlik mesleğindeki hizmet süresi					
1-5 yıl	3,94	0,38			
6-10 yıl	4,20	0,40			
11-15 yıl	4,17	0,43	F testi	3,168	0,02*
16+ yıl	4,04	0,34			
Mezun olunan eğitim kurumu					
Eğitim fakültesi	4,06	0,41			
Konservatuvar	4,22	0,39	F testi	1,223	0,29
Güzel Sanatlar Fakültesi	4,22	0,35			

*: $p < 0,05$

Cinsiyete bağılı değişkene göre ğretmen cevapları analizi için t testi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre kadın öğretmenlerin cevaplarının puanı (4,09) ile erkek öğretmenlerin cevapların puanları (4,10) arasında belirlenmiş olup, verilen yanıtlar arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (t: -0,161; p: 0,87).

Öğretmenlerin çalıştığı kuruma göre verdikleri cevaplar incelendiğinde; devlet okulu öğretmenleri puanları (4,06), özel okul öğretmenleri puanları (4,28) ve özel kurs merkezi ğretmenlerinin puanları (4,11) aralığında belirlenmiş olup, verilen yanıtlar arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin mezun oldukları kurumlara göre verdikleri cevaplar F testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; Eğitim fakültesinden mezun olan ğretmenlerin (4,06), Konservatuvar mezunu olan öğretmenlerin (4,22) ve Güzel Sanatlar Fakültesinden mezun olan öğretmenlerin cevapları (4,22) aralığında belirlenmiş olup, anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmen cevapların ilgili değişkenlere göre analizinde; öğrencilerin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimlerine etki eden faktörlerin incelenmesinde, öğretmenin cinsiyetinin, çalıştığı kurumun ve mezun olduğu eğitim kurumların etkin bir faktör olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimindeki faktörlere ilişkin ğretmen cevaplarında; öğretmenlerin eğitim durumlarına göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Buna göre; öğretmenlerin eğitim durumlarına göre verdikleri cevaplara bakıldığında, lisans mezunu öğretmenlerin puanı (4,04) ile yüksek lisans/doktora mezunu öğretmenlerin puanları (4,24) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (t: -2,290; p: 0,02). Bu durum; öğretmenin mesleki gelişimini sürdürmesi, kendini sürekli yenilemesi ile hem kendi dersine hem de öğrencisine karşı geliştirdiği bakış açısı ve farkındalıkla doğru orantılı olarak ilişkilendirilebilir. Müziğin ve mesleğin içinde olan ğretmen, öğrencilerini de bir o kadar müzikal süreçlere dahil etmiş olur. Öğretmenin mesleki yeterliliğin artması, müzikal performansını derslerde kullanması, seçkin eserlere derslerde yer vermesi ile zengin içerikli müzik dersleri oluşturması, öğrencilerde algısal ve beğeni farklılıkları yaratarak gelişimlerini sağlamda önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir. Lisans mezunu öğretmenlere kıyasla; mesleki gelişim süreçlerini yüksek lisans ve doktora ile devam ettiren öğretmenlerin müzikal algı ve beğeni gelişimine yönelik farkındalığın artması ve bakış açılarının zenginleşmesi ile doğru orantılı olarak değerlendirilebilir. Öğretmenin mesleki gelişimine hizmet eden eğitimlere yönelmesi, enstrümanı ve sesi ile arasına mesafe girmesini

engellemekle birlikte bu durum öğretmenin eğitimlik sürecinde aktif bir rol üstlenmesini sağlamaktadır. Gelişim sürecini hayatına ve dolayısıyla mesleğine dahil eden öğretmenin dersine ve öğrencilerine karşı geliştirdiği tutum ve farkındalık da bu bakımdan olumlu yönde gelişim gösterecektir. Öğrencilere olan bakış açısının gelişmesi, mesleki yeterliliğin artması ile ders işlenişine yönelik süreçlerin zenginleşmesi sağlanarak; derslerin öğrenciler tarafından ilgi çekici ve yönlendirici bulunması olanaklı kılınacaktır. Bu nedenle öğretmenin mesleki yeterliliğinin artması; öğrencilerin müzikal gelişim süreçlerini zenginleştirmesinde, yeteneklerinin keşfinde, enstrüman ve şarkı söylemeye yönlendirme gibi birçok alanda önemli bir etkiye sahip olması açısından ilişkilendirilebilir.

Öğretmenlerin hizmet sürelerine göre verdikleri cevaplar F testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen verilere göre: hizmet süresi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler (3,94), hizmet süresi 6-10 yıl aralığında olan öğretmen cevapları (4,20), hizmet süresi 11-15 yıl aralığında olan öğretmen cevapları (4,17), hizmet süresi 16+ yıl ve üzeri olan öğretmen cevapları ise (4,04) arasında olduğu ve anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. (F: (3,168; p: -0,02). Bu bulgulardan yola çıkılarak; öğretmenin hizmet süresinin, istatistiki olarak etkin bir faktör olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Elde edilen sonuca göre öğretmenin hizmet süresi çan eğrisi gibi bir görünüme sahip olup; 1-5 yıl aralığında çalışan öğretmenler (3,94) en düşük ortalamaya sahipken, 6-11 yıl aralığında hizmet gösteren öğretmenlerin (4,20) aralığında oldukları, hizmet süresi 11- 15 yıl aralığında olan öğretmenlerin ise (4,17) analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. 16 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin (4,04) aralığında olması ise ortalamanın düşüşe geçtiğini göstermektedir. Bu durum öğretmenlerinin hem en aktif hem de mesleki deneyim açısından donanımlı olduğu yılların 6-11 yılları olduğunu göstermektedir. Bu durum, eğitimcilik yıllarının aktif olduğu yıllar olarak düşünülürse, öğrencilerin müzikal etkinliklere yönlendirilmesinde, ders içeriklerinin zenginliğine özen gösterilmesindeki etkilere dayalı olarak, öğrencilerin olumlu müzikal kazanımlarına yönelmesi ile ilişkilendirilebilir.

Tablo 20

Öğretmenlerin hizmet sürelerine göre enstrümanlarını aktif kullanma durumlarına ilişkin verilerin dağılımı

Hizmet Süresi		1 Enstrüman	2 Enstrüman	3 Enstrüman	4 Enstrüman	5 ve üzeri Enstrüman	Toplam
1-5 Yıl	f	17	7	5	1	1	31
	%	53,12	21,87	15,62	3,12	6,24	100
6-10 Yıl	f	12	9	9	3	7	40
	%	31,0	22,5	22,5	7,5	17,5	100
11-15 Yıl	f	7	4	1	2	3	17
	%	41,1	23,5	5,88	11,76	17,64	100
21 Yıl ve Üzeri	f	6	3	2	1	1	13
	%	46,15	23,07	15,38	7,69	7,69	100

Tablo 20'ye göre, öğretmenlerin hizmet sürelerine yönelik enstrüman kullanma durumlarına bakıldığında; 1-5 yıl arasında görev yapan öğretmenlerin %53,12'si 1, %21,87'si 2, %15,62'si 3, %3,12'si 4 ve %6,24'ü 5 ve üzeri enstrüman çaldığı görülmektedir. 6-10 yıl arasında hizmet veren öğretmenlerin %31,0'ı 1, %22,5'i 2, %22,5'i 3, %7,5'i 4, %17,5'i 5 ve üzeri enstrüman çaldığını ifade etmiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin %41,1'i 1, %23,5'i 2, %5,88'i 3, %11,76'sı 4 ve %17,64'ü 5 ve üzeri enstrüman çaldığını ifade etmiştir. 21 yıl ve üzeri hizmet süresi olan öğretmenlerin %46,15'i 1, %23,07'si 2, %15,38'i 3, %7,69'u 4, %7,69'u 5 ve üzeri enstrüman çaldığını ifade etmişlerdir. 106 kişinin katıldığı anket formunda 4 öğretmen hiçbir enstrüman çalmadığını belirtmiştir.

Bu bulgulara göre öğretmenlerin enstrümanı en aktif kullandıkları hizmet süresinin 1-5 yıl arasında olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin mesleğe yeni başlamalarının etkisiyle bilgilerinin ve enstrüman pratiklerinin aktif olarak kullanıldığı dönem olarak değerlendirilebilir. Enstrüman kullanımının en düşük olduğu hizmet süresinin ise 6-10 yıl

arasında olduğu gör÷lmektedir. Bu durum ise öğretmenlerin önceliklerinin değişmesi ya da mesleki kariyerlerinin önüne başka önceliklerin alınması ile ilişkilendirilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; araştırmada elde edilen bulgu ve yorumlara dayanarak varılan sonuçlar ve alt problemlerin sırasına göre oluşturulan sonuçlara bağlı olarak oluşturulan-geliştirilen öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

“İlköğretim öğrencilerinin müzikal algı ve beğeni gelişimine ilişkin öğretmen görüşleri” başlıklı çalışma öncelikle bir tarama çalışmasıdır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, kullanılan yöntem ve elde edilen bulgular ile müzik öğretmenlerinin öğrencilerdeki müzikal algı ve beğeni gelişimindeki rolüne ilişkin algı, görüş ve beklentilerinin çalışma kapsamında önemli sonuçların ortaya çıkması bakımından önemlidir. İlköğretim öğrencilerinin müzikal algı ve beğeni gelişimlerinde; okul imkanları ve sosyal çevrenin, müzik dersi öğretim programı ve basılı materyallerin, müzik dersi ve ders içi müzik etkinlikleri ile özel öğretim yöntemlerinin kullanılabilme durumlarının, müzik öğretmenin ve öğrencilerin yeni medya kullanım durumlarının rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara alt problemler sırasına göre yer verilmiştir.

5.1.1. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Okul İmkanları ve Sosyal Çevrenin Rolüne İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin müzik derslerini yürütebilmeleri için gerekli araç gereçlere büyük ölçüde sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun, çalıştıkları kurumlarda internet erişimi sorunu yaşamadıkları ancak az da olsa bazı kurumlarda ise hala internet erişimi sıkıntılarının yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul imkanlarının konser, dinleti, müzikal ve sanatsal etkinliklerin planlanması ve gerçekleştirilmesi için yeterli olması öğrencilerin algı ve beğeni gelişimini destekleyici

önemli bir unsurdur. Öğretmen cevapları kapsamında çoğu okulda bu imkanların yeterli olmadığı tespit edilmiştir.

Öğrenci velilerinin okul dışı etkinlikleri destekleme durumlarına bakıldığında ise yeterli desteğin sağlanmadığı sonucuna varılmıştır. Karaköse'nin (2011) araştırmasında; öğrencilerin okul dışındaki müzik ile ilgilenme ve okul dışı müzik kursuna gitme durumlarının, öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutum ve özyeterlik düzeylerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili araştırma, öğrencilerin okul dışında da müzik ile ilgilenmelerinin olumlu katkılarına değinerek, ailelerin bu yönde destekleyici bir tutum içinde olmalarının önemine dikkat çekerek bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Sosyal çevrenin öğrencilerin algı ve beğenilerinin şekillenmesinde ve gelişimine etkisindeki sonuçlara bakıldığında; öğrencilerin sınıf düzeylerine göre beğeni gelişimlerinde farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu da beğeni gelişimin yaş ile doğru orantıda olduğunu göstermektedir. Demirel'in (2018) estetik algılarının metaforlarla incelenmesine yönelik yaptığı çalışmada, sanat ve estetik değerlere yönelik kavramlara yönelik tutumun yaş ile doğru orantıda olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal çevrenin algı ve beğeni gelişiminde önemli bir faktör olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin algı ve beğeni gelişimlerinde arkadaş çevresinin önemli bir etkiye sahip olduğuna yönelik öğretmenlerin hemfikir oldukları tespit edilmiştir. Ebeveynlerin müzik tercihlerinin öğrenci beğenilerini üzerindeki etkisi de önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir. Uslu'nun (2010) çalışmasında; beğeni gelişiminde aile faktörünün etkin rol oynadığı tespit edilmiştir. Noyan (2012) öğrencilerin müzik dersine yönelik olumlu bakış açısı geliştirmelerine yönelik yaptığı çalışmada; okulun, öğretmenin ve okul yöneticilerinin büyük bir etkisinin olduğuna yönelik sonuçlara varılmıştır.

5.1.2. Müzik Dersi Öğretim Programı ve Basılı materyaller (Öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı vb.) İçeriğinin İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimindeki Rolüne İlişkin Sonuçlar

Müzikal algı ve beğeni gelişimi için müzik öğretim programı içeriğinin yeterliliği konusunda öğretmenlerin; %35,8'inin kısmen seçeneğinde yoğunlaştığı görülmekte olup öğretmenlerin; müzikal algı ve beğeni gelişimini destekleyecek estetik kazanımların artırılmasına yönelik beklentilerinin olduğu sonucuna varılmaktadır.

Müzik dersi ders kitaplarındaki şarkı-türkü sözlerinin ve melodik yapılarının, öğrencilerin müzikal beğenilerine yeterli düzeyde uygun olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca ek olarak öğretmen görüşleri; ilgili içeriklerin yenilenmesi ve çeşitlendirilmesi gerektiği yönünde birleşmiştir. Ertenli (2014), ilköğretim müzik dersi öğretim programı kazanımlarındaki müzik türlerini dinleme oranlarının, öğrencilerin müzik tercihlerindeki etkisini araştırdığı çalışmada; öğrencilerin büyük bir kısmının pop müziği tercih ederken; kazanımlarda yer alan diğer müzik türlerini (caz müzik, Türk halk müziği, Türk sanat müziği ve klasik Batı müziği) hiç dinlemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Güven ve Çelik'in (2020) çalışmasında; 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı kazanımlarının hedeflerine ulaşma düzeyleri araştırılmış olup; "Müziksel Algı ve Bilgilenme" ile "Müziksel Yaratıcılık" öğrenme alanı kazanımlarında büyük ölçüde hedefine ulaşmadığı sonucuna varılırken; "Dinleme-Söyleme" ve "Müzik Kültürü" öğrenme alanlarına ait kazanımların ise çoğunlukla hedefine ulaştığı tespit edilmiştir. Bunun yanında Türk müziği türlerinin seslendirilmesi, Türk müziğinin makamsal yapısı, Türk topluluklarının müzik kültürleri ve Türk müziği biçimlerine yönelik kazanımların ise hedefine ulaşmadığı ilgili araştırma ile tespit edilen sonuçlar arasındadır.

5.1.3. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Beğeni Gelişiminde Müzik Dersinin Rolüne İlişkin Sonuçlar

Müzik dersi, farklı müzik türlerinin öğrenilmesi ve bu türlerin müzikal özelliklerinin ayrımını yapabilecek kazanımlara ulaşılması ile öğrencilerde müzik kültürü oluşumunu desteklemektedir. Bu sonucu destekleyici olarak öğretmenler müzik dersinin, müzikal algı

ve beğeni gelişimindeki olumlu bir etkisi olduğunu ifade etmişlerdir. Noyan'ın (2012) ilköğretim ikinci kademedeki müzik dersinin, öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin araştırıldığı çalışmada; öğrencilerin müzik dersini beğendiği, faydalı ve gerekli bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenler, müzik dersinin öğrencilerin müzik tercihlerini belirlemede etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Özen'in (2019) ortaokul öğrencilerin müzik beğenileri ile müzik dersine karşı ilgi ve tutumlarına yönelik yaptığı çalışmasında, öğrencilerin müzik beğenileri ile derse karşı olan ilgi ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ginocchio'nin (2019) çalışmasında, koro ve piyano dersleri ile müzik eğitimi alan öğrencilerin belirlenen müzik türlerine karşı olan ilgi ve bilgisinin ilgili eğitimi almayanlara oranla daha geniş yelpazede seçimler yaptığı tespit edilmiş olup, olumlu yöndeki etkisine ulaşılmıştır.

Müzik ders saatlerinin yeterli olmadığına yönelik görüş birliğinde olan öğretmenlerin, beğeni gelişimini destekleyici ders içi sanatsal etkinliklere yeteri kadar zaman ayıramadıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Güven ve Çelenk'in (2020) çalışmasında, "Dinleme-Söyleme" ve "Müzik Kültürü" öğrenme alanlarına ait kazanımlara büyük ölçüde ulaşılmasına rağmen özellikle Türk müziğinin çeşitli türlerinin seslendirilmesi, Türk müziğinin makamsal yapısı, Türk topluluklarının müzik kültürleri ve Türk müziği biçimlerine yönelik kazanımlara yeterli düzeyde ulaşılamadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.1.4. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişiminde Müzik Öğretmeninin Rolüne İlişkin Sonuçlar

Kimlik arayışında olan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin gelişim dönemleri göz önünde bulundurulduğunda; müzik öğretmenin öğrencilerin algı değişimleri ve müzikal beğeni gelişimlerinde yol gösterici olma özelliğinin önemli bir etken olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretmenlerin ders içinde farklı müzik türlerine yönelik seçilmiş örnek eserlere yer verdiklerini ifade etmeleri, öğrencilerdeki beğeni gelişimini destekleyici nitelikte dinleme etkinliklerine yer verildiğini göstermektedir.

Beğeni gelişiminin öğretmenler tarafından önemsenmesi ve desteklenmesinin ifade edilmesi de hem bir önceki maddeyi destekleyici nitelikte olması hem de kısıtlı olan ders sürelerinde algı ve beğeni gelişimi destekleyici etkinliklerde bulunmaya özen gösterdiklerini göstermektedir.

Çoğu öğretmen derslerinde müzikli oyunlar ya da müzik yarışmaları gibi zevk eğitimi etkinlikleri ile eğlenerek öğrenmeye yer verdiğini, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ise ders içinde yaptığı uygulama ve çalışmaların beğeni gelişimi için yeterli olduğunu ifade etmektedir. Özen'in (2019) çalışmasında; derslerde öğrencilerin beğendikleri güncel popüler müzik türlerine yer verilmesinin, çalınmasının ve söylenmesinin öğrencilerin derse olan ilgi, tutum ve başarılarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.5. İlköğretim II. Kademe Müzik Eğitiminde Ders İçindeki Uygulamaların Rolüne İlişkin Sonuçlar

Öğretmenler, derslerde dinleme ve söyleme etkinliklerine yer verilmesinin müzikal beğeni gelişimini olumlu yönde etkilediğini, bu bakımdan da dinleme ve söyleme etkinliklerine yeterli düzeyde yer verdiklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin, doğaçlama ve besteleme etkinliklerinin beğeni gelişimine katkısı olduğu yönünde görüş belirtmelerine rağmen, derslerinde bu tür etkinliklere dinleme ve söyleme etkinlikleri kadar yer veremediklerini görmekteyiz. Doğaçlama ve besteleme gibi yaratıcı düşünceyi ve özgün fikirleri aktif kılan müzikal etkinlikler diğer etkinliklere göre deneysel öğrenme süreçlerini kapsadığı için daha uzun sürelere ihtiyaç doğurmaktadır. Bu tür yaratıcı etkinliklere daha az zaman ayrılmasının sebebi ders sürelerinin bir saat ile kısıtlı olması olarak düşünülebilir.

Derslerde yer verilen müzik türlerine ve müzik türlerinin beğeni gelişimine etkisine yönelik bulgular incelendiğinde; derslerde çoğunlukla popüler müziklere de geleneksel müziklere (Türk halk müziği, sanat müziği) de yeterli düzeyde yer verildiği, her iki müzik

türünün de müzikal algı ve beğeni gelişimini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Temelinde dinleme etkinliğinin yer aldığı müzik derslerinde geçmişimizi ve günümüz şartlarını yansıtan müzik türlerine yer verilmesi öğretmenler tarafından önemli görülmektedir. Hem kültürümüze ait müziklerin canlılığını korunması hem de güncel müzik türlerinin seçkin örneklerinin tanıtılması ile müzikal çeşitliliğin sunulması öğrencilerin algı ve beğeni gelişimlerinde farkındalık oluşturmalarına olanak sağlaması bakımından önemlidir.

Özel öğretim yöntemlerinin etkin kullanımının öğrencilerin müzikal algı ve estetik beğeni gelişiminde önemli bir erken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Derslerde geleneksel öğretim yöntemlere ek olarak özel öğretim yöntemlerinin kullanılması, yapılan araştırmalara göre beğeni gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Küçüköncü (2021) Dalcroze, Kodaly, Carl Orff ve Suzuki Metodlarının müzik eğitime ilişkin ortak yaklaşımlarını şu şekilde ifade etmiştir; çocuklar nasıl ki anadillerini anne karnında öğreniyorlar ise müziği de anne karnında öğrenmeye başlarlar, bunun için ritim duygusunun gelişimi ön koşuldur, önce konuşma ardından yazının öğrenilmesi sırası müzik eğitimi için de geçerlidir, sürekli çalışma ve tekrarlama gelişmeyi sağlar, her birey müzik yapabilir olarak doğar (Küçüköncü, 2021: 134). Ritim eğitimi, çalgı ve kulak eğitimi ile dinleme eğitimlerini içeren bir bütün olan müzik eğitimi, geleneksel yöntemlere ek eğitim anlayışları ile desteklenmelidir. Acay'ın (2013) gelenekselleşmiş olan müzik öğretim yöntemleriyle devinim merkezli öğretimin başarı ve benlik saygısına etkisinin araştırıldığı çalışmada; devinim merkezli işlenen müzik derslerinin, öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ören (2019) çalışmasında; geleneksel öğretim yöntemine ek olarak dinleme etkinliklerinde estetik dinleme eğitiminin dinleme süreçlerine dahil ederek, öğrencilerin estetik dinleme eğitimi ile dinlediklerini anlama becerilerinin, mevcut öğretim yöntemlerine oranla daha etkili bir yöntem olduğunu tespit etmiştir.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, özel öğretim yöntemlerinin derslerde etkili kullanılmasının beğeni gelişiminin olumlu yöndeki etkisinde hemfikir olduklarını belirtmişlerdir. Bu yöntemlerin uygulanabilirliği aşamasında ise öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun ders işlenişine bu yöntemleri dahil ettiğini söylememiz mümkün olacaktır.

5.1.6. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Beğenileri Üzerinde Yeni Medya Kullanımının Rolüne İlişkin Sonuçlar

Öğretmenler, günümüz teknolojisi ile gelişen yeni medya araçları (sosyal medya, youtube, spotify, vb.) kullanımının, müzikal algı ve beğeni gelişimde olumlu etkisinin olduğunu düşünmektedirler. Buna ek olarak öğrencilerin yeni medya araç kullanımını, geleneksel medya araçlarına (televizyon, radyo vb.) oranla daha etkili kullandıklarını ifade etmişlerdir. Açıköz'ün (2019) yaptığı araştırmada, öğrencilerin müzik dinlemek için en sık kullandıkları aracın cep telefonu olduğuna dair bulgulara ulaşması ve müzik dinlemek için tercih edilen yeni medya aracının ise youtube olması, bu çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Belirtilen yaş aralığındaki öğrencilerin müzik dinlemek için en çok cep telefonunu kullanmaları, algı gelişimine maruz kalınan ortamın sunduğu içeriklere bağlı olarak bireyin değer yargılarına göre değişip şekillendiği yorumuna varılabilir. Ulaşım sınırların ortadan kalktığı, erişimin her an her saniye bireye özgü olduğu yeni medya içerikleri doğru kullanıldığı takdirde, dünya müziklerine ve farklı özelliklere sahip müzikal örneklerle ulaşılma durumları ise gelişimin olumlu seyri için istenilen neticedir. Kamalı'nın (2017) yaptığı çalışmada, bireylerin TV-radyo ve telefon gibi medya araçlarının, toplumun müzik beğenisi ve tercihlerini etkilemede önemli bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şanlı'nın (2019) çalışmasında, sosyal medya ve internet kullanımının öğrenciler arasında yaygın olduğu, müzik dinlemek için daha çok cep telefonlarına indirdikleri müzik uygulamalarından (fizzy ve Spotify) yararlandıkları, sosyal medyada ise daha çok popüler olan müzik türlerini tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen görüşlerine göre öğrenciler, ritmik unsurların ön planda olduğu müzikleri daha çok tercih etmektedirler. Bu görüşten hareketle söylenebilir ki; popüler kültürün yayılcı etkisi ile ülkemizde de ritmik unsurların ön planda olduğu müzik türleri daha çok tercih edilmektedir. Ertenli'nin (2014) yaptığı çalışmada elde edilen bulgular da bu yönüyle ilgili çalışma ile örtüşmekte olup, öğrencilerin büyük bir kısmının pop müziği tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Kitle yönetimine dahil olan genç nesillerin, yeni medya uygulamalarında sıklıkla maruz kaldıkları içerik paylaşımları ve popüler olana yönelimin artması da bu tercihleri olumlu yönde desteklemektedir.

5.1.7. Müzikal Algı ve Beğeni Gelişiminin, İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Akademik ve Sosyal Becerileri Üzerindeki Rolüne İlişkin Sonuçlar

Müzikal algı ve beğeni gelişiminin öğrencilerin sosyal becerilerindeki rolüne ilişkin sonuçlar kapsamında; öğrencinin akademik başarısına, iletişim kurma ve ifade becerilerine, olumlu benlik oluşumlarına ve sanatsal etkinliklere olan ilgilerine yönelik olarak diğer alanlardaki tezahürlerine yönelik kazamınlar incelenmiştir. İlgili maddeler kapsamında anket sonuçları incelendiğinde öğretmen cevaplarının en yüksek ortalamalara sahip olduğu maddelerin sosyal becerilerin desteklenmesi yönünde birleştiği görülmektedir. Güven'in (2017) yaptığı araştırmada, çocukların müziğe ilişkin tutumlarının arttıkça sosyal beceri düzeylerinde de artma görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin, başarısı düşük olan öğrencilere göre müzikal ilgi ve sosyal beceri oranları daha yüksek bulunmuştur. Müzikal algı beğeni gelişiminin öğrencilerin sosyal becerilerine olumlu yönde etki ettiği görülmektedir. Şendurur ve Akgül Barış'ın (2002) yaptığı çalışmada; müzik eğitimi alan çocukların almayanlara oranla genel bilişsel performanslarının olumlu yönde etkilendiğini ve bu öğrencilerin sene sonunda tüm derslerde diğer öğrencilere göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır. İlgili çalışma, müzik eğitiminin sadece duygusal gelişimi değil aynı zamanda düşünme becerilerini ve bilişsel öğrenmeleri de desteklemesi yönünden bu araştırmayı destekler niteliktedir.

5.1.8. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Beğeni Gelişimine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin; Kişisel Özelliklere Bağlı Değişkenlere (cinsiyet, çalışılan kurum, eğitim durumu, öğretmenlik mesleğindeki hizmet süresi, mezun olunan eğitim kurumu, enstrüman kullanma durumları) İlişkin Sonuçlar

“Öğrencilerin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimlerini etkileyen faktörler” başlıklı ankete verilen öğretmen cevapları; cinsiyet, çalışılan kurum, eğitim durumları, öğretmenlik mesleğindeki hizmet süresi ve mezun olunan kurum değişkenlerine göre analiz edilmiştir. İlgili analizler neticesinde; cinsiyetin, çalışılan kurumun ve mezun olunan kurumun verilen cevaplarda anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Öğretmenin eğitim durumu ve öğretmenlik mesleğindeki hizmet süresi değişkenlerine göre ise verilen cevaplarda istatistiki olarak anlamlı farklılık elde edilmiştir.

Öğretmenlik mesleğindeki hizmet sürelerine göre öğretmen cevapları ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamanın 11-15 yıl arasındaki öğretmenlere ait olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin hizmet sürelerine göre derslerde enstrüman kullanma durumlarına bakıldığında, enstrüman kullanımının en yoğun olduğu sürecin 1-5 yıl arasında olduğu en düşük olduğu sürecin ise 6-10 yıl arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

- İnternet kullanımının yaygın olduğu günümüz koşullarında tüm kurumlarda sorunsuz erişimin sağlanması, akıllı tahtaların daha işlevsel kullanılmasını sağlayacak olup; yapılacak ders içi etkinlik ve dinletilerin çeşitlenmesini sağlaması ve etkileşimli ders içeriklerinin öğrenme ortamını zenginleştirilmesi açısından önem teşkil etmektedir.
- Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini keşfetmelerini, bireysel ve grup etkinlikleri ile müzikal gelişimlerinin sağlanması, müzikal algı gelişimlerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle kurumlarda gerekli eksikliklerin okul müdürleri tarafından tespit edilip, ihtiyaç listesinin oluşturulması ve bu gerekliliklerin ilgili kurumlara bildirilmesi yönünde şartların iyileştirilmesi sağlanabilir.
- Okul dışı etkinlikler eğitim-öğretimin destekleme ve yetiştirme kısmını oluşturmaktadır. Okuldan arta kalan zamanlarda öğrenci koroları ya da enstrüman eğitimi gibi müzikal duyarlılığın gelişimine olumlu yönde katkıda bulunacak etkinlikler planlanabilir. Çeşitli konser, müzikal vb. etkinliklere katılımının aileler tarafından desteklenmesinin sağlanmasında ise okul- aile- öğretmen iş birliği çalışmaları bu süreci olumlu yönde destekleyebilir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından her kuruma okul dışı etkinliklere ayrılması için ödenek tahsis edilerek, eğitimin sadece okul ile sınırlı kalmasının önüne geçilebilir.

- Müzik ders kitaplarında yer alan şarkı ve türkü içerikleri, öğrencilerin müzikal beğenilerini destekleyici yönde zenginleştirecek içerikler ile yenilenebilir. Müzik kitaplarında yer alan örnek eser seçeneklerinin çeşitliliğine yönelik olarak ise dinleme listelerinin oluşturulduğu karekod uygulaması getirilebilir. Bu durum hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin içeriklere kolay bir şekilde ulaşımını sağlayarak ilgi çekici bir yöntem olarak düşünülebilir.

- Müzik dersi teoriden ziyade uygulamaya (dinleme-söyleme) dayalı çok yönlü gelişime olanak tanıyarak, disiplinler arası gelişimi destekleyen bir derstir. Amacına yönelik olması bakımından ders içeriklerinin sanatsal dinleme ve söyleme etkinlikleri ile zenginleştirilmesi için ders saatlerinin 1 ders süresinden 2 ders saatine çıkarılması gerektiği önerilmektedir.

- Müzik öğretmeni öğrencide beğeni oluşumu için önemli bir kıstas olarak kabul edilmektedir. Bu bakımdan müzik derslerine, müzik eğitimi üzerine öğrenimini tamamlamış müzik öğretmenlerinin girmesi gerekmektedir.

- Ders içindeki uygulamalara yönelik olarak öğrenciler grup çalışmalarına yönlendirilebilir. Örnek olarak sınıf içinde kartopu, istasyon, küme vb. gibi öğrenme istasyonları oluşturularak iş birlikli ve deneysel çalışmalara yer verilebilir.

- Yeni medya kullanımının yaygın olduğu günümüz koşullarında ders içeriklerine yönelik olarak öğrencilere ev ortamında da rahatlıkla dinleyebilecekleri dinleme ortamları oluşturulabilir. Öğretmen tarafından hazırlanan dinleme listesi öğrenciler ile paylaşılabilir ve bir sonraki derste ilgili tür hakkında konuşmalar yapılabilir. Bu şekilde öğrenciler müziği sadece okulda bir ders olarak görmekten ziyade yaşamlarına dahil olan bir öge olarak görebilirler.

- Konu ile araştırma kapsamının genişletilmesi bakımından çalışmanın anket kısmına ek olarak öğrenci görüşmelerinin de eklenmesi ile zenginleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Acay, S. (2013). *Devinim Merkezli İşlenen Müzik Dersinin İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ders Başarısı ve Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Acer, D., & Ömeroğlu, E. (2022, Mart 18). The Desire for Aesthetics in Children. *European Journal of Humanities and Social Sciences ISSN: 2736-5522*, s. 36-39.
- Açıkgöz, Ö. (2019). *Adana İlinde Yaşayan Z Kuşağının Müzikal Beğenileri*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzikoloji Anabilim Dalı, Niğde.
- Akbulut, E. (2006). Günümüz Müzik Eğitimcisi Nasıl Olmalıdır. *Pamukkale Üniversitesi*, 2-6.
- Albayrak, C. (2016). *Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Beğeni ve Dinleme Tercihlerinin İncelenmesi: Diyarbakır/Hani Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Altar, C. M. (2013). *Sanat Felsefesi Üzerine*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Apaydın, Ö. (2019). *Türkiye'de Müzik Eğitimi ve Öğretimi*. Ankara: Ekin Yayınevi.
- Aydoğan, F., & Kırık, A. (2012). Alternatif Medya Olarak Yeni Medya. *Akdeniz İletişim Dergisi*, 58-69.
- Biricik, E. D. (2007). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müzikal Bilgi Düzeyi ile Müzikal Beğenileri Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bossone, L. C. (1991). *Development of Aesthetic Awareness In Elementary Students Emphasizing Listening Skills Through The Kodaly Approach*. Silver Lake College, United States: Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (872298653). Retrieved from <https://www.p>.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Canbay, A. (2013). Müzik Estetiği. Z. Nacakcı, A. Canbay (Ed.), A. S. Ece, B. Karabulut, E. Temiz, E. Dalkıran, . . . T. Sağer içinde, *Müzik Kültürü* (s. 232-270). Ankara: Pegem Akademi.
- Canbay, A. (2019). Müzik Estetiği ve Çocukta Müzikal Beğenin Geliştirilmesi. S. Yöndem(Ed.), U. Alpagut, G. Çalık Çetin, C. Kahramansoy, F. Öztürk Kömleksiz, A. Öztürk, . . . B. Uzunoğlu Yegül içinde, *Müzik Öğretimi* (s. 51-70). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çetin, G. Ç. (2019). İlköğretimde Müzik Etkinlikleri. A. Canbay(Ed.), U. Alpagut, G. Çalık Çetin, C. Kahramansoy, F. Öztürk Kömleksiz, A. Öztürk, . . . S. Yöndem içinde, *Müzik Öğretimi* (s. 137-159). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Davun, B. Y. (2009). *Okul Öncesi Dönemde Etkinliklerle Desteklenmiş Sanat Eğitiminin Çocukların Estetik Beğeni Düzeylerine Etkisi (Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Örneği)*. Doktor Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, İ. N. (2018). Analysis of 9-12 Years Old Children' Aesthetic Value Perceptions . *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19(2), DOI: 10.17679/inuefd.346720, s. 312-327.
- Dilber, M. C., & Sazak, N. (2017). Sakarya ilindeki ilkokul 3. Ve 4. Sınıf Öğrencilerinin ve Çevresinin Dinlediği Müzik Türlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi. *Online Journal Of Music Sciences*, 2(1), Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/ojomus/issue/30337/323845>, s. 71-86.
- Dilmen, N. E. (2007). Yeni Medya Kavramı Çerçevesinde İnternet Günlükleri-Bloglar Ve Gazeteciliğe Yansımaları. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi cilt: 12 sayı: 12*, s. 113-122.
- Doğan, U. (2019). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Beğeni ve Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Yönünden İncelenmesi (Sivas/Zara Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Ercan, H. (2014). *Klasik Batı Müziği Eğitimi Veren Devlet Konservatuvarı Müzik Lisans Öğrencilerinin Müzikal Beğenileri ve Müzik Dinleme Alışkanlıklarının İncelenmesi* . Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Erdal, B. (2009). *Müzik Türlerinin Tercih Edilmesinde Kişilik Özellikleri ve Beğeni İlişkisi* . Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Erdem, P. (2010). *3-7 Yaş Çocuklarının Estetik Algılarının Gelişimi* . Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ertenli, İ. (2014). *Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Müzik Türlerini Dinleme Durumlarına ve Programın Müzik Türü Tercihleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşleri (Çankaya İlçesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fenmen, M. (2011). Mandolinden Orkestra Çalgılarına/Amatörlük ve Müzikçi Arkadaşlığı. A. Say (Ed.), H. B. Yönetken, Y. Menuhin, V. Lobos, M. Teyte, M. R. Gazimihal, . . . S. Aydoğan içinde, *Müzik Öğretimi* (s. 81-82). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Fischer, E., & (çev.) Çarpan, C. (2021). *Sanatın Gerekliği*. İstanbul: Sözcükler Yayınları.
- Gedik, A. C. (2007). *Popüler Müzikte Beğeni Farklılıkları: Bir fMRı Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Müzik Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.

- Gökay, M., & Demir, A. (2006). Farklı Eğitim Seviyelerinde Estetik Beğeni. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(16)* , <https://dergipark.org.tr/pub/susbed/issue/61792/924104>, s. 329-342.
- Göksel, R. E. (2013). *İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Farklı Müzik Türlerine İlişkin Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Kars İli Örneği* . Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Günay, E., & Özdemir, M. (2012). *Müzik Öğretimi Teknolojisi ve Mteryal Geliştirme*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Güven, A. K., & Çelenk, K. (2020). Müzik Öğretmeni Görüşleri Doğrultusunda 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf Kazanımları Üzerine Bir Değerlendirme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 447-469.
- Güven, E. (2017). *12-14 Yaş Grubu Çocukların Müziğe İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hargreaves, D. J., Comber, C., & Colley, A. (tarix yok). The Effects of Age, Gender and Education on Music Preferences of British Secondary School Students. *Hargreaves, DJ, Comber, C., & Colley, A. (1995). Yaş, Cinsiyet ve Eğitimin İngiliz Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Tercihleri* *Journal of Music Education Research* 43(3), <https://doi.org/10.2307/3345639>, s. 242-250.
- Hatay, L. (2011). *Üniversite Akademik Çevresinin Klasik Müzik İle İlgili Beğeni Tutumları ve Akademik Alanları Arasındaki İlişki* . Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hui, V. W.-F. (2001). *Music preferences, music and non-music media use, and leisure involvement of hong kong adolescents*. (Order No. 3073533). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (304712980). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/music-preferences-non-media-use-leisure/docview/304712980/se-2>.
- IFPI. (2022). *Engaging with Music 2022*. IFPI: <https://www.ifpi.org/resources/> adresinden alındı
- İmik, Ü. (2007). *Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Kaçmaz, D. (2016). *Öğrencilerin Kişilik ve Benlik Boyutlarının Müzik Tercihlerine Etkisinin İncelenmesi (Sivas Örneği)* . Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kagan, M., & Çalışır (Çev.), A. (1993). *Estetik ve Sanat Dersleri*. Ankara: Özkan Matbaacılık.
- Kalanjoš, I. C., & Ružić, V. (2021). Interest of Primary School Students in Music. *Magistra Iadertina*, 16 (2), *Preuzeto s* <https://hrcak.srce.hr/273718>, 23-40.

- Kamalı, C. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Tercihlerinin ve Bu Tercihleri Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ömer HalisDemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Karaköse, G. (2011). *Orff Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutum ve Müzikal Özyeterlilik Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karakuyu, M. (2019). *Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müzikal Beğenilerinin Çalgı Seçimi Üzerindeki Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademi.
- Karşıcı, G. (2007). *Müzik Beğenisinde Kültürel Etkenler: Bir fMRI Çalışması*. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Kayhan, K. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Klasik Müzik İle İlgili Beğeni Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kurt, S. (2020). *Sınıfsal Ayrım ve Kültürel Eşitsizlikler: Üniversite Öğrencilerinin Müzikal Beğenileri ve Toplumsal Temelleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Kuyucu, M. (2021). *Dijital Dönüşüm ve Müzik: Müzik Endüstrisinde Yaşanan Dijitalleşmenin Avantaj ve Dezavantajları* ISBN: 978-625-7464-29-1. (s. 186-205). Ankara: 3. Uluslararası Kültür, Sanat ve Edebiyat Kongresi (UKSEK) Bildiri Kitabı.
- Küçüköncü, H. Y. (2021). *Genel Müzik Kültürü ve Müzik Öğretimi*. Ankara: Efil Yayınevi.
- Lonsdale, A. (2009). *Social Psychology Of Music And Musical Taste*. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/social-psychology-music-musical-taste/docview/899744>.
- Low, W.-W., & Ho, W.-C. (2006). Culture, Music Education and Government in Hong Kong and Taiwan in the Global Age. *Music Education Research Council Bulletin No:169* <https://www.jstor.org/stable/40319311>, s. 63-77 .
- M.E.B. (2023, 05 21). *Eğitim Sisteminin Temel Özellikleri*. Meb.gov.tr: http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Turk_Egitim_Sistemi_2018/Tes_2018.pdf adresinden alındı
- M.E.B. (1994). *İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2018). <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018129173048695-1-8%20M%C3%BCzik%20C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%2020180123.pdf> adresinden alındı
- North, A. C. (2010). Individual Differences in Musical Taste. *The American Journal of Psychology*, Vol. 123, No. 2 <https://www.jstor.org/stable/10.5406/amerjpsyc.123.2.0199>, 199-208.

- Noyan, H. (2012). *Müzik Dersinin Müzik Beğenisine Göre İlköğretim Öğrencileri Üzerindeki Olumlu Olumsuz Etkilerinin Araştırılması* . Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Orman, E. (2010). Estetik. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Sosyoloji Lisans Programı.
- Oskay, Ü. (1982). *Müzik ve Yabancılaşma*. Ankara: Dost Kitapevi.
- Ören, B. (2019). *Estetik Dinlemenin 4. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Özalp, H. K. (2016). *12-17 Yaş Grubu Türk Ve Alman Çocuklarının Estetik Beğeni Gelişimlerinin Karşılaştırılması* . Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özdemir, C. Ş. (2019). *Analitik Müzik Dinleme Etkinliklerinin Müzikal Bilgi, Algı ve Performans Başarısına Etkisi* . Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özen, N. G. (2019). *Ankara'nın Sincan İlçesinde Bulunan Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Beğenileri, Müzik Dersine Olan İlgi ve Tutumlarına İlişkin Görüşleri* . Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özgül, İ. (2011). Müzik Dersi Öğretim Programının Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi Cilt: 18 Sayı:43 ISSN:2528-9527 DOI: 10.26466/opus.962013*, s. 6808-6838.
- Rasch, R. R., Risset , J.-C. D., Sundberg, J., Deutsch(ed.), D., Rasch, R. R., Fraise, P., . . . Shepard, R. (1982). Social İnteraction and Musical Preference. V. J. Konenci içinde, *The Psychogy of Music* (s. 497-516). New York: Academic Press.
- Roberts, M. B. (1982). *A Comparison Of Elementary General Music Educator Practices And Rationale For The Inclusion Of Musical Variety In Aesthetic Education Toward Broadening Musical Taste*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (303257757).
- Sakai, W. (2011). Music Preferences and Family Language Background: A Computer-Supported Study of. *Journal of Music Education Research* 59 (2) <https://www.jstor.org/stable/23019484>, 174-195.
- San, İ., & Keser (ed.), İ. (2019). *Sanat ve Eğitim*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Say, A. (2012). *Müziğin Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sazak, N. (2008). Müziksel Algılamannın Temel Boyutları. (ISSN:1303-5134) *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi Cilt: 5 Sayı: 1,*, s. s. 1-11.
- Schuessler, K. F. (1948). Musical Taste and Socio-Economic Background. *American Sociological Review*, 13 (3), 330-335.
- Selanik, C. (2010). *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*. İstanbul: Doruk Yayıncılık.

- Soycan, M. (2013). *Konya İli Ortaöğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müziksel Beğenileri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Konya.
- Soykan, Ö. N. (2020). *Estetik ve Sanat Felsefesi*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Sun, M. (2011). Eğitsel Müzik Öğretimi. A. Say içinde, *Müzik Öğretimi* (s. 87-88). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Şanlı, S., & Şen, Ü. (2019). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Medyadaki Müzik Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi Cilt:12 Sayı: 67 Issn: 1307-9581 doi: http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3764*, s. 766-787.
- Şen, Ü. S. (2016). Estetik ve Estetiğin Temel Kavramları. Ü. S. Şen içinde, *Müzik Estetiği Üzerine* (s. 20-43). Ankara: Pegem Akademi.
- Şendurur, Y., & Akgül Barış, D. (2002). Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 22, Sayı: 1*, 165-174.
- TDK. (2023, Mayıs 21). *Beğeni Kavramı*. Türk Dil Kurumu Sözlükleri: [https://sozluk.gov.tr/adresinden alındı](https://sozluk.gov.tr/adresinden%20alindi)
- Tekin, T. G. (2001). *8-10 Yaş Grubundaki Çocukların Müziksel Beğenilerini Geliştirmede Masal ve Öykülerden Yararlanma Yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Timuçin, A. (2017). *Estetik*. İstanbul: Bulut Yayınları.
- Top Tracks of 2022.* (2022). Spotify: <https://open.spotify.com/playlist/37i9dQZF1DX18jTM212fJY> adresinden alındı
- Tunalı, İ. (1998). *Estetik*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Tunalı, İ. (2020). *Estetik Beğeni*. Ankara: Fol Kitap.
- TÜİK. (2021, 22 Aralık). Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı. *Sayı: 41132*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021-41132> adresinden alındı
- Uçan, A. (2011). Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bakış. H. B. Yönetken, M. Fenmen, Y. Menuhin, V. Lobos, M. Teyte, M. R. Gazimihal, . . . S. Aydoğan içinde, *Müzik Öğretimi* (s. 115-130). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2018). *Müzik Eğitimi*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Uçan, A. (2018). *Müzik Eğitimi (Temel Kavramlar-İlkeler- Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum)*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Uslu, N. B. (2010). *Niğde İlinde Görev Yapmakta Olan Müzik Öğretmenleri İle Niğde Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda Öğrenim Görmekte Olan Üniversite Öğrencilerinin Çeşitli Değişkenler Tarafından Müzikal Beğenilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

- Ünlüer, E. (2017). Estetik Eğitim Programının 5 Yaş Çocuklarının Estetik Yargı ve Görsel Algı Gelişimine Etkisinin İncelenmesi (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.
- Yıldırım, V., & Koç, T. (2019). *Müzik Felsefesine Giriş*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Yönetken, H. B. (2011). Müzik Dersinde Müzik Yapılmalıdır. A. Say (Ed.), M. Fenmen, Y. Menuhin, V. Lobos, M. Teyte, M. Gazimihal, . . . S. Aydoğan içinde, *Müzik Öğretimi* (s. 71-74). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Yönetken, H. B. (2011). Okulda Çoksese Eğitimi. A. Say (Ed.), M. Fenmen, Y. Menuhin, V. Lobos, M. Teyte, M. Gazimihal, . . . S. Aydoğan içinde, *Müzik Öğretimi* (s. 52-54). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

EKLER

1. Anket Formu
2. Etik Kurul İzni

EK 1
İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİKAL ALGI VE
BEĞENİ YARGILARINI OLUŞTURAN ANA ETMENLERİN
ARAŞTIRILMASINA İLİŞKİN
ANKET FORMU

GENEL AÇIKLAMA

Değerli Meslektaşım,

Bu anket “İlköğretim Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Estetik Beğeni Gelişimine İlişkin Öğretmen Görüşleri” konulu yüksek lisans tezi için gerekli verileri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Birkaç dakikanızı alacak bu anket ile amacım, ilköğretim öğrencilerinin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimlerine ilişkin eden faktörleri öğretmen görüşlerine başvurularak çeşitli boyutları ile değerlendirmek olacaktır. Anket sorularının içten ve eksiksiz yanıtlanması araştırmanın amacına ulaşması bakımından önemlidir. Ankete verilecek cevaplar bilimsel amaçlı bir araştırma için kullanılacak olup, kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Değerli vaktinizi ayırıp göstermiş olduğunuz ilgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Burcu BUÇUK
Yüksek Lisans Öğrencisi

I.BÖLÜM

KİŞİSEL TANIMA FORMU

1. Cinsiyetiniz?

- a. Kadın b. Erkek

2. Çalışmakta olduğunuz kurum?

- a. Devlet Okulu
b. Özel Okul
c. Özel Kurs Merkezi
d- Diğer (Lütfen belirtiniz)

3. Eğitim durumunuz?

- a. Lisans (Dört yıllık eğitim fakültesi)
b. Yüksek Lisans veya Doktora
c. Diğer (Varsa Lütfen belirtiniz).....

4. Öğretmenlik mesleğindeki hizmet süreniz?

- a. 1-5 b. 6-10 c. 11-15 d. 16-20 e. 21 ve üzeri

5. Mezun olduğunuz eğitim kurumu?

- a. Eğitim fakültesi
b. Konservatuar
c. Güzel Sanatlar Fakültesi
d. Diğer

6- Görev yaptığım okulda müzik dersliği bulunmaktadır.

- Evet Hayır

7- Müzik sınıfında/okulda ders işlenişinde daha çok hangi çalgı veya çalgıları kullanıyorsunuz (Birden fazla ise lütfen belirtiniz.)

- piyano org gitar bağlama
 diğer (.....)

II. BÖLÜM

	Hiç	Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen
1- Müzik derslerini yürütmek için gerekli olan araç-gereçlere sahibim.					
2- Görev yaptığım okulda/sınıflarda internet erişiminin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
3- Görev yaptığım okulun imkanları konser, dinleti, müzikal ve sanatsal etkinlikleri planlamak ve gerçekleştirmek için yeterlidir.					
4- Öğrenci velileri okul dışındaki müzikal etkinlikleri (konser, müzikal vb.) destekler.					
5- Müzik dersinin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzikal algı ve beğeni gelişimine olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum.					
6- Öğrencilerin müzik dersi ile farklı türdeki müziklerin, müzikal özelliklerinin ayrımını yapabilecek kazanımlara ulaştığını düşünüyorum.					
7- Müzik dersinin, öğrencilerin müzik tercihlerini belirlemede etkili olduğunu düşünüyorum.					
8- Müzik dersi öğretim programın içeriğini, öğrencide müzikal beğeni oluşturma ve geliştirme için yeterli görüyorum.					
9- Millî Eğitim Bakanlığının müzik dersi için yayınladığı basılı materyaller (Öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı vb.) yer alan şarkıların melodik yapısının öğrencilerin zevkine/müzikal beğenisine uygun olduğunu düşünüyorum.					
10- Müzik kitabında yer alan şarkı-türkü sözlerinin öğrencilerin zevkine/müzikal beğenisine uygun olduğunu düşünüyorum.					

11- Müzik kitabında yer alan şarkıların-türkü melodik yapısının öğrencilerin müzikal beğenilerine uygun olduğunu düşünüyorum.					
12- Müzik kitabında yer alan şarkıların-türkü melodik yapısının müzikal beğeni gelişimi için yenilenmesi ve çeşitlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.					
13- Müzik ders saatlerinin beğeni gelişimine yönelik çeşitli etkinliklere olanak sağlaması bakımından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
14- Öğrencilerin müzikal beğeni gelişimleri benim için önemlidir.					
15- Derslerde dinleme etkinliklerine yer veririm.					
16- Derslerde söyleme etkinliklerine yer veririm.					
17- Derslerde dinleme ve söyleme etkinliklerine yer verilmesinin beğeni gelişimine etkisi olduğunu düşünürüm.					
18- Ders işlenişinde doğaçlama-besteleme etkinliklerine yer veririm.					
19- Doğaçlama ve besteleme etkinliklerinin beğeni gelişimine etkisi olduğunu düşünürüm.					
20- Ders işlenişinde “geleneksel müziklere” (Türk halk müziği, sanat müziği) yer veririm.					
21- Geleneksel müziklerin (Türk sanat müziği, Türk halk müziği) beğeni gelişimine etkisi olduğunu düşünürüm.					
22- Derslerde popüler müziklere yer veririm.					
23- Popüler müziklerin beğeni gelişimine etkisi olduğunu düşünürüm.					
24- Ders işlenişinde “özel öğretim yöntemlerinden” (Orf, Kodaly, Dalcroze vb..) faydalanırım.					
25- Özel öğretim yöntemlerinin etkin kullanımının algı ve beğeni gelişimini arttırdığını düşünüyorum.					
26- Öğrencilerin müzikal beğenilerini geliştirmek için dersin bir bölümünde daha önceden seçtiğim farklı müzik türlerine ait örnek eserler dinletirim.					
27- Öğrencilerin müzik beğenisini geliştirmek için “Müzikli oyunlar” ya da “Müzik Yarışmaları” gibi ders içi etkinlikler düzenlerim.					

28- Müzik dersinde yaptığım uygulama ve çalışmalarım, öğrencilerin müzikal beğeni gelişimleri için yeterli olduğunu düşünüyorum.					
29- Yeni medya araçlarının (youtube, fizy, spotify vb.) algı ve beğeni gelişimine olumlu etkisi olduğunu düşünürüm.					
30- Öğrencilerin yeni medya araçlarını (sosyal medya, youtube, vb.) geleneksel medya araçlarına (televizyon, radyo vb.) oranla daha etkili kullandığını düşünüyorum.					
31- Müzik öğretmeninin, öğrencilerin müzikal algı ve beğeni gelişimi üzerinde etkili olduğunu düşünüyorum.					
32- Arkadaş çevresinin müzik tercihlerinin, öğrencilerin müzikal algı ve beğenileri üzerinde etkisi olduğunu düşünüyorum.					
33- Ebeveynlerin müzik tercihlerinin, öğrencilerin müzikal algı ve beğeni gelişimlerinde etkili olduğunu düşünüyorum.					
34- Öğrencilerin müzik tercihlerinin sınıf düzeyleri arasında farklılık gösterdiğini düşünüyorum.					
35- Öğrencilerin müzik tercihlerinde ritmik unsurların etkili olduğunu düşünüyorum.					
36- Müzikal beğeni algısının gelişmesi, öğrencilerin diğer derslerdeki başarısını da olumlu yönde etkiler.					
37- Müzikal beğeni algısının gelişmesi, öğrencilerde iletişim kurma becerisini olumlu yönde etkiler.					
38- Müzikal beğeni algısının gelişmesi, öğrencilerde kendini ifade etme becerisini olumlu yönde etkiler.					
39- Müzikal beğeni algısı gelişmiş öğrencilerin "olumlu benlik algısına" sahip olduğunu düşünüyorum.					
40- Müzikal beğeni algısının gelişmesi, öğrencilerin sanatsal etkinliklere olan ilgisini olumlu yönde etkiler.					

EK 2
ETİK KURUL İZİNİ

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü Etik
Kurulu Bilimsel
Araştırma Etik
Kurulu

Sayı : E-84026528-050.01.04-2200117652
Konu : Başvuru İncelenmesi

13.06.2022

Sayın Burcu BUÇUK

Yürütücülüğünüzü yapmış olduğunuz 2022-YÖNP-0498 nolu projeniz ile ilgili Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun almış olduğu 09.06.2022 tarih ve 12/13 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR 13- Sorumlu yürütücülüğünü **Prof. Dr. Alaattin CANBAY**'ın yaptığı ve proje araştırmacısı **Burcu BUÇUK** tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı ve Beğeni Gelişimlerine Etki Eden Faktörlerin Araştırılması” başlıklı araştırmasının, Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul ilkelerine **uygun** olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Kurul Başkanı